

กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง
เหตุการณ์สำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง
เหตุการณ์สำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิด
เชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์สำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร”

ของ กัญญารัตน์ กัณหา

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

หัวหน้าภาควิชาการศึกษา

ชื่อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์สำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร
ผู้วิจัย	กัญญารัตน์ กัณหา
ประธานที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.วิสิน ปัญญาธระกูล
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2567
คำสำคัญ	ประสบการณ์เป็นฐาน, ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์, ระบอบการปกครอง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิจัยและเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ครูสอนวิชาสังคมศึกษา และนักเรียนกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านการจำแนกประเด็นศึกษาตามที่กำหนด ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์สำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีเนื้อหาการเรียนมีการสอนมีการท่องจำ เน้นการบรรยาย ขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ จึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนไม่ให้ความร่วมมือในการเรียน ไม่สนใจ และนักเรียนยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงกับหลักเหตุผล 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์สำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สูงขึ้น นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถอภิปรายและร่วมแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม นักเรียนเห็นความสามารถและคุณค่าของตนเอง สามารถนำทักษะที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

Title	AN EXPERIENTIAL LEARNING ACTIVITY-BASED ON DEVELOPING CRITICAL THINKING SKILLS ON THAI POLITICAL SYSTEM STORIES FOR MATHAYOM 2 STUDENTS IN RATCHATHEWI, BANGKOK.
Author	Kanyarat Kunthasa
Advisor	Associate Professor Wasin Panyavuttrakul, Ph.D.
Academic Paper	M.Ed. Independent Study in Social Studies - (Plan B), Naresuan University, 2024
Keywords	Activity-Based, Critical Thinking Skills, Thai Political System

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the current situation and problems of organizing learning activities in the social studies, religion and culture subject group on the topic of important changes in the Thai political system for Mathayom 2 students. 2) To develop experiential learning activities as a base for developing critical thinking skills on the topic of major changes in the Thai political system for Mathayom 2 students in Ratchathewi District, Bangkok. This research is a qualitative research. The research method and data collection were conducted through interviews with social studies teachers and experimental group of Mathayom 2 students in Ratchathewi District, Bangkok. The data were analyzed through classification of study issues as specified. Data reliability was checked by triangulating the data. The research instruments consisted of 1) semi-structured interview forms. 2) Experiential learning activities to develop critical thinking skills on important events of the Thai political system for Mathayom 2 students.

The research results found that 1) The current situation in organizing learning activities has quite a lot of learning content. Teaching involves memorization, emphasizing lectures, and lacking analytical and synthetic thinking processes. This causes problems in organizing learning. Learners do not cooperate in learning, are not interested, and students still lack analytical thinking skills that are linked to logic. 2) Organizing learning activities using experience as a base to develop critical thinking skills on the topic of important events of the Thai political system for Mathayom 2

students resulted in students having higher critical thinking skills. Students knew how to analyze and synthesize, were able to discuss and express their opinions in class appropriately. Students saw their own abilities and value and were able to apply the skills they had acquired to daily life.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.วิศิน ปัญญาบุตรตระกูล ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมถึงสละเวลาอันมีค่ามาเป็นທີ່ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ตลอดระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณา ให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของการค้นคว้าอิสระด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้การค้นคว้า อิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

ขอบพระคุณ คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความอนุเคราะห์ ตลอดจนความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยจนทำให้ การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุน ในทุก ๆ ด้าน อย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงจะมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบ และ อุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา การใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์

กัญญารัตน์ กัณหา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุุณูปการ	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของงานวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ปรัชญาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.....	9
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้	
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	10
การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน.....	15
ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์.....	18
บริบทรายวิชา หน้าที่พลเมือง เรื่อง เหตุการณ์สำคัญ เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญ	
ของระบอบการปกครองไทย.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33

กรอบแนวคิดการวิจัย.....	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	37
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร.....	39
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	43
เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	43
พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร.....	55
บทที่ 5 บทสรุป.....	73
เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	72
พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร.....	75
อภิปราย.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	77

บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	83
ประวัติผู้วิจัย	144

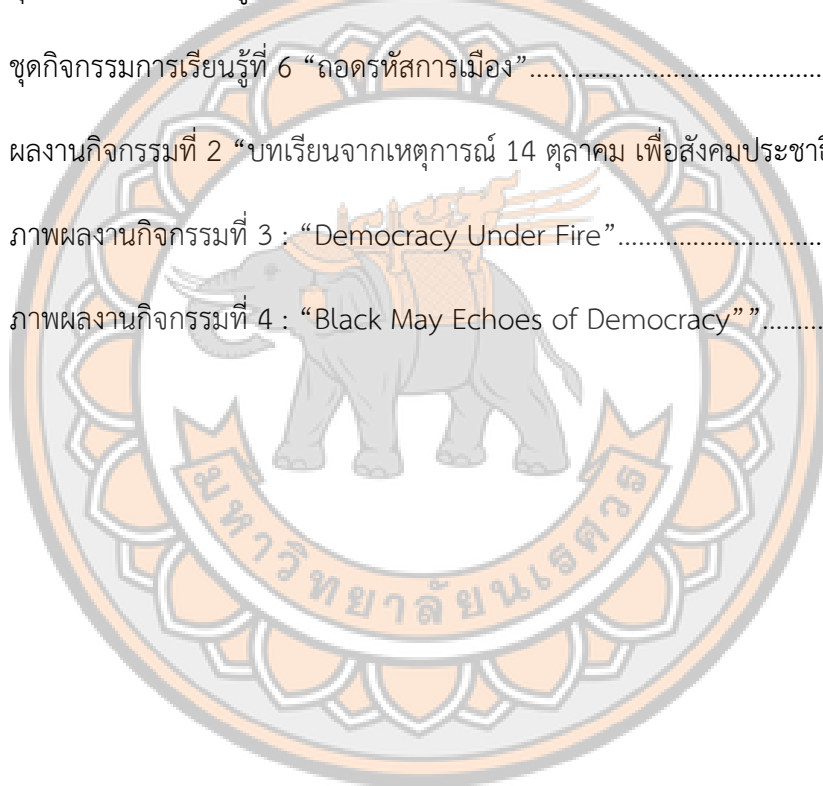

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	36
ภาพ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	44
ภาพ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึกในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	45
ภาพ 4 การสัมภาษณ์เชิงลึกครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	46
ภาพ 5 การสัมภาษณ์เชิงลึกในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	47
ภาพ 6 การสัมภาษณ์เชิงลึกครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	49
ภาพ 7 การสัมภาษณ์เชิงลึกครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	50
ภาพ 8 การสัมภาษณ์เชิงลึกในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	51
ภาพ 9 การสัมภาษณ์เชิงลึกครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย	52
ภาพ 10 การสัมภาษณ์เชิงลึกในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	53
ภาพ 11 การสัมภาษณ์เชิงลึกในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	54
ภาพ 12 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 “เสียงแห่งการเปลี่ยนแปลง”	58

ภาพ 13 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 “บทเรียนจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม เพื่อสังคมประชาธิปไตย”	59
ภาพ 14 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 “Democracy Under Fire”	61
ภาพ 15 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 “Black May Echoes of Democracy”	62
ภาพ 16 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 “เปิดแฟ้มประวัติศาสตร์ 19 กันยายน 2549”	64
ภาพ 17 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 “ถอดรหัสการเมือง”	65
ภาพ 18 ผลงานกิจกรรมที่ 2 “บทเรียนจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม เพื่อสังคมประชาธิปไตย”	70
ภาพ 19 ภาพผลงานกิจกรรมที่ 3 : “Democracy Under Fire”	71
ภาพ 20 ภาพผลงานกิจกรรมที่ 4 : “Black May Echoes of Democracy”	72

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า “การศึกษา หมายความว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) อีกทั้งการที่คนในสังคมจะเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศนั้น ควรต้องเริ่มต้นที่การศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาที่กล่าวในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 3) ที่เป็นฉบับปรับปรุง ได้กล่าวถึงเป้าประสงค์และหลักการที่นำมาใช้จัดการศึกษาว่าการศึกษาคงจัดขึ้นเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่เต็มคน เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งกายภาพและจิตใจ มีสติปัญญา สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) การศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งต้องเรียนรู้เพื่อที่จะสามารถสร้างความเจริญงอกงามของตนผ่านการกระทำต่าง ๆ ดังนั้นแล้ว การเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการศึกษา หรืออาจเรียกว่าเป็นหัวใจของการศึกษาเลยก็ว่าได้ โดยการเรียนรู้นั้นเกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่ได้เกิดเฉพาะเวลาสอนเท่านั้น แม้ว่าจะออกจากระบบการศึกษาไปแล้ว แต่การเรียนรู้ก็ยังคงเกิดขึ้นตลอดชีวิตและสามารถเปลี่ยนแปลงคนผู้นั้นไปเรื่อย ๆ ดังเช่นที่อริป อนันต์กิตติกุล (2564) ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า “การเรียนรู้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างถาวร ฉะนั้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิมซึ่งเป็นการบรรยายให้ความรู้แบบครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางก็จะขาดประสิทธิภาพ จึงต้องมีการนำเอารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในวิชาสังคมศึกษาที่มีขอบข่ายของสาระวิชาค่อนข้างกว้าง และครอบคลุมประเด็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว และมนุษย์กับสถาบันต่าง ๆ ในสังคม โดยรัฐบาลได้กำหนดขอบข่ายของเนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังความรู้ ทักษะ ค่านิยม และคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ของสังคม เพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างความเป็นพลเมืองดีในแบบที่รัฐต้องการ (อิทธิเดช น้อยไม้, 2560) นอกจากนี้ เป้าหมายสำคัญที่ต้องเสริมสร้างและพัฒนา คือ ความรู้ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม และการปฏิบัติตนอยู่ในสังคมที่เหมาะสมและมีส่วนร่วม ซึ่งความรู้ที่มีอยู่ในเนื้อหาไม่ใช่ จุดประสงค์ปลายทางในการเรียนการสอนแต่เป็นวิธี (means) ไปสู่เป้าประสงค์ปลายทาง ด้วยเหตุนี้ กระบวนการที่จะได้มาซึ่งความรู้และการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์หรือปรับใช้ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ที่ควรใส่ใจและมุ่งเน้นเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการมุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้มีทักษะหรือมีความสามารถ เหมาะสมตามยุคสมัยและการเป็นพลเมืองดี (วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2555)

วิชาหน้าที่พลเมือง เป็นวิชาในการเรียนการสอนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็น รายวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ความเข้าใจเพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนสู่การมีส่วนร่วมใน สังคมอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้เรื่องประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของประเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย การบริหารจัดการของภาครัฐ ตลอดจนวิธีปฏิบัติตาม กฎหมาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะและความรู้ในการซึ่งนำหลักฐาน สามารถอภิปรายและ ให้เหตุผลในการสำรวจประเด็นทางการเมืองและสังคมอย่างมีวิจารณญาณ (ณิชากร เรืองรุ่งโรจน์, 2566) การศึกษาเหตุการณ์สำคัญของระบอบการปกครองไทยมีความสำคัญต่อการเข้าใจบริบททาง การเมืองและสังคมของประเทศ การวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นช่วยให้เห็นภาพรวมของพัฒนาการ ทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทาง การเมือง นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างความตระหนักรู้ในหมู่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วน ร่วมในระบอบประชาธิปไตย การเข้าใจเหตุการณ์สำคัญในอดีตจะเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายที่ ตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของสังคมในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่การสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมืองของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยหลังจากการเก็บข้อมูลการเรียนการสอนและสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้ ที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวสารและเหตุการณ์การ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองได้อย่างเหมาะสมเพียงเล็กน้อย นักเรียนไม่สามารถแสดง เหตุผลหรือข้อสนับสนุนเพิ่มเติมได้ สืบเนื่องจากยังขาดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ที่เป็นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ที่มีความสำคัญในการนำมาใช้ประกอบในการตัดสินใจ และนอกจากนี้ กระบวนการเรียน การสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมืองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ยึดเอกสารตำรา มากเกินกว่าที่จะใช้ประสบการณ์ของตัวผู้เรียนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ จึงส่งผลเชื่อมโยงไปสู่การขาด ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน ดังนั้น การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง (ณัฐพงศ์ ลำภูทอง, 2565) ผ่านการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานการที่มุ่งเน้นจัดการเรียนการสอนผ่านประสบการณ์จริง

ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในประเด็นมุมมองที่หลากหลาย บูรณาการการจัดการเรียนรู้โดยการตั้งคำถาม นำไปสู่การค้นหาคำตอบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง (ตะวัน ไชยวรรณ, 2564) ซึ่งการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ เป็นกรอบในการดำเนินงานเพื่อสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ ด้วยการบูรณาการแนวทางการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิตสู่การสะท้อนความคิดเชิงวิพากษ์ ที่เป็นกระบวนการคิดและการตัดสินใจ โดยใช้วิจารณ์ญาณและมองเหตุผลรอบด้าน เกิดการคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบในการแก้ไขปัญหา ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสามารถเพิ่มทักษะให้กับผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนหาเหตุผลในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาที่จะแสดงความคิดเห็น รวบรวมจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้น

จากความสำเร็จและสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์สำคัญของการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางการคิดวิเคราะห์ในบริบทของเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองการปกครองไทย ที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศและสังคม ให้นักเรียนได้ใช้ประสบการณ์เป็นฐานในการเรียนรู้และสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์ที่เคยมีมา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังจะช่วยกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมของนักเรียน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

คำถามในการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นอย่างไร
2. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ควรมีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในปัจจุบัน

1.1.1) ด้านผู้สอน

1.1.2) ด้านผู้เรียน

1.1.3) ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้

1.1.4) ด้านสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้

1.1.5) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทยโดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์

1.2.1) กระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

1.2.2) การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้

1.2.3) ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

2.1 บุคลากรครูโรงเรียนขนาดใหญ่ ในเขตราชเทวี จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 ผู้มีประสบการณ์ทางด้านการจัดการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญ สามารถให้ข้อมูลได้อย่างลึกซึ้ง จำนวน 3 คน

2.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย เขตราชเทวี จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน ทั้งหมด 18 คน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง โดยมีตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เชื่อมโยงกับบริบทสาระการเรียนรู้

3.ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่ พฤษภาคม 2567 - เมษายน 2568

4.ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **กิจกรรมการเรียนรู้** หมายถึง กระบวนการหรือชุดของขั้นตอนที่ผู้สอนออกแบบขึ้น โดยอิงหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ผ่านการเผชิญสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์สมมติที่สัมพันธ์กับบริบทชีวิตประจำวัน โดยกิจกรรมมุ่งส่งเสริมการลงมือปฏิบัติ การสะท้อนคิด การตั้งคำถาม การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์อย่างเป็นระบบ นำไปสู่ความเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2. **การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน** หมายถึง กระบวนการสร้างความรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้ประสบการณ์เดิมจากการได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งผู้เรียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์แล้ว และได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์นั้น ๆ ออกมาเพื่อเป็นความรู้ใหม่และสามารถสรุปความคิดของตนเองออกมาเพื่อพัฒนาทักษะหรือวิธีคิดใหม่ ๆ

3. **ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์** หมายถึง ความสามารถในการไตร่ตรอง หาคำตอบ หรือการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลรอบด้าน โดยมีฐานข้อมูลในการคิดมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับมา และสามารถแยกข้อเท็จจริง ความคิดเห็นออกจากกันได้ โดยใช้เหตุผลในการพิจารณาอย่างเหมาะสม แล้วนำมาสู่การอธิบายเหตุผลที่เกิดขึ้นได้

4. **เหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง** หมายถึง ปรากฏการณ์ เรื่องราวที่สำคัญที่เกิดขึ้นในอดีตหรือกำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน ที่ส่งผลให้ระบบหรือรูปแบบการปกครองของประเทศหรือรัฐเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ประกอบไปด้วย

1. การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475
2. เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516
3. เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519
4. เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ.2535
5. เหตุการณ์ 19 กันยายน พ.ศ.2549

5. **ระบอบการปกครองของไทย** หมายถึง ระบบ และ โครงสร้างการบริหารประเทศที่ประเทศไทย ใช้ในการจัดการบริหารอำนาจรัฐ กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและประชาชน

รวมถึงการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของประชาชนและรัฐ การปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ตลอดจนเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคนในการอยู่ร่วมกัน โดยสันติ ภายใต้ความเชื่อที่ว่า คนเราเกิดมาเท่าเทียมกัน คือ ได้รับการคุ้มครองจากรัฐตามกฎหมาย และโอกาสที่จะได้รับการบริการต่าง ๆ ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งประชาธิปไตย คือ การที่รัฐบาลเป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน สังคมที่ประชาชนมีเสรีภาพ สมภาพ และภราดรภาพ

6. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หมายถึง นักเรียนโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2567

7. โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย หมายถึง โรงเรียนมัธยมในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมของกลุ่มนักเรียน พร้อมทั้งมีความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์
2. ผู้สอนเกิดการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน
3. สถานศึกษานำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางการจัดการศึกษาโดยการใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์สำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ปรัชญาแนวคิด และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

- 1.1 ปรัชญาการศึกษาสาขาพัฒนาการนิยม (Progressivism)
- 1.2 แนวคิดการจัดการศึกษาประสบการณ์เป็นฐาน (Experiential Learning)
- 1.3 แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.4 แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- 2.1 ความหมายของการศึกษา
- 2.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม
- 2.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้
- 2.4 กิจกรรมการเรียนรู้
- 2.5 ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.6 องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.7 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน

- 3.1 ความหมายการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน
- 3.2 แนวคิด ทฤษฎี กระบวนการ และ องค์ความรู้ของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
- 3.3 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
- 3.4 ขั้นตอน และ วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

4. ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์

- 4.1 ความหมายของทักษะการคิดเชิงวิพากษ์
- 4.2 ความสำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์
- 4.3 แนวคิดและลักษณะของความคิดเชิงวิพากษ์

4.4 การวัดและประเมินผลความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์

5. บริบทรายวิชา หน้าที่พลเมือง เรื่อง เหตุการณ์สำคัญ เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญ ของระบอบการปกครองไทย

5.1 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475

5.2 เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516

5.3 เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519

5.4 เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ.2535

5.5 เหตุการณ์ 19 กันยายน พ.ศ.2549

5.6 เหตุการณ์ปัจจุบัน

5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.7 งานวิจัยในประเทศไทย

5.8 งานวิจัยในต่างประเทศ

6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ปรัชญาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

1. ปรัชญาการศึกษาสาขาพัฒนาการนิยม (Progressivism)

เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการพัฒนาและการปรับตัวของผู้เรียนในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยหลักการสำคัญของปรัชญา คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง การคิดวิเคราะห์ และการพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหา โดยผู้เรียนจะเป็นศูนย์กลางของกระบวนการศึกษา ซึ่งต่างจากแนวคิดดั้งเดิมที่ผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรง โดยหลักการของปรัชญาพัฒนาการนิยม มีดังนี้

1.1 การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ (Learning by Doing) : ผู้เรียนจะพัฒนาความรู้ผ่านการกระทำและประสบการณ์ตรง ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและคงทน (Dewey, 1916)

1.2 การแก้ปัญหาคือความคิดเชิงวิเคราะห์ (Problem - Solving Skills) : กระบวนการเรียนรู้ตามแนวพัฒนาการนิยมจะเน้นการฝึกผู้เรียนให้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาในชีวิตจริง (Kohn, 2020)

1.3 การปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง : การศึกษาไม่ควรเป็นแค่การสอนความรู้ที่เป็นรูปธรรม แต่ควรช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (Kliebard, 2004)

2. แนวคิดการจัดการศึกษาประสบการณ์เป็นฐาน (Experiential Learning)

เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงของผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับการเรียนรู้ในบริบทที่แท้จริง ทำให้สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดการจัดการศึกษาประสบการณ์เป็นฐานมีความสำคัญในยุคปัจจุบัน เพราะช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานและการใช้ชีวิต เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และการแก้ปัญหา (Boud & Miller, 1996) การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ยังช่วยกระตุ้นความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์ส่วนตัวและความต้องการในชีวิตจริงได้ ซึ่งมีหลักการของแนวคิด ได้แก่

2.1 การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์: ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความหมาย ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน

2.2 การสะท้อนความคิด: หลังจากประสบการณ์ ผู้เรียนจะต้องทำการสะท้อนความคิด (Reflection) เพื่อวิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้นและเรียนรู้จากประสบการณ์ (Dewey, 1916)

2.3 การประยุกต์ใช้: ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

3. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้เรียนในการสร้างความรู้และพัฒนาทักษะด้วยตนเอง โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะหรือโค้ช ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาวิเคราะห์ และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตัวอย่างแนวคิดนี้ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน (Project - Based Learning) การเรียนรู้ผ่านปัญหา (Problem - Based Learning) หรือ การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่

3.1 ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และการประเมินผลของตนเอง โดยผู้สอนทำหน้าที่ชี้แนะแนวทาง

3.2 การสร้างความรู้ด้วยตนเอง : ผู้เรียนได้ฝึกการตั้งคำถาม ค้นคว้า และสร้างความรู้ใหม่จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3.3 ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา : การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสดูแลคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่หลากหลาย

3.4 การเรียนรู้ผ่านการทำงานจริง : ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงหรือใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด

4. แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

เป็นวิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งต่างจากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่ผู้สอนเป็นผู้บรรยายหลัก โดยใน Active Learning ผู้เรียนจะได้รับโอกาสในการปฏิบัติ วิเคราะห์ สรุป และทำความเข้าใจเนื้อหาด้วยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระตุ้นการคิด และการมีส่วนร่วม ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้แก่

4.1 การมีส่วนร่วมของผู้เรียน: ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การอภิปราย การตั้งคำถาม การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน

4.2 การปฏิบัติจริง: ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการทำงานจริง เช่น กิจกรรมกลุ่ม การทดลอง หรือการใช้เครื่องมือและสื่อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

4.3 การส่งเสริมความคิดเชิงวิพากษ์ : Active Learning เน้นให้ผู้เรียนฝึกการคิด วิเคราะห์ ประเมิน และสรุปความรู้จากกิจกรรมที่ได้ทำ

4.4 การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน: ผู้เรียนต้องใช้ทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกันในการอภิปรายหรือแก้ปัญหากับเพื่อนร่วมกลุ่ม

กล่าวคือ การจัดการศึกษา มีหัวใจสำคัญอยู่ที่กระบวนการเรียนรู้ เพื่อที่จะสามารถสร้างความเจริญงอกงามของบุคคล และการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการศึกษา หรืออาจเรียกว่าเป็นหัวใจของการศึกษาเลยก็ว่าได้ โดยการเรียนรู้นั้นเกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่ได้เกิดเฉพาะเวลาสอนเท่านั้น แม้ว่าจะออกจากระบบการศึกษาไปแล้ว แต่การเรียนรู้ก็ยังเกิดขึ้นต่อไปตลอดชีวิต และเปลี่ยนแปลงคนผู้นั้นไปเรื่อย ๆ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1. ความหมายของการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นให้การศึกษา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะทางปัญญาและจิตใจ รวมถึงการพัฒนาความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีความหลากหลาย ทั้งในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุขและมีคุณธรรม

ซึ่งการศึกษาในบริบทนี้ หมายถึง กระบวนการพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถเติบโตอย่างเต็มศักยภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยใช้หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่จัดโครงสร้าง และเนื้อหาการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งนี้ เนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตรมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสมในสังคมประชาธิปไตยและมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

2. สารและมาตรฐานการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการเรียนรู้ (2560) กล่าวว่า การเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในการดำรงชีวิต ทั้งในฐานะของบุคคล และการอยู่ร่วมกันของสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทยและสังคมโลก หลักสูตรแกนกลางจึงได้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข แบ่งเป็น 5 สาระสำคัญ ได้แก่

1. ศาสนา ศิลธรรม และจริยธรรม : มุ่งเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีในสังคม
2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม: ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการ ดำเนินชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตย
3. เศรษฐศาสตร์: มุ่งเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการทางเศรษฐศาสตร์ การใช้ทรัพยากรอย่าง คุ่มค่าและการดำเนินชีวิตที่พอเพียง
4. ประวัติศาสตร์: เรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญทั้งในระดับชาติและ สากล เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในมิติทางสังคมและวัฒนธรรม
5. ภูมิศาสตร์: มุ่งเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของโลกการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

โดยเฉพาะ สาระที่ 2 สาระหน้าที่พลเมือง ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ดังนี้

มาตรฐาน ส 2.1 : เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีมีค่านิยมที่ดีงามและ อารังรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 : เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นและอารังรักษา ไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ซึ่งในการดำเนินการงานวิจัยนี้ มีความเกี่ยวข้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 2 สาระหน้าที่พลเมือง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้

เป็นแนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ การเลือกใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหาที่สอน เป้าหมายการเรียนรู้ ลักษณะของผู้เรียน และบริบทของการเรียนการสอน ปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ หลากหลายรูปแบบเพื่อรองรับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติของผู้เรียน โดยรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่

1. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้น การทำงานร่วมกันของผู้เรียนในกลุ่มเล็ก ๆ โดยสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และช่วยเหลือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งวิธีนี้ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และ การคิดวิเคราะห์ (Johnson, Johnson & Smith 2014)

2. การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project - Based Learning, PBL) การเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องทำโครงงานหรือการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจริงในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ผ่านโครงงานช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม รูปแบบนี้เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการวางแผน การดำเนินการ และการประเมินผลการเรียนรู้ ผ่านการทำโครงงานที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการ ประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำเนินชีวิต

3. การเรียนรู้แบบค้นพบ (Discovery Learning) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสค้นหาความรู้ด้วย ตนเองผ่านการสำรวจ การทดลอง และการสืบค้นข้อมูล โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้แนะนำและกระตุ้น ให้ผู้เรียนคิดค้นวิธีการเรียนรู้ด้วยตัวเอง รูปแบบนี้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และการ แก้ปัญหา

4. การเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หมายถึงการรวมเอาสาระการเรียนรู้หลาย ๆ ด้านเข้าด้วยกัน เช่น การเชื่อมโยงเนื้อหาจากหลายกลุ่ม สาระการเรียนรู้ หรือการเชื่อมโยงทักษะที่หลากหลายเข้ากับการเรียนรู้ในสถานการณ์เดียวกัน ทำให้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้

5. การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner - Centered Learning) เป็นรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญที่สุดในกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้สอนมีหน้าที่สนับสนุนและ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เช่น การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาหรือกิจกรรมการ เรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

6. การเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณา การความรู้ในสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน เพื่อสร้าง

ความเข้าใจในกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์และการแก้ปัญหาจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในศตวรรษที่ 21

7. การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการรวมวิธีการสอนแบบดั้งเดิมในห้องเรียนเข้ากับการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างยืดหยุ่นและเพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงเนื้อหา

8. การเรียนรู้ผ่านการเล่น (Game - Based Learning) การเรียนรู้ผ่านการเล่นหรือการใช้เกมเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมมากขึ้น โดยมีการออกแบบเกมหรือสถานการณ์จำลองเพื่อสร้างความท้าทายและความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน

9. การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกิจกรรมหรือประสบการณ์จริง ผู้เรียนจะได้ลงมือทำและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งช่วยพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะและความเข้าใจผ่านกระบวนการประสบการณ์ตรง กระบวนการนี้เป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากกว่าการเรียนรู้จากการบรรยายเพียงอย่างเดียว การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์เป็นกระบวนการที่สร้างความเข้าใจเชิงลึกและพัฒนาทักษะของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการสะท้อนคิดและการลงมือทำเป็นหลัก

4. กิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ ๆ หรือผู้เรียนและผู้สอนเป็นผู้ร่วมกันกระทำเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ (วรารักษ์ ศรีวิโรจน์, 2560) รวมถึงกิจกรรมที่ออกแบบเพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะ ความรู้และทัศนคติผ่านการปฏิบัติจริง การร่วมมือกับผู้อื่น หรือการใช้ความคิดเชิงวิพากษ์ กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรมีเป้าหมายที่ชัดเจน และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่เรียนกับการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะและความรู้ในหลายมิติ ทั้งการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึก แต่ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Biggs & Tang, 2011)

4.2 องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้

เป็นส่วนประกอบหลักที่ควรมีในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ทางการศึกษา องค์ประกอบเหล่านี้ช่วยให้การเรียนรู้

เป็นไปอย่างมีโครงสร้างและสามารถสร้างประสบการณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะ ความรู้ และทัศนคติของผู้เรียนองค์ประกอบสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้

4.2.1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เป็นเป้าหมายที่ชัดเจนที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์นี้ ควรระบุผลลัพธ์ที่คาดหวัง เช่น ความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติที่ผู้เรียนจะได้รับหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม (Mager, 1997)

4.2.2. เนื้อหาการเรียนรู้

เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหานี้ควรมีความเหมาะสมกับระดับความรู้และทักษะของผู้เรียน และสามารถนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ข้อความ วิดีโอ เกม หรือการปฏิบัติจริง (Bruner, 1960)

4.2.3. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เช่น การทำงานกลุ่ม การอภิปราย การแก้ปัญหา การทดลอง หรือการฝึกปฏิบัติจริง กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ (Prince, 2004)

4.2.4. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน

การกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ การอภิปราย การแก้ปัญหา หรือการตั้งคำถาม การมีส่วนร่วมของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

4.2.5. เครื่องมือและสื่อการสอน

เครื่องมือและสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิดีโอ อุปกรณ์เทคโนโลยี หรือแหล่งข้อมูลออนไลน์ สิ่งเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่หลากหลายและเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอเนื้อหา

4.2.6. การประเมินผล

การประเมินผลการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลสามารถทำได้ทั้งในรูปแบบการทดสอบ

4.2.7 การสะท้อนคิด

หลังจากการทำกิจกรรม ผู้เรียนควรมีโอกาสในการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ เพื่อให้สามารถนำไปปรับปรุงหรือประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ครั้งต่อไป การสะท้อนคิดช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในเชิงลึกและการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

4.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้สอนออกแบบและจัดเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ได้อย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรคำนึงถึงลักษณะของผู้เรียน เนื้อหา และวิธีการสอนที่เหมาะสม เช่น

4.3.1. การศึกษาแบบ Active Learning

การใช้การสอนแบบ Active Learning ในการจัดการเรียนรู้ช่วยเพิ่มความสนใจและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

4.3.2. การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้

การใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าการใช้สื่อดิจิทัลช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการเข้าใจในเนื้อหาได้ดีขึ้น

4.3.3. การเรียนรู้แบบร่วมมือ

สามารถช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและการสื่อสารระหว่างผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน

1. ความหมายการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน

การเรียนรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความหมาย ซึ่งรวมถึงการลงมือทำการทดลอง การฝึกปฏิบัติ และการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์เหล่านั้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง โดยการจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานช่วยเพิ่มความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทักษะการทำงานเป็นทีม ซึ่งการเรียนรู้เกิดจากการมีประสบการณ์โดยตรงและการสะท้อนคิด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะและความเข้าใจได้ดีขึ้น งานวิจัยของเขาส่งให้เห็นว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ การนำแนวทางนี้ไปใช้ในระบบการศึกษาจะช่วยสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

2. แนวคิด ทฤษฎี กระบวนการ และองค์ความรู้ของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในประสบการณ์จริง และสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์เหล่านั้นเพื่อสร้างความรู้และทักษะ แนวคิด ทฤษฎี กระบวนการ และองค์ความรู้ของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีดังนี้

2.1 แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นแนวคิดที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง แนวคิดนี้สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้และความเข้าใจจากการทำงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยทฤษฎีการเรียนรู้ของ David Kolb เป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในเรื่องการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ Kolb ได้เสนอโมเดลการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. Concrete Experience (ประสบการณ์จริง): ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
2. Reflective Observation (การสะท้อนคิด): ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ เพื่อเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้น
3. Abstract Conceptualization (การสร้างแนวคิด): ผู้เรียนพัฒนาความคิดหรือทฤษฎีจากประสบการณ์และการสะท้อนคิด
4. Active Experimentation (การทดลองปฏิบัติ): ผู้เรียนใช้ความรู้ที่ได้สร้างขึ้นในการทดลองหรือปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่

2.3 กระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การวางแผน ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์ตรง
2. การลงมือทำ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือเหตุการณ์จริง
3. การสะท้อนคิด ผู้เรียนทำการวิเคราะห์และสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ
4. การสร้างแนวคิด: ผู้เรียนพัฒนาทฤษฎีหรือแนวคิดจากการสะท้อนคิด
5. การทดลองและปฏิบัติ: ผู้เรียนสามารถนำแนวคิดไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

2.4 องค์ความรู้ในการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วย

1. ความรู้ที่ได้จากการทำ (Knowing by doing): การเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง
2. การสะท้อนคิด (Reflection): การคิดและวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้รับ
3. การเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติ (Theory - practice linkage): การใช้แนวคิดหรือทฤษฎีในการแก้ไขปัญหาหรือการตัดสินใจ
4. การเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative learning): การเรียนรู้ที่เกิดจากการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้

3. ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

มีลักษณะสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

3.1 การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริง ทำให้สามารถสัมผัสและเรียนรู้จากสถานการณ์ต่าง ๆ ได้โดยตรง (Kolb, 1984)

3.2 การสะท้อนคิด

ผู้เรียนจะต้องทำการสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ เพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้ (Dewey,1916)

3.3 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยไม่เพียงแค่รับข้อมูลจากผู้สอน แต่ยังเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการกระทำและการตัดสินใจ (Bonwell & Eison,1991)

3.4 การเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติ

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงแนวคิดหรือทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง

3.5 การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา

การเรียนรู้จากประสบการณ์ช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เนื่องจากผู้เรียนต้องประเมินสถานการณ์และหาวิธีแก้ไข (Gijbels, Dochy & Van den Ende, 2005)

3.6 การเรียนรู้ที่มีความหมาย

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์มักมีความหมายมากกว่าการเรียนรู้แบบทฤษฎีเพียงอย่างเดียว เนื่องจากผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับความสนใจและประสบการณ์ส่วนตัวของตน (Revans,R. W. 1982)

3.7 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน

การเรียนรู้เชิงประสบการณ์สามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน ซึ่งช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ (Johnson & Johnson,1994)

4. ขั้นตอน และ วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

4.1 การวางแผน (Planning)

กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเป้าหมายของกิจกรรมให้ชัดเจน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มผู้เรียน เช่น การตั้งคำถาม การสร้างสถานการณ์ และการระบุทรัพยากรที่จำเป็น

4.2 การปฏิบัติ (Doing)

ให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์จริง เช่น การทดลอง การทำโครงการ หรือการสำรวจภาคสนาม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และสร้างประสบการณ์ที่มีความหมาย

4.3 การสะท้อนคิด (Reflecting)

กระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ โดยการถามคำถามที่กระตุ้นความคิด Boud, Cohen & Walker, 1993) เช่น “คุณรู้สึกอย่างไร ?” หรือ “คุณได้เรียนรู้อะไรจากสิ่งนี้ ?” การสะท้อนคิดเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการสร้างความเข้าใจและการเรียนรู้จากประสบการณ์

4.4 การสร้างแนวคิด (Conceptualizing)

ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์กับทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้อง โดยอาจใช้การอภิปรายกลุ่มหรือการสร้างสื่อการสอนเพื่อแสดงถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น กระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดหรือทฤษฎีจากการสะท้อนคิด (Revans, 1982)

4.5 การทดลองปฏิบัติ (Experimenting)

ให้ผู้เรียนได้ใช้แนวคิดหรือทฤษฎีที่เรียนรู้ไปทดลองในสถานการณ์ใหม่ โดยการสร้างโครงการหรือกิจกรรมใหม่ ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนทำการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการตามประสบการณ์ที่ผ่านมา (Gijbels, Dochy & Van den Ende, 2005)

ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์

1. ความหมายของทักษะการคิดเชิงวิพากษ์

การคิดเชิงวิพากษ์ถือเป็นความสามารถของผู้เรียนที่สำคัญในการพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ในระดับสูงขึ้น ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) กล่าวว่า การคิดเชิงวิพากษ์ หมายถึง ความตั้งใจที่จะพิจารณาตัดสินเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการไม่เห็นคล้อยตามข้ออ้างที่น่าเสนอ แต่ตั้งคำถามท้าทายหรือโต้แย้งข้ออ้างนั้น เพื่อเปิดเป็นแนวทางความคิดออกสู่ทางต่าง ๆ ที่แตกต่าง อันจะนำไปสู่การแสวงหาคำตอบที่สมเหตุสมผล

จินดารัตน์ โพธิ์นอก (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การคิดเชิงวิพากษ์ หมายถึง กระบวนการรับรู้และคิดแยกแยะ เรื่องราว เหตุการณ์ ข่าวสาร ความรู้ แนวความคิด ปรากฏการณ์ และทฤษฎีต่าง ๆ โดยมีการศึกษาที่เป็นคุณ เป็นโทษ เป็นประโยชน์ และมีใช้ประโยชน์ ต่อการเรียนรู้ การฝึก การทำงานและการดำรงชีวิตประจำวัน

จุฑามาส ไหย่งไทย (2561) ให้ความหมายการคิดเชิงวิพากษ์ว่า เป็นกระบวนการคิดพิจารณาและประเมินข้อมูลหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิดทุกด้านอย่างรอบคอบตามความเป็นจริงโดยใช้เกณฑ์ที่กำหนด หลักเหตุผล จนได้คำตอบที่เหมาะสมหรือดีที่สุดเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจหรือประเมิน หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ

พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2553) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การคิดเชิงวิพากษ์ เป็นกระบวนการตรวจสอบและประเมินประเด็นวิกฤตและมุมมองที่แตกต่างหรือขัดแย้ง เพื่อเสนอมุมมองใหม่ที่ดีกว่าเป็นวิธีการโต้แย้งด้วยเหตุผล

ลักขณา สรีวัฒน์ (2549) ได้กล่าวว่า การคิดเชิงวิพากษ์ หมายถึง การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาโดยยึดหลักการคิดด้วยเหตุผลจากข้อมูลที่เป็นจริงมากกว่าอารมณ์และการคาดเดาโดยพิจารณาความเป็นไปได้ในแง่มุมต่าง ๆ ว่าจะอะไรคือความจริง อะไรคือความถูกต้องคิดด้วยความรอบคอบระมัดระวัง ใช้สติปัญญาและทักษะการคิดไตร่ตรองอย่างวิพากษ์ ซึ่งเป็นการคิดที่เปิดกว้าง มีเป้าหมายแน่นอน มีเหตุผล มีความถูกต้องแม่นยำ สามารถตรวจสอบความคิดและประเมินความคิดของตนเองได้

สุวิทย์ มูลคำ (2547) ให้ความหมายการคิดวิพากษ์ว่าเป็นความสามารถในการพิจารณาประเมิน และตัดสินสิ่งต่าง ๆ หรือเรื่องราวที่มีข้อสงสัยหรือข้อโต้แย้ง โดยการพยายามแสดงคำตอบที่มีความสมเหตุสมผล

Bayer (1985) ให้ความหมายว่า การคิดเชิงวิพากษ์ หมายถึง ความสามารถที่มีลักษณะเฉพาะต้องอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลและความเชื่อเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง

Emerson (2013) กล่าวว่า การคิดเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับการค้นหาเชิงลึกและการตั้งคำถามกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่พบ

Hudgins (1977) กล่าวว่า การคิดเชิงวิพากษ์ หมายถึง การศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ และประเมินข้อโต้แย้ง ใช้ความรู้ในการจำแนกแยกแยะ ตรวจสอบ และสรุปอย่างสมเหตุสมผล

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การคิดเชิงวิพากษ์ หมายถึง ความสามารถในการคิดพิจารณาผ่านกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ตรวจสอบ โต้แย้ง ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องแม่นยำ

2. ความสำคัญของการคิดเชิงวิพากษ์

ในปัจจุบันมีการกล่าวถึงกันมากถึงการศึกษาศตวรรษที่ 21 ซึ่งภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 หรือ The Partnership for 21st Century Skills มีที่มาจากหนังสือ 21st Century Skills : Learning for Life in Our Times (2009) เขียนโดย Bernie Trilling และ Charles Fadel ได้นำเสนอ สมการ 3R x 7C x 2L (จักรกฤษณ์ สิริริน, 2562) ประกอบด้วย

1. 3R หรือ ทักษะการรู้หนังสือ 3 ประการ ได้แก่

- 1.1 Reading (ทักษะการอ่าน)
- 1.2 Writing (Riting-ทักษะการเขียน)
- 1.3 Arithmetic (Rithmetic-ทักษะเลขคณิต)

2. 7C ประกอบด้วย ทักษะใหม่ 7 ด้าน ดังนี้

- 2.1 การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)
- 2.2 การสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy)
- 2.3 ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership)
- 2.4 การสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)
- 2.5 คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy)
- 2.6 การทำงาน การเรียนรู้ และการพึ่งตนเอง (Career and Learning Self-Reliance)
- 2.7 ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-Cultural Understanding)

3. 2L คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) และภาวะผู้นำ (Leadership Skills)

จากทักษะในศตวรรษที่ 21 ข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่าการคิดเชิงวิพากษ์เป็นทักษะหนึ่งที่ถูกกำหนดไว้และมีความสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน เนื่องจากปัจจุบันการศึกษาเป็นการศึกษาแบบไร้พรหมแดน เปิดเสรีทางความคิด ทำให้มีชุดความคิดและองค์ความรู้ที่หลากหลายทั้งที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันหรือคล้อยตามกัน และแนวทางตรงกันข้ามกันอย่างสิ้นเชิง ดังนั้นการตัดสินใจว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดจึงต้องอาศัยหลักฐาน เหตุผล กฎ หรือทฤษฎีต่าง ๆ มารองรับ เพื่อให้เกิดการยอมรับ มีความสมเหตุสมผล

การคิดเชิงวิพากษ์สามารถเกิดขึ้นได้เมื่อเกิดประเด็นที่ต้องการถกเถียง เสนอสถานการณ์แปลก ๆ ที่คาดไม่ถึง พบปัญหาที่ยาก ทำให้เกิดความสงสัยและไม่เชื่อทำให้เกิดข้อโต้แย้งในเหตุผลหรือข้ออ้างนั้น หรือมีจุดประสงค์ต้องการตรวจสอบ สืบค้นหาความจริง ต้องการพัฒนาความคิดหรือมุมมองที่แตกต่างไปจากเดิม (สุวิทย์ มูลคำ, 2547, หน้า 12)

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) ได้ให้ข้อที่ควรตระหนักไว้ว่า แม้เรามีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็น แต่ความคิดเห็นที่เราแสดงออกไปนั้น ว่าจะถูกต้องเสมอไป เพราะในการแสดงความคิดเห็นเรื่องต่าง ๆ มักใช้ความรู้สึกในการตัดสินใจแล้วสรุปเรื่องนั้นด้วยอคติบางประการที่อยู่ในใจ มีการใช้เหตุผลผิด คิดอย่างไม่สมเหตุสมผล และอาจทำให้ถูกหลอกหรือเชื่อในสิ่งที่ไม่จริงได้ง่าย ดังนั้น ความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์จึงมีความจำเป็น เพื่อที่จะทำให้สามารถประเมินและตัดสินสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

การคิดเชิงวิพากษ์มีประโยชน์หลายประการ ได้แก่

1. การคิดวิพากษ์ช่วยสืบค้นความจริงแทนคล้อยตามความเชื่อ
2. การคิดวิพากษ์ช่วยสังเกตความแตกต่างท่ามกลางความเหมือน
3. การคิดวิพากษ์ช่วยให้เชื่อในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ถูกหลอก
4. การคิดวิพากษ์ช่วยให้ตัดสินใจตามข้อเท็จจริง ไม่ใช่อารมณ์ความรู้สึก
5. การคิดวิพากษ์ช่วยทำให้เกิดการพัฒนา เพราะพิจารณาครบถ้วน ไม่บกพร่อง
6. การคิดวิพากษ์เป็นจุดเริ่มต้นของความคิดสร้างสรรค์ เพราะกล้าคิดแนวใหม่ ไม่

ปักใจเชื่อในสิ่งเดิม

ในการวิพากษ์ให้พยายามตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การพิจารณาว่า หลักฐานหรือเหตุผลที่นำมากล่าวอ้าง สมเหตุสมผลเพียงใด น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ข้ออ้างเหล่านี้เองคือสิ่งที่ต้องวิพากษ์เพื่อสืบค้นความจริง

สุวิทย์ มูลคำ (2547) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ต้องมีการคิดวิพากษ์ไว้ ดังนี้

1. ช่วยสืบค้นให้ได้ความจริง
2. ช่วยให้เชื่อในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ถูกหลอกง่าย
3. ช่วยให้เชื่ออย่างมีเหตุผล
4. ช่วยให้เกิดอย่างรอบคอบครบถ้วน ก่อนการตัดสินใจ
5. ช่วยให้การตัดสินใจตามข้อมูลความจริง ไม่ใช่อารมณ์ความรู้สึก
6. ช่วยแก้ปัญหาคัดค้านสรุปตามความเคยชิน
7. เป็นจุดเริ่มต้นของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
8. เป็นจุดเริ่มต้นของการคิดสร้างสรรค์เพราะกล้าคิดสิ่งใหม่ ไม่ปักใจอยู่กับสิ่งเดิม ๆ

นอกจากนี้ จุฑามาส โหยงไทย (2561) กล่าวว่า ทุกคนจำเป็นต้องมีการคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงวิพากษ์มีประโยชน์หลายประการเป็นต้นว่า ทำให้เราไม่เชื่อหรือคล้อยตามความเชื่อแบบเดิม ทำให้เราสามารถสังเกตและไม่ทำให้เราด่วนสรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ช่วยให้มีการคิดแบบรอบคอบ เชื่อในสิ่งที่ถูกต้องไม่ถูกหลอก ตัดสินข้อมูลที่ได้รับตามข้อเท็จจริง ไม่ใช่ใช้อารมณ์ความรู้สึก ไม่บกพร่อง ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนา และการคิดเชิงวิพากษ์เป็นจุดเริ่มต้นของความคิดสร้างสรรค์

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล พิจารณาข้อมูลอย่างรอบด้าน ได้แย้งตามข้อเท็จจริง โดยไม่ใช้อารมณ์และความรู้สึก อีกทั้งยังต่อยอดทำให้เกิดความสามารถด้านอื่น ๆ อีกด้วย

3. แนวคิดและลักษณะของความคิดเชิงวิพากษ์

การคิดเชิงวิพากษ์มาจากแนวคิดของอริสโตเติล (Aristotle) ซึ่งเป็นบิดาของศิลปะคือวิธีการโต้แย้งอย่างมีเหตุผล (the father of dialectic reasoning) อริสโตเติลชอบวิธีการโต้แย้งด้วยเหตุผล เนื่องจากต้องมีการตรวจสอบ ตอบคำถามจากมุมมองที่แตกต่างหลากหลาย วิธีการโต้แย้งด้วยเหตุผลเป็นวิธีการมองโลกในแง่ดี โดยสันนิษฐานว่า มีแนวคิดที่ดีกว่าเสมอในการพัฒนาปรับปรุงสังคมและเชื่อว่าการตรวจสอบแนวคิดด้วยวิธีที่ตรงข้ามหรือการมองต่างมุมเป็นวิธีที่ได้ผลดีมาก (พฤทธิศิริบรรณพิทักษ์, 2553, หน้า 3)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการที่ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการคิดเชิงวิพากษ์อย่างหลากหลายดังต่อไปนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, น. 4 - 7) กล่าวว่า ความคิดวิพากษ์ เป็นกระบวนการทำงานของสมองซีกซ้ายในส่วนของการใช้เหตุผล ซึ่งจะเกิดขึ้นอัตโนมัติเมื่อได้รับการกระตุ้นจากสถานการณ์ภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพบว่าสิ่งที่คาดหวังไว้ไม่เป็นจริง หรือเมื่อต้องการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุดท่ามกลางข้อมูลที่หลากหลาย สถานการณ์นั้นจะทำให้เกิดการฉกฉวย ไม่เชื่อหรือคล้อยตามข้อมูลที่ได้รับ เกิดความสงสัย เกิดคำถามโต้แย้งอันนำไปสู่การพยายามหาคำตอบที่แตกต่างไปจากเดิม โดยกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์จะเกิดขึ้นตามธรรมชาติได้ 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 เผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่ไม่คาดหวัง (Trigger event) เมื่อสมมติฐานไม่สอดคล้องกับความจริงที่พบ ทำให้รับรู้ถึงความผิดปกติ ก่อให้เกิดความไม่สบายใจ ส่งผลให้เริ่มมีการเปลี่ยนมุมมอง และเรียนรู้ที่จะคิดในเชิงโต้แย้ง

ขั้นที่ 2 การประเมินสถานการณ์ (Appraisal) มีการตรวจสอบตนเองอย่างละเอียดว่าสิ่งใดเกิดขึ้น เพื่อประเมินค่าว่าจะตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร

ขั้นที่ 3 การวินิจฉัยตรวจสอบอย่างละเอียด (Exploration) เริ่มยอมรับความขัดแย้งและพยายามหาทางอธิบายความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพื่อลดความรู้สึกไม่สบายใจ อันอาจนำไปสู่ขั้นที่สี่ทำให้เกิดการค้นหาลู่ทางเลือกใหม่ คำตอบใหม่ ๆ แนวคิดใหม่ ๆ การจัดระเบียบโลกทัศน์ใหม่

ขั้นที่ 4 พัฒนามุมมองที่แตกต่างไปจากเดิม (Development of Alternative Perspectives) เมื่อพบว่าสิ่งที่เคยเชื่อ เคยยึดถือ ไม่สามารถเป็นจริงได้อีกต่อไป จึงพยายามหาทางเลือกใหม่ มุมมองใหม่ และพัฒนามุมมองเหล่านั้นในทางปฏิบัติ โดยคิดว่าจะต้องดีกว่าเดิม

ขั้นที่ 5 บูรณาการวิธีคิดและพฤติกรรมใหม่ที่เกิดขึ้น (Integration) โดยคิดว่าสิ่งนั้นถูกต้องและสมเหตุสมผล ขั้นนี้เป็นลำดับขั้นของการเปลี่ยนขั้นสุดท้ายที่ทำให้เกิดโลกทัศน์ใหม่ทัศนคติใหม่ สมมติฐานใหม่ และเริ่มเกิดความคุ้นเคยต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

สุวิทย์ มูลคำ (2547, น. 16) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การคิดเชิงวิพากษ์จะเกิดได้ 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เผชิญเหตุการณ์ เมื่อเผชิญเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใด ๆ ที่ไม่คาดคิดมาก่อนจะทำให้เกิดการรับรู้ผิดไปจากปกติทำให้เริ่มเปลี่ยนมุมมองหรือข้อโต้แย้ง

ขั้นที่ 2 ประเมินสถานการณ์ เป็นการประเมินว่าจะตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร ซึ่งผลการประเมินแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การยอมรับในเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้น เมื่อยอมรับก็ยุติการคิด แต่ถ้าไม่ยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะเป็นเหตุให้เกิดการคิดวิพากษ์ ควรยึดหลักอย่าเพิ่งเชื่อและให้ป้อนคำถามชักค้ำ

ขั้นที่ 3 การพิจารณาวินิจฉัย เป็นการเริ่มยอมรับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจึงคิดวิพากษ์เพื่อพยายามที่จะหาทางอธิบายความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบและประเมินข้อมูล เริ่มตั้งแต่การตรวจสอบเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ในการประเมินข้อมูล การแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ การค้นหาวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง ประเมินและเลือกคำตอบที่เป็นไปได้มีความสมเหตุสมผล ซึ่งผลการตรวจสอบและประเมินข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่หนึ่ง เหตุการณ์นั้นสอดคล้องกับความเป็นจริง เชื่อถือได้ การคิดก็ยุติ และลักษณะที่สอง เหตุการณ์นั้นไม่เป็นความจริง โดยมีเหตุผลหักล้างที่ชัดเจนก็จะทำให้เกิดมุมมองการคิดต่างไปจากเดิม

ขั้นที่ 5 การพัฒนาแนวคิดและมุมมองที่แตกต่างไปจากเดิม เมื่อพบว่าเหตุการณ์นั้นไม่เป็นความจริงหรือเกิดความคิดที่ไม่ยอมรับ จะทำให้สมองคิดหาทางเลือกใหม่ มุมมองใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

ขั้นที่ 6 การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมใหม่ เมื่อมีทางเลือกใหม่หรือมุมมองใหม่ ๆ เกิดขึ้น จะส่งผลให้เกิดทัศนคติ สมมติฐาน โลกทัศน์ และพฤติกรรมใหม่ ๆ กับเหตุการณ์นั้น จากคำตอบที่ค้นพบอย่างสมเหตุสมผล

ลักษณะที่สำคัญของผู้ที่มีความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายไว้ ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, หน้า 116 - 136) กล่าวว่าการเป็นนักคิดเชิงวิพากษ์ต้องประกอบไปด้วยสองส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนานิสัยเพื่อการวิพากษ์

1. ฝึกวิพากษ์ความคิดของตนเอง เป็นการลดอคติหรือการเอาตนเองเป็นศูนย์กลาง ส่งผลให้สามารถวินิจฉัยสิ่งนั้นได้อย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริง โดยการตั้งคำถามกับตนเองว่า

...เหตุใดเราจึงคิดเช่นนั้น

...สิ่งที่คิด ทำได้จริงหรือไม่

...หากใช้วิธีการใหม่นี้จะเกิดผลอย่างไร

นักคิดเชิงวิพากษ์ต้องมีใจเปิดกว้าง เพื่อใจไว้เสมอว่าสิ่งที่คิดอาจไม่ถูกต้อง ไม่สมเหตุผล และต้องมีการท้าทายความคิดเห็นของตนเสมอ วิพากษ์สิ่งที่ตนคิด ตนเชื่อ ว่าถูกต้อง สมเหตุผลหรือไม่ หาข้อดีข้อเสียอย่างครบถ้วนแล้วจึงสรุปสิ่งที่คิดออกมา

2. เปิดใจกว้าง นักคิดเชิงวิพากษ์จะต้องไม่คิดว่าตนรู้หมดแล้ว แต่เปิดใจเพื่อไว้ในสิ่งที่ตนไม่รู้ สิ่งที่คุณอื่นอาจไม่รู้ สิ่งที่ยังไม่ค้นพบ ใจที่เปิดกว้างรวมถึงใจที่เที่ยงธรรม เป็นกลาง ไม่มีอคติ หรือลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง พิจารณาข้อมูลอย่างครบถ้วน ไม่ละเลยแม้หลักฐานเล็ก ๆ น้อย ๆ

3. รอบคอบไม่ด่วนสรุป นักคิดเชิงวิพากษ์จะต้องต่อต้านการแสสร้งรู้หรือแสดงทัศนคติ ในเรื่องที่ตนไม่มีความรู้ในรายละเอียด โดยจะต้องชะลอการตัดสินใจด้วยการหาข้อมูลหลักฐาน สนับสนุนเพิ่มเติมพิจารณาด้วยความรอบคอบ คิดในทุกแง่มุมเปรียบเทียบผลที่อาจจะเกิดขึ้น จึงค่อย ตัดสินใจแสดงทัศนคตินั้น

4. จิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวง่าย นักคิดเชิงวิพากษ์ต้องมีสติสัมปชัญญะเสมอ มีเสรีภาพ ทางความคิด มองข้ามความกลัว ไม่หวั่นไหวตามแรงดึงดูดของสิ่งเร้าที่กระตุ้นอารมณ์ความรู้สึก

5. แสวงหาความรู้เพื่อตอบข้อสงสัย นักคิดเชิงวิพากษ์ต้องเป็นผู้รักความรู้ ชอบค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ มีลักษณะเป็นนักเรียนตลอดชีวิต ช่างสังเกต มีข้อสงสัยต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่เชื่อหรือคล้อยตามได้ง่ายเป็นนักตั้งคำถามที่ดี

6. อย่ารู้สึกว่าคุณดีกว่าหรือของของคุณดีกว่า การคิดในลักษณะนี้จะปิดกั้น การเรียนรู้จากผู้อื่น ทำให้เรามีความลำเอียง ซึ่งเป็นอุปสรรคของการคิดเชิงวิพากษ์ ดังนั้นจึงต้องเปิด ความคิดให้กว้างในการรับความคิดเห็นผู้อื่น ให้ความยุติธรรมกับทุกความคิด

7. อย่าเลือกรับข้อมูลเฉพาะที่สนใจ ไม่เลือกรับข้อมูลเพียงบางด้าน แต่ต้องรับข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกันอย่างครบถ้วน

8. อย่าลำเอียง ต้องพิจารณาหลักฐานและเหตุผลที่นำมากล่าวอ้างอย่างละเอียด รอบคอบ

9. อย่าแสสร้งรู้ เรื่องที่ไม่รู้ควรบอกว่าไม่รู้ และไม่จำเป็นต้องแสดงทัศนคติเกี่ยวกับเรื่อง นั้นไม่โกหกตนเองและผู้อื่น

10. อย่ามีอคติต่อการเปลี่ยนแปลง คนส่วนใหญ่ไม่ชอบเปลี่ยนแปลง เพราะการ เปลี่ยนแปลงอาจนำมาซึ่งความรู้สึกไม่มั่นคง กลัว ไม่มั่นใจในอนาคต เกรงว่าอาจจะแย่ไปกว่าเดิม แต่หากเป็นเรื่องที่ไม่ส่งผลต่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิต คนเราจะถูกกระตุ้นให้เกิดความต้องการ ที่จะเปลี่ยนแปลง มีแนวคิดที่ว่าของเก่าดีกว่าของใหม่ ซึ่งทั้งสองมุมมองนี้ก็ไม่น่าเป็นเช่นนั้นเสมอไป

11. ระวางการคิดแบบสองข้อตรงข้าม คือ เลือกรับเฉพาะข้อมูลที่อยู่ด้านใดด้านหนึ่ง ในลักษณะที่ตรงข้ามกัน ในลักษณะที่ว่าถ้ามีสิ่งนี้ต้องมีสิ่งนั้น ถ้าเป็นเช่นนั้นต้องไม่เป็นเช่นนั้น ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงแล้วไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นนั้น

ส่วนที่ 2 การฝึกตอบสนองเมื่อถูกวิพากษ์

1. อย่าโต้แย้งแบบเบี่ยงประเด็น ไม่ใช่เหตุผลนอกประเด็นเพื่อยืนยันเหตุผลของตน ควรตรวจสอบหลักฐานว่าสมเหตุสมผลหรือไม่ หากต้องการพิสูจน์ว่าสิ่งนั้นผิด ให้พยายามพิสูจน์ว่าสิ่งนั้นถูก และยินดีเปลี่ยนแปลงความคิดเมื่อพบว่าสิ่งที่ตนคิดนั้นผิด

2. อย่าโจมตีตัวบุคคล ให้พิจารณาเนื้อหาสาระและเหตุผล ตอบโต้ข้ออ้างและสมมติฐานอย่างสมเหตุสมผล รับฟังเหตุผลเพิ่มเติม และกล้ายอมรับในความผิดพลาด

3. ซื่อสัตย์ต่อความจริง ยึดหลักจริงคือจริง แท้คือแท้ ใช้เหตุผลมาตัดสินมากกว่าใช้อารมณ์ความรู้สึก ยึดมั่นการตัดสินใจอยู่บนหลักฐาน

4. ถ่อมตัวถ่อมใจ ไม่ยึดมั่นถือมั่น เปิดใจรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ไม่ยึดมั่นว่าความคิดของตนเองถูกฝ่ายเดียว เรียนรู้ที่จะยอมรับ แม้กระทั่งแนวคิดที่ไม่น่าพึงพอใจ หากเป็นเรื่องจริง

5. กล้าที่จะเปลี่ยนความคิด เป็นการยอมรับว่าสิ่งที่ตนคิดนั้นผิดพลาด แม้จะเป็นการยากมากที่จะยอมรับหรือพอใจสิ่งนั้น ไม่มีความคิดใดที่ยืนยันว่ายึดมั่นว่าเปลี่ยนไม่ได้ หากมีการพิสูจน์อย่างถูกต้องแล้ว ต้องยอมรับผลตามนั้น โดยไม่ขึ้นกับความปรารถนาที่จะยึดความคิดเดิม

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2549) ได้กล่าวว่าผู้ที่มีลักษณะวิพากษ์ต้องมีคุณสมบัติ คือ การคิดตั้งคำถามที่ชัดเจน มีความสนใจใฝ่รู้ ต้องการคิดค้นหาคำตอบที่ถูกต้อง โดยการเสาะแสวงหาข้อมูล รวบรวมข้อเท็จจริง ตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ข้อสันนิษฐานความเห็นต่าง ๆ ประเมินข้อถกเถียง ได้ตีความที่เป็นไปได้หลาย ๆ ทาง ตัดสินและหาข้อสรุปบนพื้นฐานของเหตุผลและข้อเท็จจริงเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ไม่ใช่ใช้อคติหรืออารมณ์ในการตัดสิน ยอมรับฟังความคิดของผู้อื่น เปลี่ยนความเห็น และจุดยืนได้หากได้รับข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้นหรือเมื่อมีเหตุผลที่ดีกว่า

สุวิทย์ มูลคำ (2547, หน้า 17 - 18) กล่าวว่านักคิดเชิงวิพากษ์ต้องมีสิ่งดังต่อไปนี้

1. การรู้จักและประเมินตนเอง

- 1.1 ฝึกให้รู้จักตนเองว่ามีวิธีคิดอย่างไร
- 1.2 ไม่ยอมรับสิ่งต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ และไร้เหตุผล
- 1.3 ไม่ตัดสินสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและขาดข้อมูล
- 1.4 มุ่งมั่นตั้งใจที่จะเผชิญหน้าในสิ่งที่เคลือบแคลงสงสัย
- 1.5 ฝึกมองต่างมุมหรือมองมิติใหม่
- 1.6 ฝึกเรียนรู้กลยุทธการคิดใหม่

2. การตรวจสอบและประเมินข้อมูลอย่างจริงจัง

2.1 พิจารณาตรวจสอบเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ในการประเมินข้อมูล ซึ่งเกณฑ์ควรมีความชัดเจนวัดได้

- 2.2 ไม่เลือกรับข้อมูลส่วนที่สนใจเท่านั้น
- 2.3 ขอและรับข้อมูลจากแหล่งที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด
- 2.4 แสวงหาความรู้และค้นหาวិธีการที่ดีที่สุด เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้องหรือดีกว่า
- 2.5 ประเมินและเลือกวิธีการที่ดีที่สุด
- 2.6 ตรวจสอบข้อบกพร่อง ข้อผิดพลาด ความไม่สอดคล้องของข้อมูลที่เข้ามาปะทะ

อยู่เสมอ

3. มีใจเป็นธรรม

- 3.1 เปิดใจกว้างและยอมรับความคิดเห็นหรือมุมมองอื่น
- 3.2 พยายามหาเหตุผลข้อบกพร่องของตนเองและผู้อื่น
- 3.3 ไม่มีความลำเอียงหรือมีอคติ
- 3.4 มีจิตใจมั่นคง ไม่หวั่นไหวง่าย ๆ ไม่ถูกล่อลวงง่าย ๆ ด้วยข้อเสนอหรือสิ่งจูงใจให้

ทำเพื่อประโยชน์บางอย่าง

- 3.5 ไม่มีอคติต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

4. มุ่งมั่นต่อการตัดสินใจบนฐานข้อมูล ประสานข้อมูลทุกอย่างและทุกด้านที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุดเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ

Hudgins (1977) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีการคิดเชิงวิพากษ์ไว้ว่า

- 1. เข้าใจองค์ประกอบสำคัญของการโต้แย้ง มีข้อมูลเพียงพอในการพิจารณาความเป็นจริงหรือทำนายผลที่เกิดขึ้น
- 2. แสวงหาหลักฐานเพื่อสนับสนุนข้อโต้แย้ง โดยตรวจสอบหลักฐานได้ด้วยวิธีการดังนี้
 - 2.1 พิจารณาข้อเท็จจริงจากข้อมูลที่สังเกตหรือข้อมูลสภาพแวดล้อมอื่น ๆ
 - 2.2 พิจารณาความคลาดเคลื่อนของหลักฐาน
 - 2.3 ประเมินหลักฐานที่ได้มาว่ามีความน่าเชื่อถือและเพียงพอหรือไม่
 - 2.4 บันทึกสิ่งที่นอกเหนือจากการโต้แย้งหรือผลที่เกิดขึ้นเพื่อตรวจสอบและตีความให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น

4. การวัดและประเมินผลความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์

จุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาคือการพัฒนาความสามารถการคิดให้แก่ผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดที่หลากหลาย และเป็นการคิดที่บูรณาการความรู้ซึ่งผู้เรียนได้เรียนรู้มาจากศาสตร์ต่าง ๆ การฝึกการคิดอย่างต่อเนื่องจะทำให้ผู้เรียนมีการคิดในระดับที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้าง

องค์ความรู้ และการแก้ปัญหาในชีวิตจริงที่มีความซับซ้อนและแตกต่างจากปัญหาในห้องเรียน การวัดผลประเมินผลจะต้องอาศัยสิ่งเร้าต่าง ๆ เช่น สถานการณ์ เหตุการณ์ หรือปัญหาทางคณิตศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนใช้ความสามารถในการเผชิญกับสถานการณ์ เหตุการณ์ หรือปัญหา เครื่องมือวัดผลที่นำมาใช้มีอยู่หลายรูปแบบ เช่น ข้อสอบ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555, น. 201)

ในการเรียนการสอนปัจจุบันมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งที่เรียน ได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง ได้ศึกษาค้นคว้า ฝึกปฏิบัติทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีผู้สอนจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับชีวิตจริง มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561. หน้า 509)

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561, น. 517 – 518) ได้กล่าวว่าการประเมินผู้เรียนมีหลากหลายวิธี ดังนี้

1. การสังเกต สามารถกระทำได้ทุกสถานการณ์และทุกสถานที่ ผู้สอนอาจกำหนดเครื่องมือหรืออาจไม่มีเครื่องมือในการสังเกตก็ได้ ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ต้องการประเมินผู้เรียนว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด
2. การสัมภาษณ์ เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนเกินไป ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ นิยมใช้ประเมินผลการเรียนรู้ในระดับสูงกว่าความรู้ความจำและด้านความรู้สึคนักคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมที่ผู้เรียนยึดถือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รวมทั้งการเห็นคุณค่าในเรื่องต่าง ๆ
3. บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวผู้เรียน
4. แบบทดสอบความสามารถที่เป็นจริง เป็นการสร้างข้อสอบโดยใช้คำถามที่เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือการสร้างความรู้ใหม่ หรือจากสถานการณ์จำลอง หรือเลียนแบบสภาพจริง เป็นต้น
5. การรายงานตนเอง เป็นวิธีการประเมินด้วยการให้ผู้เรียนเขียนบรรยายความรู้สึกรหรือพูดแสดงความคิดเห็นออกมาโดยตรง เพื่อประเมินความรู้สึคนักคิด ความเข้าใจ และความต้องการของผู้เรียน
6. การใช้แฟ้มสะสมผลงาน เป็นการจัดเก็บตัวอย่างผลงานที่มีการรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ และกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้เรียน

จากวิธีการประเมินข้างต้น ผู้สอนควรเลือกใช้วิธีการประเมินให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการวัดและอาจใช้วิธีการมากกว่าหนึ่งวิธีได้

เครื่องมือวัดและประเมินผลที่ใช้กันมากในการวิจัย (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, น. 8 - 10) ได้แก่

1. แบบสอบถาม (Questionnaire)
2. การสัมภาษณ์ (Interview)
3. มาตรวัดเจตคติ (Attitude scale)
4. การสังเกต (Observation)
5. แบบทดสอบ (Test)

การได้มาซึ่งเครื่องมือวัดและประเมินผล (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560) มีดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างเองทั้งฉบับ ตามที่นิยามศัพท์เฉพาะไว้ เนื่องจากตัวแปรตามที่น่าสนใจศึกษายังไม่มีใครศึกษา
2. ผู้วิจัยสร้างเองโดยใช้วิธีการปรับปรุงจากเครื่องมือที่ผู้วิจัยท่านอื่นวัดตัวแปรตามเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน
3. ผู้วิจัยใช้เครื่องมือของผู้วิจัยท่านอื่นโดยใช้ทั้งฉบับ เนื่องจากเป็นเครื่องมือวิจัยที่วัดได้ตรงตามนิยามและมีคุณภาพดี และลักษณะกลุ่มตัวอย่างเป็นลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันมากกับงานของผู้วิจัย

บริบทรายวิชา หน้าที่พลเมือง เรื่อง เหตุการณ์สำคัญ เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย

1. การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

เป็นเหตุการณ์สำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในประเทศไทย จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบบประชาธิปไตย โดยเกิดขึ้นในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475

โดยก่อนปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ การตัดสินใจสำคัญ ๆ อยู่ในพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์แต่เพียงผู้เดียว โดยมีคณะเสนาบดีและข้าราชการระดับสูงเป็นผู้ช่วยบริหารประเทศ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ทรงขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. 2468 ในรัชสมัยของพระองค์ เกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลกปี พ.ศ. 2472 (Great Depression) ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญปัญหาเศรษฐกิจ เช่น การลดงบประมาณของราชการ การปลดข้าราชการ และการเพิ่มภาษี ซึ่งส่งผลกระทบต่อชนชั้นกลางและล่างอย่างรุนแรง (กุลลดา เกษบุญชู - มัตต์. การเมืองการปกครองไทย, 2562) กลุ่มปัญญาชนไทยที่ได้รับการศึกษาจากตะวันตก เช่น ปรีดี พนมยงค์ และนายทหารรุ่นใหม่ อาทิ พระยาพหลพลพยุหเสนา เริ่มตระหนักถึงข้อจำกัดของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ รวมไปถึงแนวคิดประชาธิปไตยและการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากยุโรป เช่น การปฏิวัติฝรั่งเศส ได้รับความนิยมนับเป็นหมู่ปัญญาชน (สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล ,

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475) ซึ่งพระองค์ทรงมีความพยายามปรับปรุงระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย โดยการเสนอให้มี "สภาที่ปรึกษาราษฎร" แต่แนวคิดนี้ไม่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มข้าราชการและชนชั้นสูง (สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล, การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475) กลุ่มปัญญาชนไทยที่ได้รับการศึกษาจากยุโรป ได้รวมตัวกันก่อตั้ง "คณะราษฎร" เพื่อวางแผนเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปสู่ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคณะราษฎรแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มพลเรือน นำโดย ปรีดี พนมยงค์ เน้นแนวคิดประชาธิปไตยและการปฏิรูประบบเศรษฐกิจ และกลุ่มทหาร นำโดยพระยาพหลพลพยุหเสนาและพระยาทรงสุรเดช ซึ่งควบคุมกำลังพลและดำเนินการด้านการทหาร (สุพจน์ ด้านตระกูล, คณะราษฎร: ประวัติศาสตร์และบทบาท, 2552) ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2475 คณะราษฎรได้ประชุมลับหลายครั้งเพื่อกำหนดแผนดำเนินการ โดยวางแผนให้กลุ่มทหารยึดพื้นที่สำคัญในกรุงเทพฯ และใช้วิทยุประกาศข่าวสารแก่ประชาชน แผนการเปลี่ยนแปลงมุ่งเน้นการดำเนินการอย่างรวดเร็วและสงบ โดยหลีกเลี่ยงการนองเลือดหรือการต่อต้านจากฝ่ายรัฐบาลหรือกลุ่มนิคมกษัตริย์ (สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล, การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475) โดยเหตุการณ์วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ช่วงรุ่งเช้า เวลา 04.30 น. คณะราษฎรเริ่มปฏิบัติการ โดยนำกำลังทหารเข้ายึดพื้นที่สำคัญในกรุงเทพมหานคร เช่น สะพานพระพุทธยอดฟ้า และพระที่นั่งอนันตสมาคม เวลา 06.00 น.พระยาพหลพลพยุหเสนา อ่านประกาศ "ฉบับที่ 1 ของคณะราษฎร" ณ พระที่นั่งอนันตสมาคมต่อประชาชน ประกาศดังกล่าวระบุเหตุผลที่ต้องเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยเน้นว่าอำนาจการปกครองควรเป็นของประชาชนและเสนอ "หลัก 6 ประการ" เพื่อปฏิรูปประเทศ (กุลลดา เกษบุญชู ไม้ดี, การเมืองการปกครองไทย, 2562) ได้แก่

1. รักษาเอกราช
2. การสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3. การปฏิรูประบบเศรษฐกิจ
4. การส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ
5. ความเสมอภาค
6. การศึกษาแก่ประชาชน

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับทราบเหตุการณ์จากตัวแทนคณะราษฎร และทรงเห็นว่าการต่อต้านจะนำไปสู่ความเสียหาย จึงทรงมีพระราชดำริสยอมรับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จึงมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว (27 มิถุนายน พ.ศ. 2475) ซึ่งกำหนดให้ประเทศไทยมีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์ (สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล, การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475) และแต่งตั้งพระยามโนปกรณนิติธาดา ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คนแรกของประเทศไทย มีการจัดตั้งสภาผู้แทนราษฎรเพื่อทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ

และจัดตั้งคณะรัฐมนตรีเพื่อบริหารประเทศรัฐธรรมนูญฉบับถาวร (10 ธันวาคม พ.ศ. 2475) และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านการเลือกตั้ง ถือได้ว่าประเทศไทยเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐสภาและรัฐบาลที่มาจากการแต่งตั้งในช่วงแรกความขัดแย้งระหว่างคณะราษฎรและกลุ่มอำนาจเก่ายังคงดำเนินต่อไปในปีถัดมา

1. เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516

เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 (1973) เป็นเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ที่ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการเรียกร้องประชาธิปไตยในประเทศ โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวของนักศึกษาและประชาชนที่มีส่วนร่วมในการต่อสู้เพื่อสิทธิและเสรีภาพ ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2510 ประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหารที่นำโดยพลเอกถนอม กิตติขจร ซึ่งมีการควบคุมที่เข้มงวดและใช้มาตรการเพื่อสกัดกั้นการเคลื่อนไหวของผู้เห็นต่าง โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาและประชาชน (ณัฐกานต์ ทองเปลว, 2565) การกระทำของรัฐบาล เช่น การจับกุมผู้ชุมนุม และการเซ็นเซอร์สื่อ ทำให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ประชาชน ในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 มีการชุมนุมใหญ่ที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย โดยนักศึกษาและประชาชนเข้าร่วมกันเรียกร้องให้รัฐบาลลาออกและจัดการเลือกตั้งใหม่ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2561) การชุมนุมเริ่มต้นในช่วงเช้าและขยายตัวจนกลายเป็นการเคลื่อนไหวที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก แต่เมื่อเวลาผ่านไป รัฐบาลได้สั่งให้ตำรวจและทหารเข้ามาสลายการชุมนุม ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ชุมนุม ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก (ชาญชัย อิงคะวัต, 2566)

2. เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

เป็นหนึ่งในเหตุการณ์ที่สำคัญและน่าจดจำในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ซึ่งสะท้อนถึงความตึงเครียดและการต่อสู้ทางการเมืองในช่วงเวลานั้น โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างแนวคิดทางการเมืองที่แตกต่างกันในสังคมไทย ก่อนหน้านี้นี้ ประเทศไทยประสบกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้ง ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 จนมาถึงเหตุการณ์ในปี พ.ศ. 2516 ซึ่งมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองและการเรียกร้องประชาธิปไตยของประชาชนมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาและประชาชนทั่วไปที่ต้องการให้มีการปฏิรูปทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงนี้สร้างความไม่พอใจในกลุ่มที่มีอำนาจและแนวคิดอนุรักษนิยม (ประยุทธ์ ส, 2566) เหตุการณ์ในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เกิดขึ้นเมื่อกลุ่มผู้สนับสนุนรัฐบาลได้ทำการปราบปรามการชุมนุมของนักศึกษาและประชาชนที่เรียกร้องประชาธิปไตยที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขณะที่กลุ่มนักศึกษาได้ชุมนุมเรียกร้องให้มีการหยุดยั้งการใช้กำลังปราบปรามผู้ที่มีความคิดเห็นต่าง ในวันนั้นเกิดความรุนแรงขึ้นเมื่อมีการส่งกำลังทหารและตำรวจไปยังพื้นที่ โดยการใช้กำลังในการเข้าจัดการชุมนุมทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก การเผชิญหน้าครั้งนี้นำไปสู่การปราบปรามอย่างรุนแรง และมีการสังหารนักศึกษาและประชาชนจำนวนมาก บรรยากาศในวันนั้นเต็มไปด้วยความโกลาหลและความหวาดกลัว

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้าง ทั้งในประเทศและต่างประเทศต่อการกระทำของรัฐบาลไทย นับว่าเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เป็นบทเรียนที่สำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตึงเครียดทางการเมืองและผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้งในสังคม การปราบปรามนักศึกษาและประชาชนในวันนั้นยังคงเป็นเหตุการณ์ที่ถูกจดจำและพูดถึงในสังคมไทยจนถึงปัจจุบัน

3. เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535

เป็นที่รู้จักกันในชื่อเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” เป็นเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางการเมืองและการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาและประชาชนทั่วไปที่ต้องการให้มีการปฏิรูปประชาธิปไตยในประเทศ ก่อนเกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2535 ประเทศไทยมีการเมืองที่ไม่มั่นคง โดยเฉพาะการปกครองของรัฐบาลพลเรือนที่นำโดย พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งมีความไม่พอใจจากประชาชนที่เกิดขึ้นจากการทุจริตคอร์รัปชันและการปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ การที่รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมได้ ทำให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ประชาชนมากขึ้น (บรรจง, 2565) เหตุการณ์เริ่มต้นขึ้นในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 เมื่อกลุ่มนักศึกษาและประชาชนได้ออกมาชุมนุมเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง โดยมีการตั้งเวทีปราศรัยที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยในกรุงเทพมหานคร การชุมนุมเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีประชาชนเข้าร่วมมากมาย ซึ่งทำให้รัฐบาลเริ่มรู้สึกถึงแรงกดดัน (อุทิศ, 2566) ในวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 รัฐบาลประกาศใช้กฎหมายปิดปาก โดยมีการสั่งให้ตำรวจและทหารเข้ามาปราบปรามการชุมนุมอย่างรุนแรง ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก เหตุการณ์นี้ถึงจุดสุดยอดในวันที่ 20 - 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 ซึ่งมีการใช้กำลังทหารในการสลายการชุมนุมที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยอย่างรุนแรง ทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายร้อยคนและบาดเจ็บจำนวนมาก

4. เหตุการณ์ 19 กันยายน พ.ศ. 2549

เหตุการณ์ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 เป็นการรัฐประหารที่สำคัญในประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อคณะรัฐประหาร นำโดย พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ได้เข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร การรัฐประหารนี้เป็นเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อโครงสร้างการเมืองไทยอย่างมีนัยสำคัญ ก่อนการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 ประเทศไทยประสบกับความตึงเครียดทางการเมืองอย่างมาก โดยรัฐบาลทักษิณ เผชิญกับข้อกล่าวหาหลายประการเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน การบริหารงานที่ไม่โปร่งใสและการไม่สนใจความคิดเห็นของประชาชนในขณะเดียวกัน การเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (กปปส.) ได้เกิดขึ้นเพื่อต่อต้านรัฐบาล ทำให้สถานการณ์ทางการเมืองอยู่ในภาวะวิกฤต (สมชาย, 2566) ในคืนวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 คณะรัฐประหารได้ทำการเข้ายึดอำนาจอย่างรวดเร็ว โดยมีการปิดถนนสำคัญ

ในกรุงเทพมหานคร และควบคุมสถานีโทรทัศน์เพื่อประกาศการรัฐประหาร พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ได้ประกาศให้ประเทศไทยเข้าสู่ภาวะฉุกเฉิน และยุบสภา รวมถึงประกาศให้มีการจัดตั้งรัฐบาลเฉพาะกาล (เสนห์, 2565) การรัฐประหารในครั้งนี้ไม่ได้มีการนองเลือด แต่สร้างความวิตกกังวลในหมู่ประชาชนและนักการเมืองหลายคน ซึ่งส่วนใหญ่แสดงความไม่เห็นด้วยต่อการเข้ายึดอำนาจโดยไม่ผ่านการเลือกตั้ง การรัฐประหารครั้งนี้ได้ถูกมองว่าเป็นการย้อนกลับไปสู่ความเป็นเผด็จการในประเทศที่มีประวัติศาสตร์การเมืองที่ซับซ้อน (ธนาธร, 2564) กล่าวได้ว่า เหตุการณ์ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 เป็นเหตุการณ์ที่สำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองไทย โดยสะท้อนถึงความตึงเครียดทางการเมืองและผลกระทบจากการรัฐประหารที่มีต่อประชาธิปไตยในประเทศไทย การรัฐประหารนี้ยังคงเป็นประเด็นที่ถูกพูดถึงในสังคมไทยและมีบทเรียนที่สำคัญต่ออนาคตทางการเมืองของประเทศ

5. เหตุการณ์ปัจจุบัน (พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2566)

คือ เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง ตั้งแต่ พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2566 ดังนี้

5.1 การตั้งรัฐบาลเฉพาะกิจ (พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2550) : หลังจากรัฐประหาร คมช. ได้จัดตั้งรัฐบาลเฉพาะกิจและมีการจัดทำรัฐธรรมนูญใหม่ในปี พ.ศ. 2550 ซึ่งเน้นความโปร่งใสและป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้ง

5.2 การเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2550 : การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกหลังรัฐประหารเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 พรรคประชาธิปัตย์ (ประชาธิปัตย์) ชนะการเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาลโดยนายภัก อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

5.4 วิกฤตการเมือง พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2552 : รัฐบาลอภิสิทธิ์ประสบปัญหาการประท้วงจากกลุ่มเสื้อเหลืองที่เรียกร้องให้รัฐบาลลาออก รวมถึงการประท้วงจากกลุ่มเสื้อแดงที่สนับสนุนทักษิณ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย

5.5 เหตุการณ์ปราบปรามเสื้อแดง (พฤษภาคม พ.ศ. 2553): การประท้วงของกลุ่มเสื้อแดงที่เรียกร้องให้รัฐบาลอภิสิทธิ์ลาออกนำไปสู่การปราบปรามที่รุนแรง ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก

5.6 การเลือกตั้งปี พ.ศ. 2554 : พรรคเพื่อไทย ชนะการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 โดยนายภัก ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้เข้ามาบริหารประเทศ

5.7 วิกฤตการเมืองและรัฐประหาร พ.ศ. 2557 : การประท้วงต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์นำไปสู่การรัฐประหารอีกครั้งเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดย พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นำคณะรัฐประหาร

5.8 การเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562 : หลังจากการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2562 พรรคพลังประชารัฐได้จัดตั้งรัฐบาลและนายภัก ประยุทธ์ดำรงตำแหน่งต่อไปในภายหลัง

5.9 การเลือกตั้งปี พ.ศ. 2566 : พรรคก้าวไกลและพรรคเพื่อไทยได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 แต่ยังไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับความตึงเครียดทางการเมืองหลังการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 โดยพรรคก้าวไกล และ พรรคเพื่อไทย ได้รับคะแนนเสียงสูงสุด ขณะที่รัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นภายใต้พรรคเพื่อไทยนำโดยนายกรัฐมนตรีนเรนทร วิจิตร กำลังทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและการเมืองที่ซับซ้อน รวมถึงการตอบสนองต่อการประท้วงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากกลุ่มนักศึกษาและประชาชนที่ต้องการการปฏิรูป (DIGITAL CHANGING)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศไทย

จุฑามาส โหย่งไท (2561) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์กับศตวรรษที่ 21 โดยระบุว่า การจัดการศึกษาทุกระดับควรที่จะเน้นการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ได้แก่ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงวิพากษ์ เป็นกระบวนการคิดพิจารณาและประเมินข้อมูลหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิดทุกด้านอย่างรอบคอบตามความเป็นจริง โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนด หลักเหตุผล จนได้คำตอบที่เหมาะสมหรือดีที่สุด เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ หรือประเมิน หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ การพัฒนาการเรียนรู้การคิดเชิงวิพากษ์ควรคำนึงถึงปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะและสมรรถนะด้านการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งมี 3-ประเด็น-คือ พฤติกรรมของผู้เรียน พฤติกรรมของครู และธรรมชาติของเรื่องที่จะเรียน การคิดเชิงวิพากษ์เป็นทั้งกระบวนการหลัก และเป้าหมายหลักของการศึกษา และเป็นจุดเริ่มต้นของความคิดสร้างสรรค์การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในศตวรรษที่ 21

ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นกุลธรรม (2564) ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน : การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง โดยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นแนวคิดทางการศึกษาของประเทศฟินแลนด์หลังปฏิรูปการศึกษาแกนกลางขั้นพื้นฐาน ในปี ค.ศ. 2016 โดยมีการจัดการเรียนการสอนผ่านปรากฏการณ์ที่เป็นจริง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในประเด็นมุมมองที่หลากหลาย เป็นการเรียนแบบบูรณาการ ผ่านการตั้งคำถามนำไปสู่การหาคำตอบด้วยกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือซึ่งเป็นการขยายขอบเขตการเรียนรู้ของผู้เรียนจากห้องเรียนปกติไปสู่โลกของเทคโนโลยีมีการแลกเปลี่ยนความคิดผ่านการใช้ระบบสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง บทความนี้ได้นำเสนอแนวคิดลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน บทบาทผู้เรียน

ผู้สอน รวมถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้สอนและผู้ที่มีความสนใจสามารถเข้าใจและนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้

ณัฐพงศ์ ลำภูทอง (2565) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ใช้หลัก (PICCA model) สามารถก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง, ตระหนักถึงความสำคัญในการคิดเชิงวิพากษ์เห็นความสัมพันธ์ และนำความรู้ด้านทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ประกอบด้วยทักษะด้านการคิดเชิงวิพากษ์ นักเรียนมีทักษะด้านการคิดเชิงวิพากษ์มีพัฒนาการสูงขึ้น พฤติกรรมการมีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์พัฒนาสูงขึ้นและความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ภาพรวมนักเรียนมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

สกุลทิพย์ พรหมรังกา และอัจฉรา ศรีพันธ์ (2568) ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของพลเมืองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความฉลาดทางสังคมของพลเมืองโลกไม่ได้ถูกกล่าวถึงโดยตรงในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันที่เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลาง โดยครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้ให้สอดคล้องกับบริบทที่หลากหลาย พบข้อจำกัดในการเชื่อมโยงสู่สถานการณ์จริง เนื่องด้วยยังคงเน้นการสอนแบบบรรยาย เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย วัดและประเมินผลโดยใช้มาตรฐานเดียวกัน และแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของพลเมืองโลกในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติ วิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาสังคม สะท้อนคิด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเชื่อมโยงเนื้อหาสู่บริบทชีวิตจริง วัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย พัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง สำคัญว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก เป็นพลเมืองโลกที่มีความฉลาดทางสังคม

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

Zhukov (2015) ศึกษาการเรียนรู้ตามปรากฏการณ์ กล่าวว่า การเรียนรู้ตามปรากฏการณ์เป็นการผสมผสานระหว่างความเชื่อและแนวปฏิบัติที่ห้องเรียนจะอยู่ในรูปแบบการเรียน ด้วยการสังเกตสถานการณ์หรือการใช้ปรากฏการณ์ในชีวิตจริงมาประกอบการจัดการเรียนรู้ เช่น เหตุการณ์ปัจจุบันหรือสถานการณ์ปัจจุบันในโลกของนักเรียน และนำมาวิเคราะห์ผ่านแนวทางสหวิทยาการด้วยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 เช่น การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ ความยั่งยืนและความเข้าใจในระดับสากล

Mathewson (2019) ศึกษาบทบาทของครูใน “การเรียนรู้ตามปรากฏการณ์” PBL ของฟินแลนด์ เพื่อให้ครูสร้างสมดุลใหม่ในห้องเรียน กล่าวว่า การเรียนรู้ตามปรากฏการณ์นั้น คล้ายกับการเรียนรู้ด้วยโครงงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา โดยจัดลำดับความสำคัญของ กิจกรรมภาคปฏิบัติให้นักเรียนดำเนินการตามกระบวนการโครงงาน เน้นการมอบหมายงาน ที่เกี่ยวข้องกับโลกแห่งความเป็นจริงเช่นกัน เน้นการเรียนรู้ทักษะที่ถ่ายทอดได้ของนักเรียน มากกว่า ข้อเท็จจริงที่ครูระบุสิ่งนี้ทำให้นักเรียนมีอิสระมากขึ้นสร้างองค์ความรู้ตามการเรียนรู้ด้วยปรากฏการณ์ เป็นสหวิทยาการโดยขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยคำถามเกี่ยวกับโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็น หลักการสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 โดยมีกระบวนการดำเนินการ คือ การบรรยายความรู้สึก การประเมิน การวิเคราะห์ การสรุป และการวางแผนเพื่อนำไปใช้ ประกอบด้วย 4 ระดับ คือ ระดับปกติ ระดับความเข้าใจ ระดับการสะท้อนคิด และระดับการสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ครูผู้สอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนขนาดใหญ่ ในเขตราชเทวี จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการจัดการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญ สามารถให้ข้อมูลได้อย่างลึกซึ้ง จำนวน 3 คน

2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 18 คน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยที่มีความสนใจในรายวิชานี้ที่พลเมือง ซึ่งเป็นรายวิชาที่มีตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เชื่อมโยงกับบริบทสาระการเรียนรู้

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ด้านผู้สอน
2. ด้านผู้เรียน
3. ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้
4. ด้านสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้
5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำกรอบวิจัยเป็นแนวทางในการใช้เครื่องมือในการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยการใช้แนวคำถามเป็นการสัมภาษณ์โดยตรง กับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบไปด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย
2. ผู้วิจัยทำการสร้างแนวคำถามสัมภาษณ์ชนิดแบบสัมภาษณ์แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- depth Interview) โดยการใช้แนวคำถามปลายเปิด เป็นการสัมภาษณ์โดยตรง ประกอบด้วย 2 ตอน โดยตอนที่ 1 คือ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 คือ ประเด็นการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 ข้อ
3. ผู้วิจัยได้ติดต่อผู้ให้ข้อมูล ทั้ง 2 กลุ่ม โดยกำหนดเป็นครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญ สามารถให้ข้อมูล

ได้อย่างลึกซึ้ง จำนวน 3 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 18 คน

4. ผู้วิจัยลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดแบบสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์สรุปข้อมูล จากบันทึกภาคสนามที่เป็นส่วนบันทึกละเอียดแบบพรรณนา ซึ่งเป็นแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักพร้อมสนทนาร่วมกันเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ การวิจัย หลังจากนั้นจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลที่ได้รับ

สภาพปัจจุบันและปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 18 คน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง โดยมีตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เชื่อมโยงกับบริบทสาระการเรียนรู้

ขอบเขตของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทยโดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ประกอบด้วย

- 1.1 กระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้
- 1.2 การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้
- 1.3 ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่ พฤษภาคม 2567 - เมษายน 2568

3. ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย จำนวน 6 ชั่วโมง โดยบูรณาการการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ตามขั้นตอนการสะท้อนความคิดเชิงวิพากษ์

2. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งประกอบไปด้วย เนื้อหาการเรียนรู้ ดังนี้

- 2.1 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
- 2.2 เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516
- 2.3 เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519
- 2.4 เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535
- 2.5 เหตุการณ์ 19 กันยายน พ.ศ. 2549
- 2.6 เหตุการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน (พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2566)

3. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้แนวคำถามในการสนทนากลุ่มแบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสนทนาแบบไม่เคร่งครัด เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีอิสระในการตอบคำถาม

4. แบบบันทึกภาคสนามระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Field notes) เป็นแบบบันทึกที่ใช้สำหรับจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินการวิจัยจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ

5. แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลความรู้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และสังเกตการณ์ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยกันกับบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดครบถ้วน

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วย ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรการเรียนรู้แกนกลาง พุทธศักราช 2551 รายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์
3. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. กำหนดขอบเขตเนื้อหาที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับความสอดคล้องกับตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเหมาะสมกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
5. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย จำนวน 6 ชั่วโมง โดยมีกระบวนการดำเนินการ คือ การบรรยายความรู้สัก การประเมิน การวิเคราะห์ การสรุป และการวางแผนเพื่อนำไปใช้ ประกอบด้วย 4 ระดับ คือ ระดับปกติ ระดับความเข้าใจ ระดับการสะท้อนคิด และระดับการสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์
6. นำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและดำเนินการจัดกิจกรรมต่อไป
7. ใช้แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้แนวคำถามในการสนทนากลุ่มแบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสนทนาแบบไม่เคร่งครัด เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีอิสระในการตอบคำถาม

8. ใช้แบบบันทึกภาคสนามระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Field notes) เป็นแบบบันทึกที่ใช้สำหรับจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินการวิจัยจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเก็บ รวบรวมข้อมูลจากบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ

9. ใช้แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลความรู้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และสังเกตการณ์ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยกันกับบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) โดยการวิเคราะห์สรุปข้อมูล ซึ่งเป็นแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอน แบบบันทึกภาคสนามระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม การร่วมตอบคำถามของนักเรียน และผลงานของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ การวิจัย หลังจากนั้นจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลที่จะได้รับ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

การตรวจสอบข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดความถูกต้องด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า จากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายเพื่อรวบรวมข้อมูลเดียวกันจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อจำแนกข้อมูลออกเป็นประเภทต่าง ๆ หรือแบ่งตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอนำเสนอตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยการใช้แนวคำถามปลายเปิด ดำเนินการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทั้ง 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งประกอบไปด้วยครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จำนวน 3 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 18 คน โดยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำแนกออกเป็น 5 ด้าน คือ 1. ด้านผู้สอน 2. ด้านผู้เรียน 3. ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ 4. ด้านสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ 5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การสัมภาษณ์

1.ด้านผู้สอน จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านของครูผู้สอน พบว่า ครูใช้วิธีการสอน

แบบดั้งเดิม เน้นการบรรยาย ยึดตำรา ใช้ใบงานประกอบการสอน ซึ่งไม่น่าสนใจ ไม่น่าดึงดูด ส่งผลให้นักเรียนขาดความสนใจ และขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน พบประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

1.1 การสัมภาษณ์ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

...ครูใช้กิจกรรมกลุ่มให้ผู้เรียนได้ทำงานด้วยกันค่อนข้างน้อย ควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดทักษะที่จำเป็น ครูผู้สอนต้องมีการพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีวิธีที่หลากหลายมากขึ้น

(ครูผู้สอนท่านที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 15 เดือน กรกฎาคม 2567)

...ครูเน้นให้นักเรียนท่องจำ และบางครั้งเนื้อหาที่มีจำนวนมากเลย ทำให้นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายกับเนื้อหาในการเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง ซึ่งไม่ได้เสริมสร้างการมีส่วนร่วม ทำให้นักเรียนไม่ได้รู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ส่งผลให้ความสำคัญในวิชาหน้าที่พลเมืองลดน้อยลงในสายตาของผู้เรียน

(ครูผู้สอนท่านที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 17 เดือน กรกฎาคม 2567)

ภาพที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

1.2 การสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ปีการศึกษา 2567

...“เนื้อหาเยอะ ครูสอนแล้วไม่เข้าใจ น่าเบื่อ”
 ...“ไม่มีปัญหาอะไรในการเรียนรายวิชานี้ครับ”
 ...“ครูสอนไม่ค่อยเข้าใจ”
 ...“มีการท่องจำเยอะ”
 ...“บางครั้งครูอธิบายแล้วเข้าใจยากมาก”
 ...“เนื้อหาเยอะ ครูอธิบายวกไปวนมา”
 ...“บางครั้งครูให้ทำงานในชีส ซึ่งมันดูค่อนข้างยาก ไม่เข้าใจเท่าไร”
 ...“สอนแบบบรรยาย ไม่ค่อยเข้าใจ”
 ...“ครูสอนเข้าใจยาก”
 ...“การเรียนการสอนไม่น่าสนใจ”
 ...“ค่อนข้างน่าเบื่อ ไม่มีอะไรดึงดูด”
 ...“ไม่มีอะไรแปลกใหม่ น่าสนใจเลย”
 ...“เนื้อหาเยอะ ครูสอนแบบในอดีต ไม่น่าสนใจ”
 ...“ครูสอนแล้วไม่เข้าใจ น่าเบื่อ”
 ...“ไม่ชอบที่ครูมาพูดแล้วให้นั่งฟังอย่างเดียว ง่วงนอน”

ภาพที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึกในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. ด้านผู้เรียน จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนขาดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนในปัจจุบันที่ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ค่อยทันสมัย ขาดแรงจูงใจและขาดการสอดแทรกทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ให้กับผู้เรียน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน พบประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

...ผู้เรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มไม่ทำงาน ร่วมมือกับเพื่อนในกลุ่ม และ ขาดการคิดวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงกับหลักเหตุผลได้
(ครูผู้สอนท่านที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 15 เดือน กรกฎาคม 2567)

...เนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษาค่อนข้างมาก ทำให้นักเรียนไม่ค่อยสนใจในเนื้อหาเท่าที่ควร ต้องหากิจกรรมมากระตุ้นความสนใจของผู้เรียนมีนักเรียนขาดความเข้าใจต่อการนำมาปรับใช้กับตนเองในชีวิตประจำวัน
(ครูผู้สอนท่านที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 16 เดือน กรกฎาคม 2567)

ภาพที่ 4 การสัมภาษณ์เชิงลึกครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

2.2 การสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ปีการศึกษา 2567

...“เนื้อหาเยอะทำให้ไม่เข้าใจในบางเรื่อง”
 ...“เนื้อหาเยอะ จำไม่ค่อยได้”
 ...“มีการท่องจำเยอะ ละเข้าใจค่อยข้างยาก”
 ...“เนื้อหาที่เรียนเข้าใจยากมากและเยอะสุดๆ”
 ...“เป็นวิชาพวกนี้ยากมากที่จะจำ เวลาโดนครูถามก็แทบตอบไม่ได้”
 ...“ปัญหานั้นจะเป็นที่ตัวผม เข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง”
 ...“มีปัญหาตรงบางเรื่อง จะไม่ค่อยเข้าใจเป็นส่วนมากค่ะ”
 ...“ไม่ค่อยเข้าใจในส่วนของการเนื้อหาที่ละเอียด”
 ...“เข้าใจยาก”
 ...“มีบางเรื่องที่ยังเรียนไม่ค่อยเข้าใจค่ะ”
 ...“ทำความเข้าใจไม่ทันเพราะตัวหนูเอง คิดช้าทำช้า เข้าใจยากค่ะ”
 ...“ไม่เข้าใจในบางเรื่อง”
 ...“เนื้อหาเยอะ น่าเบื่อพอใช้ได้”
 ...“เน้นอธิบายเนื้อหายาว ๆ ไม่น่าสนใจ”
 ...“ไม่มีกิจกรรมอะไรพิเศษ นอกจากให้ทำงานผ่านกระดาษ ไม่น่าสนใจ”

ภาพที่ 5 การสัมภาษณ์เชิงลึกในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านวิธีการจัดการเรียนรู้พบว่า วิธีการจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ยังคงเหมือนในอดีต ไม่น่าสนใจ เน้นการบรรยาย ท่องจำ ไม่มีกระบวนการในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทั้งนี้ ยังส่งผลให้การเรียนการสอนน่าเบื่อ ไม่น่าดึงดูด ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน พบประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

...การจัดกิจกรรมเน้นการบรรยาย เนื่องจากเนื้อหาค่อนข้างเยอะละเอียด การให้เอกสารประกอบการบรรยาย จะชวนให้ผู้เรียนผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติม และครูมีการกำหนดคำถามให้นักเรียนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ร่วมกันตอบคำถาม

(ครูผู้สอนท่านที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 15 เดือน กรกฎาคม 2567)

...มีการแจกใบงาน เพื่อให้ให้นักเรียนร่วมหาวิธีการแก้ปัญหา และการทำความเข้าใจในรายวิชาทั้งงานกลุ่ม และรายบุคคล

(ครูผู้สอนท่านที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 16 เดือน กรกฎาคม 2567)

...การสร้างบรรยากาศให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับนักเรียน โดยปัญหามักจะอยู่ที่ตัวกิจกรรม ที่จะดึงดูดนักเรียนให้สนใจ และพาเข้าสู่บทเรียนได้อย่างเป็นธรรมชาติ ถ้าตัวกิจกรรมไม่น่าสนใจมากพอ ผู้เรียนจะรู้สึกเบื่อหน่ายเร็ว และทำให้ผู้เรียนไม่สนใจเนื้อหาที่อยู่ในตัวของกิจกรรม

(ครูผู้สอนท่านที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 17 เดือน กรกฎาคม 2567)

ภาพที่ 6 การสัมภาษณ์เชิงลึกครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จำนวน 3 คน

3.2 การสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ปีการศึกษา 2567

- ...“การเรียนการสอนน่าเบื่อเกินไป”
- ...“สอนแบบท่องจำ ซึ่งไม่ชอบจำ”
- ...“รู้สึกว่ามันเน้นการท่องจำเยอะเกินไป”
- ...“คิดว่าบางครั้งครูอธิบายเข้าใจยาก”
- ...“คิดว่าเนื้อหาเยอะ และไม่รู้ว่าจะเรียนไปทำไม”
- ...“น่าเบื่อครับ”
- ...“ไม่เข้าใจเท่าไร”
- ...“การสอนแบบบรรยาย ทำให้ง่วง”
- ...“ครูสอนเข้าใจยาก”
- ...“การเรียนการสอนไม่น่าสนใจ”
- ...“มันดูค่อนข้างน่าเบื่อ ไม่มีอะไรดึงดูด”
- ...“ดูไม่มีอะไรแปลกใหม่”
- ...“เนื้อหาเยอะ ครูสอนแบบในอดีต ไม่น่าสนใจ”
- ...“มันค่อนข้างน่าเบื่อ”
- ...“มี ไม่ชอบการสอนที่ฟังอย่างเดียว”
- ...“มี ครูสอนไม่ค่อยเข้าใจ”
- ...“มี การเรียนการสอนน่าเบื่อเกินไป”
- ...“มี เป็นการเรียนการสอนแบบท่องจำ ซึ่งไม่ชอบจำ”

ภาพที่ 7 การสัมภาษณ์เชิงลึกในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4.ด้านสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ พบว่า ในยุคที่สื่อเข้ามามีบทบาทมากขึ้น การใช้สื่อให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญมาก ๆ แต่ในบางครั้ง การใช้สื่อที่ตอบสนองความสนใจของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ครูต้องวางแผนและทำการบ้าน ทั้งนี้ การใช้สื่อเป็นสิ่งสะท้อนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะต่าง ๆ จึงสำคัญมาก ๆ ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน พบประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

4.1 การสัมภาษณ์ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

...การเรียนการสอนในปัจจุบันถือว่ามีเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก เพราะในศตวรรษที่ 21 มีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ของตัวผู้เรียนมากขึ้น เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งกับการเรียนการสอนในยุคนี้เพราะทุก ๆ คนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้กันได้อย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ดังนั้น ครูจึงควรมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเพื่อจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ สืบค้น ได้ด้วยตนเอง ควรมีการยกตัวอย่างประกอบ นำเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมาให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นถึงสภาพจริงและสามารถร่วมกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

(ครูผู้สอนท่านที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 15 เดือน กรกฎาคม 2567)

...การบูรณาการการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมืองให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันยังคงค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่ครูจะยึดเนื้อหาเป็นหลัก การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ จะน้อย

(ครูผู้สอนท่านที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 16 เดือน กรกฎาคม 2567)

...การใช้สื่อที่ทันสมัยจะสามารถช่วยนักเรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้เอง และครูมีหน้าที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี การใช้สื่อให้เป็นประโยชน์ จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น ดังนั้น ครูจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

(ครูผู้สอนท่านที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 17 เดือน กรกฎาคม 2567)

ภาพที่ 8 การสัมภาษณ์เชิงลึกครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จำนวน 3 คน

4.2 การสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ปีการศึกษา 2567

...“ทำใบงาน ดู PowerPoint”

...“เน้นบรรยายตามสไลด์”

...“สื่อเรียบง่าย ไม่น่าสนใจ”

...“ไม่มีอะไรแปลกใหม่ จำเจ”

...“ตอบคำถามจากสิ่งที่อ่านในกระดานงาน”

...“เน้นการบรรยาย เรียบๆ”

...“สื่อมีกรอบงานชัดเจน อยากให้ลองเปิดกว้างมากขึ้น ให้เด็กลองคิด ลองทำ”

- ...“สื่อจำเจ อยากให้มีการหากิจกรรมใหม่ๆ เข้ามาร่วม”
- ...“อยากให้มีการเรียนการสอนที่หลากหลาย ไม่จำเจ มีกิจกรรมน่าสนใจ”
- ...“ถ้ามีสื่อใหม่ ๆ หรือการนำนักเรียนออกจากห้องไปเรียนนอกสถานที่ก็ดี”
- ...“เป็นกระบวนการที่เฉย ๆ ไม่สามารถดึงศักยภาพของนักเรียนออกมาได้เลย”
- ...“อยากให้ยึดผู้เรียนมากกว่าที่จะยึดครูผู้สอน”
- ...“บรรยายตามหน้าจอ บรรยายแบบท่องจำ มันดูเก่า ไม่น่าสนใจ”

รูปภาพที่ 9 การสัมภาษณ์เชิงลึกในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูมีการเก็บคะแนน ทั้งในคาบเรียนคาบสอน และการวัดผลปลายภาค และดูผลจากผลงานของนักเรียนที่เป็นงานเดี่ยวและงานกลุ่ม มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบรอบด้าน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน พบประเด็นปัญหาสำคัญ ดังนี้

5.1 การสัมภาษณ์ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

...มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รอบด้าน เพื่อให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเหมาะสมมากที่สุด

(ครูผู้สอนท่านที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 15 เดือน กรกฎาคม 2567)

...มีการแจกใบงานให้นักเรียนทำ เพื่อเก็บคะแนนของนักเรียนใน
ระยะสั้น และมีการวัดประเมินผลปลายภาคตามระบบปกติ

(ครูผู้สอนท่านที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 16 เดือน กรกฎาคม 2567)

ภาพที่ 10 การสัมภาษณ์เชิงลึกครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

5.2 การสัมภาษณ์นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ปีการศึกษา 2567

... “มีการตอบคำถามกันในคาบเรียนและทำข้อสอบเก็บคะแนนหรือในการทำ
ชิ้นงานเพื่อทดสอบความรู้ต่าง ๆ หรือความสามัคคี”

... “มีการวัดผลหรือทำความเข้าใจเพื่อนทำข้อสอบ หรือทำใบงาน ตอบคำถาม”

... “ทำแบบฝึกหัด งานกลุ่มป๊อปอัพ, หนังสือการ์ตูน”

... “มีประสิทธิภาพที่ดี”

... “มีการถามคำในห้อง ตอบคำถามในห้อง มีงานกลุ่มให้ทำเผื่อจะได้รู้ว่าสิ่งที่เรียน
มาเข้าใจมั้ย”

... “มีประสิทธิภาพ ทำให้พัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์ได้ดี”

... “มีการประเมินผล โดยการ ให้ทำชิ้นงานต่าง ๆ โดยให้ทำงานเป็นกลุ่มและทำ
ข้อสอบ เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจ”

... “เก็บโดยการส่งงานกลุ่ม สอบเก็บคะแนน”

... “ทำแบบฝึกหัด งานป๊อปอัพ ชิ้นงานกลุ่มหนังสือการ์ตูน”

... “ถามคำถาม”

... “มีการสอบเก็บคะแนนระหว่างเรื่องที่เรียนและมีการเก็บคะแนนผ่านซีทประจำวิชา”

... “มีการประเมินผลโดยการให้ทำชิ้นงานต่าง ๆ และตรวจชิ้นงานหรือสอบถาม”

... “ทำใบงาน ทำแบบฝึกหัด งานกลุ่ม ตอบคำถาม ทำข้อสอบ งานคู่ เพื่อประเมินความเข้าใจว่ามากน้อยแค่ไหน”

... “ครูผู้สอนมีการให้ทำแบบฝึกหัด หนังสือการ์ตูน มายแมพปิ้ง และทำคลิปวิดีโอ เพื่อเพิ่มความเข้าใจของนักเรียน”

... “ให้ร. สอบเก็บคะแนนวัดความรู้ที่เราทราบว่าเราเข้าใจมากน้อยแค่ไหน มีการสอบก่อนเรียนเพื่อประเมินความเข้าใจก่อนที่จะเริ่มเรียนและสอบหลังเรียน ดูว่าเราได้คะแนนเพิ่มขึ้นหรือน้อยลงก่อนจะเริ่มเรียน”

... “มีการประเมินแบบการอภิปรายและการโต้เถียง และใช้การประเมิน โดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ว่าดีมากน้อยแค่ไหนเหมาะสมมากไหม?”

... “การสอนชัดเจน เข้าใจง่าย แต่บางครั้งก็ไม่ค่อยเข้าใจเท่าไรก็จะพยายามทำความเข้าใจ”

ภาพที่ 11 การสัมภาษณ์เชิงลึกในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เมื่อนำข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลทั้งสอง คือ ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จำนวน 3 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 18 คน สรุปได้ว่าปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเนื้อหาการเรียนค่อนข้างเยอะ ส่งผลทำให้ไม่เข้าใจในบางเรื่อง การเรียนการสอนมีการท่องจำเยอะ และค่อนข้างเข้าใจยาก การเรียนการสอนบางครั้งเป็นการบรรยาย จึงทำให้ผู้เรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม ไม่ทำงานร่วมมือกับเพื่อนในกลุ่ม ขาดการคิดวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงกับหลักเหตุผลได้ เพราะ ปัญหาที่พบ คือ เนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษาค่อนข้างมาก ทำให้นักเรียนไม่ค่อยสนใจในเนื้อหาเท่าที่ควร และนักเรียนขาดความเข้าใจต่อการนำมาปรับใช้กับตนเองในชีวิตประจำวัน

2. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

จากสภาพปัญหาดังกล่าว และการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบไปด้วย 6 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ละ 50 นาที โดยจำแนกการนำเสนอออกเป็น 3 ด้าน คือ 1. กระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ 2. การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ 3. ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. กระบวนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

1. ศึกษาหลักสูตรการเรียนรู้แกนกลาง พุทธศักราช 2551 รายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์
3. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. กำหนดขอบเขตเนื้อหาที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับความสอดคล้องกับตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเหมาะสมกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
5. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย จำนวน 6 ชั่วโมง โดยมีกระบวนการดำเนินการ คือ การบรรยายความรู้สึก การประเมิน

การวิเคราะห์ การสรุป และการวางแผนเพื่อนำไปใช้ ประกอบด้วย 4 ระดับ คือ ระดับปกติ ระดับความเข้าใจ ระดับการสะท้อนคิด และระดับการสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 “เสียงแห่งการเปลี่ยนแปลง”

กิจกรรมที่ 2 : “บทเรียนจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม เพื่อสังคมประชาธิปไตย”

กิจกรรมที่ 3 : “Democracy Under Fire”

กิจกรรมที่ 4 : “Black May Echoes of Democracy”

กิจกรรมที่ 5 : “เปิดแฟ้มประวัติศาสตร์ 19 กันยายน 2549”

กิจกรรมที่ 6 : “ถอดรหัสการเมือง”

6. นำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและดำเนินการจัดกิจกรรมต่อไป

7. ใช้แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้แนวคำถามในการสนทนากลุ่มแบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสนทนาแบบไม่เคร่งครัด เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีอิสระในการตอบคำถาม

8. ใช้แบบบันทึกภาคสนามระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Field notes) เป็นแบบบันทึกที่ใช้สำหรับจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินการวิจัยจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเก็บ รวบรวมข้อมูลจากบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ

9. ใช้แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลความรู้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และสังเกตการณ์ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยกันกับบุคคลหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดครบถ้วน

2. การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ ผู้วิจัยนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 18 คน รายละเอียด ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 “เสียงแห่งการเปลี่ยนแปลง”

วัตถุประสงค์

1. บอกสาเหตุและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้
2. นักเรียนสามารถอภิปรายและวิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
3. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูนำเสนอภาพหรือวิดีโอ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
2. ครูตั้งคำถามกระตุ้นการคิด
 - "ถ้าหากประเทศไทยไม่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 จะเป็นอย่างไร?"
 - "การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี?"
3. นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ขั้นสอน

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 2 ฝ่าย
 - ฝ่ายสนับสนุน: การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นสิ่งที่ดี
 - ฝ่ายคัดค้าน: การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มีข้อเสียมากกว่าข้อดี
2. กำหนดโครงสร้างการโต้วาที
 - ฝ่ายเสนอฝ่ายละ 3 คน (ผู้อภิปรายหลัก, ผู้ให้เหตุผลสนับสนุน, และผู้สรุปประเด็น)
 - เวลาโต้วาทีฝ่ายละ 5 นาที
 - มีคณะกรรมการ (ครูและนักเรียน) คอยให้ข้อเสนอแนะ
3. การโต้วาที
 - ฝ่ายเสนอและฝ่ายคัดค้านนำเสนอเหตุผลและหลักฐาน
 - ฝ่ายตรงข้ามสามารถตั้งคำถามหรือโต้แย้งได้
 - กรรมการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการโต้แย้งและการใช้เหตุผล

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนสะท้อนคิดโดยตอบคำถาม
 - นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมนี้
 - ความคิดเห็นของนักเรียนเปลี่ยนไปหรือไม่หลังจากฟังการโต้วาที
 - หากนักเรียนอยู่ในปี พ.ศ. 2475 คุณจะสนับสนุนหรือคัดค้านการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของบทเรียน

ภาพที่ 12 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 “เสียงแห่งการเปลี่ยนแปลง”

กิจกรรมที่ 2 : “บทเรียนจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม เพื่อสังคมประชาธิปไตย”

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนเข้าใจสาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516
2. ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย
3. ผู้เรียนสามารถสะท้อนความคิดเห็นผ่านกิจกรรมการสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ชั้นนำ

1. ครูเปิดคลิปวิดีโอสั้น (3-5 นาที) หรือภาพข่าวเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516
2. ครูถามคำถามชวนคิด
 - “คุณคิดว่าทำไมคนรุ่นนั้นถึงออกมาเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพ?”
 - “คุณเคยเห็นเหตุการณ์ลักษณะนี้ในปัจจุบันหรือไม่?”

ขั้นตอน

1. แบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 กลุ่ม จัดทำแผนผังความคิด โดยให้แต่ละกลุ่มศึกษาประเด็นดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 : สาเหตุของเหตุการณ์

กลุ่มที่ 2 : บทบาทของนักศึกษาและประชาชน

กลุ่มที่ 3 : ผลกระทบทางการเมืองและสังคม กลุ่มที่ 4 : บทเรียนที่สังคมไทยได้รับ

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายและนำเสนอผลงาน

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเหตุการณ์ เรื่อง เหตุการณ์ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2516
2. ครูและนักเรียน ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ภาพที่ 13 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 “บทเรียนจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม เพื่อสังคมประชาธิปไตย”

กิจกรรมที่ 3 : “Democracy Under Fire”

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุการณ์สำคัญของวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519
2. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สาเหตุและผลกระทบ ของเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519
3. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ขั้นนำ

1. ครูเปิดคลิปวิดีโอสั้น (3-5 นาที) หรือภาพข่าวเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519
2. ครูถามคำถามชวนคิด
 - “นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นได้อย่างไร?”
 - “ใครเป็นฝ่ายที่เกี่ยวข้อง?”
 - “นักเรียนเคยได้ยินเหตุการณ์นี้มาก่อนหรือไม่ และได้รับข้อมูลจากแหล่งใด?”

ขั้นสอน

1. ครูเล่าเรื่อง เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519
2. แบ่งผู้เรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ให้ศึกษามุมมองที่ต่างกันเกี่ยวกับเหตุการณ์

กลุ่มที่ 1 : มุมมองของนักศึกษาและประชาชน

- ศึกษาสาเหตุ ความต้อง และ ข้อเรียกร้องของนักศึกษาที่มาร่วมชุมนุมในขณะนั้น
- วิเคราะห์บทบาทของขบวนการนักศึกษาและประชาชน
- ตั้งคำถาม: นักศึกษากำลังต่อสู้เพื่อต้องการอะไร?

กลุ่มที่ 2 : มุมมองของรัฐบาลและกองทัพ

- ศึกษาบริบททางการเมืองและความกังวลของรัฐบาล ที่นำไปสู่การใช้กำลัง
- วิเคราะห์เหตุผล และ การตัดสินใจ ที่รัฐใช้ในการปราบปราม
- ตั้งคำถาม: รัฐบาลในเวลานั้นมีมุมมอง และ ต้องการควบคุมสถานการณ์อย่างไร?

กลุ่มที่ 3 : มุมมองของสื่อและอิทธิพลทางการเมือง

- ศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวเหตุการณ์
- วิเคราะห์การนำเสนอข่าวของสื่อว่ามีอคติหรือการชี้นำความคิดเห็นของประชาชนหรือไม่

- สื่อในเวลานั้นมีบทบาทอย่างไรต่อเหตุการณ์?

3. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์ กลุ่มละ 3-5 นาที

ขั้นสรุป

1. ครูตั้งคำถามชวนคิด

ทำไมเหตุการณ์นี้จึงยังเป็นที่ถกเถียงในปัจจุบัน?

อะไรทำให้เกิดความรุนแรงในวันนั้น?

สื่อมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชนมากแค่ไหน?

การเมืองไทยเปลี่ยนไปอย่างไรหลังจาก 6 ตุลาคม 2519?

2. ครูและนักเรียน ร่วมกันสะท้อนความคิด ในหัวข้อ “เหตุการณ์ 6 ตุลาฯ สอนอะไรเรา” ผ่าน

แอปพลิเคชันออนไลน์ เช่น Padlet หรือ Google Jam board

ภาพที่ 14 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 “Democracy Under Fire”

กิจกรรมที่ 4 : “Black May Echoes of Democracy”

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนอธิบายเหตุการณ์พฤษภาทมิฬและความเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและการเมืองไทยได้
2. ผู้เรียนวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์พฤษภาทมิฬต่อประชาธิปไตยไทย
3. ผู้เรียนเสนอแนวทางแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์

ชั้นนำ

1. ครูนำเสนอ ภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์ หรือ วิดีโอสารคดีสั้น ของเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ
2. ครูถามคำถามกระตุ้นความคิด
 - ภาพเหล่านี้สะท้อนอะไรเกี่ยวกับสังคมไทยในเวลานั้น?
 - ใครคือผู้มีบทบาทสำคัญในเหตุการณ์นี้?
 - เหตุการณ์นี้สะท้อนอะไรเกี่ยวกับประชาธิปไตย?

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มรับบทบาท ดังนี้
 กลุ่มที่ 1: ฝ่ายประชาชนผู้ชุมนุม
 กลุ่มที่ 2: ฝ่ายรัฐบาลและกองทัพ
 กลุ่มที่ 3: สื่อมวลชน
2. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูลจาก "บัตรเหตุการณ์" ที่ครูแจก และจำลองสถานการณ์ตามบทบาทของตนเอง
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มสะท้อนมุมมองของตนเอง ผ่านการทำแผนผังความคิด
4. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายและนำเสนอผลงาน

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเหตุการณ์
2. ครูและนักเรียนร่วมกันเสนอแนวทางแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองโดยใช้บทเรียน
3. ครูสรุปและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของประชาธิปไตย สิทธิพลเมือง และสันติวิธีในการแก้ปัญหา

ภาพที่ 15 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 “Black May Echoes of Democracy”

กิจกรรมที่ 5 : “เปิดแฟ้มประวัติศาสตร์ 19 กันยายน 2549”

วัตถุประสงค์

1. อธิบายสาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์ปฏิวัติ 19 กันยายน 2549
2. วิเคราะห์แหล่งข้อมูลจากสื่อที่หลากหลายเกี่ยวกับเหตุการณ์
3. พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

ขั้นนำ

1. ครูเปิดวิดีโอข่าวหรือสารคดีสั้นเกี่ยวกับเหตุการณ์ปฏิวัติ 19 กันยายน 2549
2. นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกแรกเมื่อรับชม
3. ครูตั้งคำถามปลายเปิดให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถาม เช่น
 - “เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นได้อย่างไร?”
 - “ใครคือผู้มีบทบาทสำคัญ?”

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ 4-5 คน ให้แต่ละกลุ่มศึกษาแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เช่น ข่าว บทวิเคราะห์ หรือความคิดเห็นจากสื่อออนไลน์
2. ให้นักเรียนวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล พร้อมตอบคำถาม
 - “ข้อมูลนี้มาจากไหน?”
 - “มีอคติหรือไม่?”
 - “เชื่อถือได้เพียงใด?”
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในหัวข้อ “รัฐประหาร 2549 ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างไร?”
4. นักเรียนแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนมุมมองในกลุ่ม
5. นักเรียนสรุปข้อมูลที่ได้ในรูปแบบอินโฟกราฟิกและนำเสนอผลงาน

ขั้นสรุป

1. ครูช่วยนักเรียนสรุปแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับรัฐประหารและผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
2. ให้นักเรียนเขียนสะท้อนความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

ภาพที่ 16 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 “เปิดแฟ้มประวัติศาสตร์ 19 กันยายน 2549”

กิจกรรมที่ 6 : “ถอดรหัสการเมือง”

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถอธิบายเหตุการณ์การเมืองในปัจจุบันที่สำคัญได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และวิพากษ์วิจารณ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์การเมืองในปัจจุบันได้

ขั้นนำ

1. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ 4-5 คน และแจก "การ์ดข่าว" ซึ่งเป็นข่าวการเมืองจริงและข่าวปลอม (Fake News) ที่คละกัน
2. นักเรียนร่วมกันอ่านข่าวและอภิปรายว่าข่าวไหนเป็นข่าวจริง ข่าวไหนอาจเป็นข่าวปลอม โดยอธิบายเหตุผล
3. ครูเฉลยข่าวที่ถูกต้อง และแนะนำวิธีการตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าว

ขั้นสอน

1. ครูกำหนดบทบาทให้แต่ละกลุ่ม ดังนี้
 - นักข่าว: นำเสนอข้อเท็จจริงของข่าว
 - นักวิเคราะห์: วิพากษ์ประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น สาเหตุ ผลกระทบ และมุมมองที่แตกต่างกัน
 - ประชาชนทั่วไป: แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าว
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเตรียมข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบ "รายการโต้วาที" หรือ "แถลงข่าว"
3. กลุ่มอื่น ๆ สามารถซักถามและแสดงความคิดเห็น

ขั้นสรุป

1. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ เช่น
 - "ข้อมูลใดที่เปลี่ยนมุมมองของคุณ?"
 - "คุณจะนำทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร?"
2. นักเรียนแต่ละคนเขียน "บทเรียนที่ได้รับ" ลงบนกระดานออนไลน์
3. ครูสรุปหลักการคิดเชิงวิพากษ์ และเน้นย้ำถึงความสำคัญของการรับข่าวสารอย่างรอบด้าน

ภาพที่ 17 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 “ถอดรหัสการเมือง”

3. ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อเสร็จสิ้นการใช้กิจกรรมเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกนักเรียนอีกครั้ง โดยแบ่งเป็นการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพการจัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่องเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญ ของระบอบการปกครองไทย โดยชุดกิจกรรมมีเนื้อหาที่ชัดเจน เข้าใจง่ายมากขึ้น มีสื่อการสอนที่ตรงกับความสนใจ ครอบคลุมเนื้อหา และสามารถสร้างเสริมศักยภาพกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ได้ดี โดยพบประเด็นสำคัญ ดังนี้

...“มีการใช้เทคโนโลยีมาร่วมในการสอนและมีการจัดกิจกรรมให้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของการเรียนการสอน”

...“ส่วนมากเป็นการใช้สื่อการสอนหรือคลิป มีเนื้อหาที่กระชับชัดเจน สามารถทำความเข้าใจหรือทำความเข้าใจได้ด้วยตัวเอง ภาระงานไม่เยอะหรือน้อยเกินไป”

...“ใช้การบรรยายข้อมูลในสไลด์ ใช้คลิปเสริมในบางคาบ เนื้อหาเยอะ สอนเข้าใจ”

...“มีการสอนที่เข้าถึงนักเรียนอย่างทั่วถึงแล้วมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อนักเรียน”

...“เป็นการเรียนที่มีสื่อการสอนเนื้อหาชัดเจน อธิบายเนื้อหาเข้าใจง่าย”

...“ค่อนข้างดี ข้อมูลครบถ้วน เข้าใจง่าย ไม่ยาก”

...“เป็นการบรรยายจากคลิปสื่อการสอนและสไลด์เป็นส่วนใหญ่ และมีการเว้นช่วงในการตอบคำถาม”

...“มีสื่อการสอนที่ดีเข้าใจง่ายมีความสวยงามคุณครูให้งานตามความเหมาะสม”

...“สอนเยอะเนื้อหาแน่น เข้าใจง่าย เน้นความเข้าใจเป็นหลัก ใช้สื่อการสอนเป็นการ์ตูนและสไลด์ทำให้สนุกไม่น่าเบื่อ เนื้อหาอ่านง่ายไม่ง่วง เรียนรู้ได้จากสิ่งที่เข้าถึงได้จริงไม่ซับซ้อน”

...“สอนดี สอนเข้าใจ”

...“เป็นการบรรยายโดยส่วนใหญ่และใช้สไลด์หรือคลิปวิดีโอประกอบไปด้วย”

...“เป็นการบรรยายการสอนด้วยคลิปวิดีโอ มีช่วงเว้นให้ตอบคำถามหรือทำกิจกรรมต่างๆ”

...“ใช้สไลด์ในการบรรยายเป็นส่วนมากในการเรียนการสอนสื่อการสอนเข้าใจง่าย มีคลิปสื่อการสอนให้ดู คุณครูผู้สอนสอนและพูดคุยเข้าใจ”

...“เป็นการบรรยาย ใช้สไลด์ส่วนมากในการเรียนการสอน สื่อการสอนเข้าใจง่าย มีคลิปสื่อการสอนให้ดู”

...“เป็นการบรรยายในการสอนส่วนหลายๆ อธิบายเนื้อหาที่เรื่อง คุณครูพูดอธิบายเนื้อหาในการสอนค่อนข้างไปเร็วและไวมากๆ ไม่เข้าใจบางเรื่องเพราะตามที่คุณครูสอนไม่ทัน”

...“การจัดการเรียนการสอนในสาระหน้าที่พลเมืองยังคงเน้นให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของตนเองต่อครอบครัว สังคม โดยมีการบูรณาการเนื้อหากับวิชาอื่นๆ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายเป็นการเรียนที่มีการสื่อชัดเจน เข้าใจง่าย”

ส่วนที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าหลังผ่านการเรียนการสอนโดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย ส่งผลให้เป็นผู้ที่รู้จักการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์มากขึ้น นักเรียนสามารถอธิบายเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม โดยใช้การคิดพิจารณาอย่างรอบด้าน นักเรียนเห็นความสามารถของตนเองมากขึ้น กระบวนการสอนที่ครูนำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการให้ดูสื่อ หรือกระบวนการโต้วาที ล้วนเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ ที่กระตุ้นให้เกิดมุมมองใหม่ ๆ มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนได้เกิดมุมมองความคิดใหม่ ๆ โดยพบประเด็นสำคัญ ดังนี้

...“มีการสร้างเหตุการณ์จำลองในการส่งเสริมทักษะเพื่อให้สามารถจินตนาการในการตั้งคำถามและการตอบได้หรือจะเป็นการโต้วาทีเพื่อมีเหตุผลและรู้จักการตั้งคำถามได้”

...“ทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ในการเรียนหรือเรื่องที่เรารเรียน เช่น การดูคลิป video ถามตอบในคลิป”

...“ดูคลิปวิดีโอแล้ววิเคราะห์ ตอบคำถามกันภายในห้อง”

...“เป็นในแบบที่นักเรียนสามารถคิดจินตนาการตามได้ดี”

...“ทำให้คิดวิเคราะห์ในเรื่องที่เราเรียน เข้าใจการเมืองการปกครองมากขึ้น”

...“การอธิบายและการโต้วาทีทำให้เกิดความคิดเชิงวิเคราะห์มากขึ้น”

...“จัดกิจกรรมอธิบายหรือโต้วาทีในประเด็นทางสังคมที่กำลังเป็นที่สนใจ”

...“ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าข้อมูล นำเสนอความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง”

...“กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้เหตุผลและหลักฐานในการสนับสนุนความคิดเห็นของตนเอง”

...“ให้ดูคลิปวิดีโอหรือสื่อการสอนต่าง ๆ และให้ลองตั้งคำถามหรือสวมบทบาทเพื่อให้สามารถเข้าใจและตั้งคำถามที่เป็นเหตุเป็นผลได้ ทำให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และเป็นคนที่มีความชัดเจนขึ้น”

...“เกิดทักษะการโต้ว่าที่ การถามตอบในชั้นเรียน”
 ...“คลิปวิดีโอที่เข้าใจง่าย สไลด์ที่มีตัวอย่างเหตุการณ์การเรียนรู้เรื่องนั้น”
 ...“ทำให้นักเรียนสามารถคิดและตั้งคำถามและตอบคำถามจากเรื่องที่เรียนได้ดี”
 ...“มีคลิปวิดีโอตัวอย่างและสื่อการสอนต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับสื่อการสอน มีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์มากขึ้น”
 ...“การโต้ว่าที่ ดูคลิปวิดีโอและวิเคราะห์ สร้างสถานการณ์สมมุติ ช่วยให้มีการเพิ่มเติมด้านจินตนาการที่ดีขึ้น”
 ...“มีเหตุการณ์หรือการจำลองทำให้ นร.เห็นภาพมากขึ้นและสามารถเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้ง่ายขึ้น ทำให้เข้าถึงในเนื้อหาได้มากขึ้น แล้วทำให้ไม่คิดว่าเรื่องนี้ยากเกินไป เราไม่สามารถเข้าใจได้”
 ...“มีการตั้งคำถามเชิงปรัชญา มีการวิเคราะห์จากสื่อที่เห็น และมีการสร้างบทบาทสมมติหรือทำให้เกิดการอภิปรายเชิงวิพากษ์ และปรับปรุงให้เข้าใจง่าย”

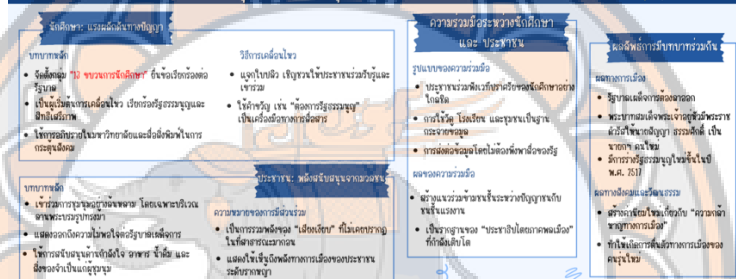
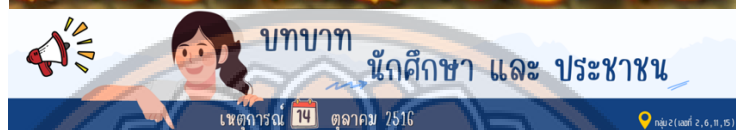
ส่วนที่ 3 ปัญหาที่พบและข้อเสนอแนะ พบว่า นักเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เห็นควรให้มีการเพิ่มเกมในการเรียนการสอน เพื่อความน่าสนใจ มีตัวอย่างที่บูรณาการได้ง่ายขึ้น และหากสามารถจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ก็จะดีมาก โดยพบประเด็นสำคัญ ดังนี้

... “นำสื่อการสอนและกิจกรรมเพิ่มความรู้”
 ...“อยากให้มามีเกมแบบเนื้อหาที่เรียนมา”
 ...“อยากให้มามีเกมให้เล่นตอนจบคาบ หรือก่อนสอบ เพื่อทบทวนเนื้อหา”
 ...“อยากให้มามีเกมตอบคำถาม หรือ Kahoot”
 ...“แนะนำตัวอย่างที่สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้นและนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้”
 ...“มีคลิปวิดีโอมากขึ้น มีเกมให้เล่น อัปเดตความรู้แบบที่มีในชีวิตจริงเข้าถึงได้ง่าย”
 ...“แนะนำตัวอย่างเพิ่มเติมที่สามารถนำไปใช้ได้จริง”
 ...“อยากให้มีการพาไปเรียนรู้นอกโรงเรียน”

ดังนั้น จากนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง การใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญ

ของระบอบการปกครองไทย เป็นชุดกิจกรรมที่น่าสนใจ ชัดเจน เข้าใจง่าย มีสื่อการสอนที่ตรง และครอบคลุมเนื้อหา นักเรียนสามารถทำความเข้าใจประเด็นที่เรียนรู้อย่างจริง มีกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การอภิปรายหาเหตุผลซึ่งส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ มากขึ้น นักเรียนสามารถอธิบายและใช้เหตุผลข้อเสนอนั้นได้อย่างเหมาะสม มีวิจารณ์ญาณ และเห็นความสามารถของตนเองมากขึ้น โดยครูผู้สอนยังมีการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ที่หลากหลาย มีประสิทธิภาพ และนักเรียนเห็นควรให้มีการเพิ่มเกมในการเรียนการสอน เพื่อความ น่าสนใจมีตัวอย่างที่บูรณาการได้ง่ายขึ้น และหากสามารถจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ก็จะดีมาก

ภาพที่ 18 ผลงานกิจกรรมที่ 2 “บทเรียนจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม เพื่อสังคมประชาธิปไตย”

มุมมองของรัฐบาลและกองทัพ

เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519

บริบททางการเมือง และ ความกังวลของรัฐบาล

พฤษภาคม 14 ตุลาฯ 2516 คนไทยเริ่มเรียกร้องสิทธิ

รัฐบาลเริ่ม ปรึกษาหารือกับนักเคลื่อนไหวเพื่อหาทางออกความขัดแย้ง

ราชบัณฑิตยสถานมีเวที “สหประชาชาติ” → รัฐบาล “กล่อมถนอม” ความกลัว

นักศึกษาดูแลเวที “กระแสรัฐบาลใหม่”

คำถาม ...

รัฐบาลในเวลานั้นมีมุมมอง และ ต้องการควบคุมสถานการณ์อย่างไร?

รัฐบาลในตอนนั้นอาจจะการคุมเข้มต่อนักศึกษาแล้วแต่ความรุนแรง เกิดเหตุขึ้นตามฉาก การละเมิดสิทธิ และ ขู่ใช้กำลังกับรัฐบาลในหลายทิศทาง ซึ่งกรมที่รัฐบาลใช้กำลังปราบปรามไว้ แต่ความขัดแย้งของนักศึกษาทิศทางนั้น เพราะนักศึกษาใช้วิธีตีกันและเรียกร้องความรุนแรงและขู่จะก่อวินาศกรรม

แต่ถ้าหากถึงจุดที่ความรุนแรงจนเกินไป ก็อาจจะมีการคุมเข้มไปถึงขั้นการควบคุมไว้ แต่ไม่มีโอกาสที่จะถูกควบคุมการเคลื่อนไหวกัน ก็คือการให้ทาง การให้ ส่วนที่ปราบปรามในสนามรบ ก็ใช้สถานการณ์นั้น มาจับทำให้เกิดความสงบ แต่เป็นความรุนแรงตาม

เหตุผลของรัฐบาลในการใช้กำลัง

- 1. รัฐบาลต้องการควบคุม - ภัยต่อสถาบันและความสงบ
- 2. รัฐบาลเห็นความวุ่นวายที่ ปู่เจ้าเห็นว่าเป็นภัยพิบัติ
- 3. รัฐบาลเห็นว่า “ปราบปราม” สงบมา หมดความขัดแย้ง
- 4. ใช้วิธีการ ตำรวจ และกองกำลังฝ่ายการควบคุม

สมาชิก เลขที่ 3, 5, 11, 15, 17, 18

[illegible]

ภาพที่ 19 ภาพผลงานกิจกรรมที่ 3 : “Democracy Under Fire”

บัตรเหตุการณ์

ในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม น.ศ. 2535 เกิดกระแส ความไม่พอใจในวงกว้างของประชาชน ภายหลังจากการแต่งตั้ง พล.อ.สุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรีโดย ไม่ผ่านการเลือกตั้ง ซึ่งขัดต่อหลักการประชาธิปไตยที่จะได้รับ ตามร่าง การแต่งตั้งที่รัฐสภามีมติเห็นชอบแล้ว การฉีกข้อห้ามของของคณะรัฐประหาร (รชช.) ที่ได้อนุญาตรัฐบาลนอกระยะ เมื่อปี 2534 ซึ่งขัดต่อหลักการประชาธิปไตยและทำให้ประชาชนรู้สึกถูกปิดกั้นสิทธิเสรีภาพ ในวันที่ 17 พฤษภาคม น.ศ. 2535 ประชาชนจากหลายสถาบันเริ่มรวมตัวกัน ที่สนามหลวง มีการเดินขบวนไปบริเวณราชดำเนิน และใกล้เขตนครราชราฐ ผู้ทำการเคลื่อนไหวชูปัก โฉ่นะ นอริจางออง ศรีเมือง พายจากรัฐบาล นายแดง และ กลุ่มพันธมิตรประชาธิปไตยอื่น ๆ การชุมนุมในหลวงแรก มีลักษณะ สงบ สันติ และไม่ใช้ความรุนแรง โดยเน้นเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ "น.อ.สุจินดา คราประยูร ต้องลาออก และ ต้องมีการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย"

ความรู้สึกต่อเหตุการณ์

เกิดความรู้สึกดีใจและภูมิใจ เพราะ พล.อ.สุจินดา คราประยูร ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่กลับขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเคยพูดว่าจะไม่รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งการที่ผู้ชุมนุมอย่างนี้แสดงความรักชาติกับบ้านเกิด ทำให้เราภูมิใจและภูมิใจในใจ และรู้สึกว่า "เป็นของประชาชนไม่มีกรรมชาม"

ข้อเรียกร้อง

พายุรัฐประหารต้องมาจากประชาชน ต้องมีเสียงของประชาชน เราไม่ต้องการรัฐบาลที่ไม่ได้ผ่านการเลือกตั้ง

"เราทุกคนร่วมกันอย่างสงบ เรายุติการปกครอง การเปลี่ยนแปลงที่เป็นธรรม"

มุมมองผู้ชุมนุม

เหตุการณ์ในภาพจำ

การเคลื่อนไหว

"แม้เราจะไม่มีอาวุธ แต่เรามีความกล้าหาญและความหวัง"

การที่ประชาชนจากหลายสถาบันรวมตัวกันที่สนามหลวง คือเครื่องยืนยันว่า เราไม่ยอมรับระบบที่ไม่เป็นประชาธิปไตยต่อไป

สมาชิกกลุ่ม เลขที่ 5, 9, 8, 10, 14, 18

สะท้อนมุมมองฝ่ายรัฐบาลและกองทัพ

บัตรเหตุการณ์

ก่อนเดือนพฤษภาคม 2535 รัฐบาลพรรคกิจสังคมและใช้กำลังทหารสลายการชุมนุมเรียกร้อง ประชาธิปไตย สมมติให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง 40 ราย บุกเข้าและจับกุมประชาชนจำนวนมาก และพาตัวไปขัง แต่ของผิดนัดออกจากรัฐบาลและ 21 ความรุนแรงไม่ใช้การออกของ ปัญหาทางการเมือง.

รัฐบาลและกองทัพ

"เผชิญกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนและแปรปรวน ประชาชนจำนวนมากออกมาชุมนุมและเรียกร้องให้ผู้นำลาออก และจะเข้ามามีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย แต่มีความกังวลว่าเหตุการณ์จะบานปลายจนกระทบต่อความมั่นคงของชาติ"

กลุ่ย์ยัฒนาศึก

"รัฐบาลเชื่อว่า การชุมนุมเริ่มกระจายไปวงกว้าง และใกล้เขตพระราชฐาน จึงจำเป็นต้องออกคำสั่งเพื่อควบคุมสถานการณ์ให้เร็วที่สุด เพื่อความสงบเรียบร้อย และคิดว่า การสลายการชุมนุมจะทำให้ทุกอย่างจบลงได้รวดเร็ว"

สิ่งที่เกิดขึ้น

การใช้กำลังเข้าจับประชาชนเสียชีวิต และ รัฐ บุกตั้งค่ายตามเรื่องความสงบเรียบร้อย เนื่องจากรัฐบาลต้องการความสงบเรียบร้อยไม่ให้เกิดซ้ำ เพราะการประท้วงคือความขัดแย้ง ความสันติสุข

สมาชิกกลุ่ม เลขที่ 1, 2, 3, 12, 15, 16

ภาพที่ 20 ภาพผลงานกิจกรรมที่ 4 : “Black May Echoes of Democracy”

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาวิจัย เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ซึ่งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมของกลุ่มนักเรียน พร้อมทั้งมีความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ 2) ผู้สอนเกิดการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน และ 3) สถานศึกษานำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางการจัดการศึกษาโดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยสรุปข้อมูลวิจัยที่ได้จากการเก็บข้อมูล แยกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

สรุปผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยการใช้แนวคำถามปลายเปิด ดำเนินการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทั้ง 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งประกอบไปด้วยครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จำนวน 3 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 18 คน จำแนกออกเป็น 5 ด้าน คือ 1. ด้านผู้สอน 2. ด้านผู้เรียน 3. ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ 4. ด้านสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ 5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ผู้วิจัยพบว่า

1. **ด้านผู้สอน** ครูใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม เน้นการบรรยาย ยึดตำรา ใช้ใบงานประกอบการสอน ซึ่งไม่น่าสนใจ ไม่น่าดึงดูด ส่งผลให้นักเรียนขาดความสนใจ และขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

2. **ด้านผู้เรียน** ขาดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน ในปัจจุบันที่ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ค่อยทันสมัยขาดแรงจูงใจและขาดการสอดแทรกทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ให้กับผู้เรียน

3. **ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้** พบว่า วิธีการจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน ยังคงเหมือนในอดีต ไม่น่าสนใจ เน้นการบรรยาย ท่องจำ ไม่มีกระบวนการในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทั้งนี้ ยังส่งผลให้การเรียนการสอนน่าเบื่อ ไม่น่าดึงดูด ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

4. **ด้านสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้** พบว่า ในยุคที่สื่อเข้ามามีบทบาทมากขึ้น การใช้สื่อให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ มีความสำคัญมาก ๆ แต่ในบางครั้ง การใช้สื่อที่ตอบสนองความสนใจของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ครูต้องวางแผนและทำการบ้าน ทั้งนี้ การใช้สื่อเป็นสิ่งสะท้อนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะต่าง ๆ จึงสำคัญมาก ๆ ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

5. **ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้** พบว่า ครูมีการเก็บคะแนน ทั้งในคาบเรียนคาบสอน และการวัดผลปลายภาค และดูผลจากผลงานของนักเรียนที่เป็นงานเดี่ยวและงานกลุ่ม มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบรอบด้าน

โดยปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเนื้อหาการเรียนค่อนข้างเยอะ ส่งผลทำให้ไม่เข้าใจในบางเรื่อง การเรียนการสอนมีการท่องจำเยอะและค่อนข้างเข้าใจยาก การเรียนการสอนบางครั้งเป็นการบรรยาย จึงทำให้ผู้เรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม ไม่ทำงานร่วมมือกับเพื่อนในกลุ่ม ขาดการคิดวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงกับหลักเหตุผลได้ เพราะ ปัญหาที่พบ คือ เนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษาค่อนข้างมาก ทำให้นักเรียนไม่ค่อยสนใจในเนื้อหาเท่าที่ควร และนักเรียนขาดความเข้าใจต่อการนำมาปรับใช้กับตนเองในชีวิตประจำวัน

สรุปผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบไปด้วย 6 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ละ 50 นาที ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และนอกจากนี้ นักเรียนยังเกิดการเรียนรู้ที่บูรณาการร่วมกับประสบการณ์ตรงของตนเอง มีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถอภิปรายข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยชุดกิจกรรมมีเนื้อหาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีสื่อการสอนที่ตรงกับความสนใจ ครอบคลุมเนื้อหา แม้เนื้อหาอาจจะยากไปบ้าง อาจจะมีบางช่วงที่ซับซ้อน แต่ครูผู้สอนให้ความสำคัญ และมีกิจกรรมเสริม จึงส่งผลให้ค่อย ๆ ทำความเข้าใจที่ละส่วนได้ นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ รู้จักการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์มากขึ้น เห็นความสามารถของตนเองมากขึ้น ทั้งนี้ ครูผู้สอนยังมีการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีประสิทธิภาพ และนักเรียนเห็นควรให้มีการเพิ่มเกมในการเรียนการสอน เพื่อความน่าสนใจมีตัวอย่างที่บูรณาการได้ง่ายขึ้น และหากสามารถจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ก็จะดีมาก

อภิปราย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร2 ซึ่งผู้วิจัยอภิปรายผลวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analytics) โดยสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเนื้อหาการเรียนค่อนข้างเยอะ ส่งผลทำให้ไม่เข้าใจในบางเรื่อง การเรียนการสอนมีการท่องจำเยอะ ละค่อนข้างเข้าใจยาก การเรียนการสอนบางครั้งเป็นการบรรยาย จึงทำให้ผู้เรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มไม่ทำงาน ร่วมมือกับเพื่อนในกลุ่ม ขาดการคิดวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงกับหลักเหตุผลได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิศนา ขัมมณี (2550) ที่พบว่าปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม คือ เนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษาค่อนข้างมาก ทำให้นักเรียนไม่ค่อยสนใจในเนื้อหาเท่าที่ควร และนักเรียนขาดความเข้าใจต่อการนำมาปรับใช้กับตนเองในชีวิตประจำวัน

ซึ่งการสอนแบบบรรยายนั้นเป็นกระบวนการที่ครูเตรียมเนื้อหาสาระมาบรรยายบอกเล่าหรืออธิบาย เนื้อหาสาระความรู้หรือสิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียนให้แก่ผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอาภรณ์ ใจเที่ยง (2550) ที่กล่าวไว้ว่า สาเหตุที่ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา หรือวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมยังใช้รูปแบบการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก มาจากจุดมุ่งหมายของการสอนแบบบรรยายเพื่อช่วยให้นักเรียนนักเรียนจำนวน มากได้เรียนรู้ในเวลาจำกัด และมีทิศทางการเรียนรู้ไปในแนวทางเดียวกันอันเนื่องมาจากสภาพปัญหาของความสมดุลระหว่างเนื้อหาวิชาสังคมศึกษากับเวลาไม่สอดคล้องกัน จึงทำให้เป็นการยากที่จะนำรูปแบบวิธีการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาใช้

2. ผลการวิจัย พบว่า การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย จำนวน 6 แผน และคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทยเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ บูรณาการการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ตามขั้นตอนการสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์ ส่งผลให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจประเด็นที่เรียนรู้อย่างจริง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การอภิปรายหาเหตุผลซึ่งส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ มากขึ้น นักเรียนสามารถอธิบายและใช้เหตุผลข้อเสนอนั้นได้อย่างเหมาะสม มีวิจารณ์ญาณ และเห็นความสามารถของตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส โหยังไท (2561) ที่กล่าวว่า การคิดเชิงวิพากษ์เป็นกระบวนการคิดพิจารณาและประเมินข้อมูลหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คิดทุกด้านอย่างรอบคอบตามความเป็นจริง โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนด หลักเหตุผล จนได้คำตอบที่เหมาะสม หรือดีที่สุด เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ หรือประเมิน หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพงศ์ ลำภูทอง (2565) ที่กล่าวไว้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ใช้หลัก (PICCA model) สามารถก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง, ตระหนักถึงความสำคัญในการคิดเชิงวิพากษ์เห็นความสัมพันธ์ และนำความรู้ด้านทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ประกอบด้วยทักษะด้านการคิดเชิงวิพากษ์ นักเรียนมีทักษะด้านการคิดเชิงวิพากษ์มีพัฒนาการสูงขึ้น พฤติกรรมการมีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์พัฒนาสูงขึ้นและความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ภาพรวมนักเรียนมีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบไปด้วย 6 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ละ 50 นาที ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดย

ใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และนอกจากนี้ นักเรียนยังเกิดการเรียนรู้ที่บูรณาการร่วมกับประสบการณ์ตรงของตนเอง มีการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถอภิปรายข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งตรงกับแนวคิดการจัดการศึกษาประสบการณ์เป็นฐาน (Experiential Learning) ของ Boud & Miller (1996) ที่เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงของผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับการเรียนรู้ในบริบทที่แท้จริง ทำให้สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดการจัดการศึกษาประสบการณ์เป็นฐานมีความสำคัญในยุคปัจจุบัน เพราะช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานและการใช้ชีวิต เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และการแก้ปัญหา การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ยังช่วยกระตุ้นความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์ส่วนตัวและความต้องการในชีวิตจริงได้

ผลของการชุดกิจกรรม คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย โดยชุดกิจกรรมมีเนื้อหาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีสื่อการสอนที่ตรงกับความสนใจ ครอบคลุมเนื้อหา แม้เนื้อหาอาจจะยากไปบ้าง อาจจะมีบางช่วงที่ซับซ้อน แต่ครูผู้สอนให้ความสำคัญและมีกิจกรรมเสริม จึงส่งผลให้ค่อย ๆ ทำความเข้าใจที่ละส่วนได้ นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ รู้จักการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์มากขึ้น เห็นความสามารถของตนเองมากขึ้น ทั้งนี้ ครูผู้สอนยังมีการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมีประสิทธิภาพ และนักเรียนเห็นควรให้มีการเพิ่มเกมในการเรียนการสอน เพื่อความน่าสนใจ มีตัวอย่างที่บูรณาการได้ง่ายขึ้น และหากสามารถจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ก็จะดีมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายขึ้น เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์และความแตกต่างของบริบททางการศึกษา
2. ควรออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมีความสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลและความต้องการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเทคนิคหรือทฤษฎีการสอนอื่น ๆ มาใช้ควบคู่กับการใช้ประสบการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียน
2. ควรจัดกิจกรรมที่มีความน่าสนใจ ตามยุคสมัย และความต้องการของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิด ถาม และตอบคำถาม เพื่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์มากขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เอกสารชุดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลลดา เกษบุญชู มีด. (2562). ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ วิวัฒนาการรัฐไทย. นนทบุรี : ฟาเดียวกัน.
- จุฑามาส โหยงไทย. (2561). การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์กับศตวรรษที่ 21. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(2), 344-356.
- นิชากร เรียงรุ่งโรจน์. (2565). พลเมืองกับเมืองน่าอยู่: วิชาพลเมืองสำคัญแค่ไหนกับการขับเคลื่อนเมืองน่าอยู่. ออนไลน์.
- ณัฐพงษ์ ลำภูทอง. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 7(3), 283-295.
- ตะวัน ไชยวรรณ, และกุลธิดา นกุลธรรม. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน : การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 15(2), 251-263.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555). ครุสังคมศึกษากับการพัฒนาทักษะแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ ศรีวิโรจน์. (2558). เอกสารประกอบการสอนวิชา 1022230 : หลักการจัดการเรียนรู้ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. เพชรบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล. (2544). ประวัติศาสตร์ที่เพิ่งสร้าง: รวมบทความเกี่ยวกับกรณี 14 ตุลา และ 6 ตุลา. กรุงเทพฯ: 6 ตุลารำลึก.
- สกลทิพย์ พรหมรังกา และอัจฉรา ศรีพันธ์. (2568). การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสังคมของพลเมืองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2568) บทความวิจัย

- สถาพร พุทธิพิฏฐกุล.(2555). *คุณภาพผู้เรียน เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ (Quality of students derived from active learning)*. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา; 6(2): 1 – 12.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559) รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา: กรุงเทพฯ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*, กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560
- อชิป อนันต์กิตติกุล. (2564). *การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเรื่องพัฒนาการ ความร่วมมือและความขัดแย้งในประวัติศาสตร์สากลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม : วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อิทธิเดช น้อยไม้. (2560). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โอ เอส พรี้นติ้ง เฮ้าส์.
- Biggs, J., & Tang, C. (2011). *Teaching for quality learning at university (4th ed.)*. Open University Press.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Reports. George Washington University.
- Boud, D., Cohen, R., & Walker, D. (1993). *Introduction: Understanding Learning from Experience. Using Experience for Learning*. Society for Research into Higher Education.
- Bruner, J. S. (1960). *The process of education*. Harvard Univer. Press.
- Burbules, N. C., & Berk, R. (2020). *Dialectical Learning in Online Environments*. Educational Theory, 70(2), 123-145.

- Dewey, J. (1916). *Democracy and Education*. New York: Macmillan.
- Gijbels, D., van de Watering, G., Dochy, F., & Van den Bossche, P. (2005). 'The relationship between students' approaches to learning and the assessment of learning outcomes. *European Journal of Psychology of Education*, XX(4), 327–341.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1994). *Learning Together and Alone. Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning*. Allyn and Bacon.
- Jonassen, D. H. (1999). *Constructivist learning environments on the web: Engaging students in meaningful learning*. *Educational Technology*, 39(3), 35-39.
- Kliebard, H. M. (2004). *The Struggle for the American Curriculum, 1893-1958*. New York: Routledge.
- Kohn, A. (2020). *Schooling Beyond Measure: And Other Unorthodox Essays about Education*. Heinemann.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Mager, R. F. (1997). *Preparing instructional objectives: A critical tool in the development of effective instruction* (Third edition.). Center for Effective Performance.
- Ollman, B. (2015). *Dialectical Investigations*. Routledge.
- Prince, M. (2004). *Does active learning work? A review of the research*. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.
- Revans, R. W. (1982). *The Origins and Growth of Action Learning*. Bromley: Chartwell-Bratt Ltd.
- Tara Garcia mathewson. (2019). *How to unlock students' internal drive for learning. Intrinsic motivators can be key to student achievement – but extrinsic motivation dominates classrooms*, <https://hechingerreport.org/intrinsic-motivation-is-key-to-student-achievement-but-schools-kill-it/>

Zhukov, T. (2015). *Phenomenon-Based Learning: What is PBL?*. [Online]. Retrieved 3 October, 2018, <https://www.noodle.com/articles/phenomenon-based-learning-what-is-pbl>

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ สำหรับ ครูผู้สอน

ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ สำหรับ นักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ง แผนการจัดการเรียนรู้

ภาคผนวก จ แบบประเมินใบงาน กิจกรรมสะท้อนคิด

ภาคผนวก ฉ แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ภาคผนวก ช แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ภาคผนวก ซ แบบสังเกตพฤติกรรม

ภาคผนวก ฌ คู่มือกิจกรรมการเรียนรู้

แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ รายวิชาหน้าที่พลเมือง
ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตราชเทวี จังหวัดกรุงเทพมหานคร
การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน
เพื่อพัฒนาทักษะการคิด

เชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

**** สำหรับ ครูผู้สอน ****

วิธีการเก็บข้อมูล : การสัมภาษณ์ (In-depth Interview) และ การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตอนที่ 1 : ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 : ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการเรียน การสอน ด้านผู้สอน เกี่ยวกับการ
เรียนการสอน รายวิชาหน้าที่พลเมือง และ ด้านความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิง
วิพากษ์ ของโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยคำถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบันของการเรียนการสอน

1. ปัจจุบันการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง
ในมุมมองของนักเรียนเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

2. กิจกรรมในการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง ที่ผ่าน
มาเป็นอย่างไ

.....

.....

.....

3. ปัญหาที่พบในการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง มี
หรือไม่ ถ้ามีเป็นอย่างไ

.....

.....

.....

4. กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง ที่ส่งเสริม
ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ควรเป็นอย่างไ

.....

.....

.....

5. การเรียนการสอน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง นักเรียน
ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะอย่างไ

.....

.....

.....

หมายเหตุ : คำถามอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้ รายวิชาหน้าที่พลเมือง
ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตราชเทวี จังหวัดกรุงเทพมหานคร
การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน
เพื่อพัฒนาทักษะการคิด

เชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร
** สำหรับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 **

วิธีการเก็บข้อมูล : การสัมภาษณ์ (In-depth Interview) และ การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ตอนที่ 1 : ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 : ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการเรียน การสอน ด้านผู้สอน เกี่ยวกับการ
เรียนการสอน รายวิชาหน้าที่พลเมือง และ ด้านความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดเชิง
วิพากษ์ ของโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยคำถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 สภาพปัจจุบันของการเรียนการสอน

1. ปัจจุบันการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง
ในมุมมองของนักเรียนเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

2. กิจกรรมในการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง ที่ผ่าน
มาเป็นอย่างดี

.....

.....

.....

3. ปัญหาที่พบในการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง มี
หรือไม่ ถ้ามีเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. กิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง ที่ส่งเสริม
ให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

5. การเรียนการสอน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง นักเรียน
ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

หมายเหตุ : คำถามอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๘๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณกัญญ์วรา ประดิษฐ์สุวรรณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวกัญญ์วรารัตน์ กัณทษา รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๑๓๗ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์สำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญารุตรทะกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามย์ นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๕๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวกัญญ์วรารัตน์ กัณทษา

โทร. ๐๙-๗๑๓๙-๘๙๖๐

หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๕๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน คุณนันทริยา เกลื้อพันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาวกัญญารัตน์ กัณทษา รหัสประจำตัว ๖๖๐๗๐๑๓๗ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เรื่อง เหตุการณ์สำคัญของระบอบการปกครองไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาธระกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๕๖-๘๘๔๐

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาวกัญญารัตน์ กัณทษา

โทร. ๐๙-๗๑๓๙-๘๘๖๐

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัสวิชา 22102
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย เวลา 6 ชั่วโมง
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567
 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เวลา 1 ชั่วโมง
 ครูผู้สอน นางสาวกัญญารัตน์ กัณทษา สอนวันที่.....

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน

มาตรฐานที่ ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และ อารัง
 รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ตัวชี้วัดปลายทาง ส 2.2 ม.2/2 วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การปกครอง ที่มีผลกระทบ
 ต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน

สาระการเรียนรู้

เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (Knowledge)

1. นักเรียนอธิบายสาเหตุและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (K)

ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

2. นักเรียนวิเคราะห์และอภิปรายข้อดี-ข้อเสียของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้ (P)

ด้านคุณลักษณะ (Attitude)

3. แสดงความเห็นอย่างมีเหตุผล และเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในการอภิปราย เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (A)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

☒ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	☐ 5. อยู่อย่างพอเพียง
☐ 2. ซื่อสัตย์สุจริต	☒ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน
☐ 3. มีวินัย	☐ 7. รักความเป็นไทย
☒ 4. ใฝ่เรียนรู้	☐ 8. มีจิตสาธารณะ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

☒ 1. ความสามารถในการสื่อสาร	: อธิบายอธิบายสาเหตุและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
☒ 2. ความสามารถในการคิด	: วิเคราะห์วิเคราะห์และอภิปรายข้อดี-ข้อเสียของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
☐ 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา	:
☒ 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	: แสดงความเห็นอย่างมีเหตุผล และ เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
☒ 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	: สืบค้นหาความรู้ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475

ชิ้นงานหรือภาระงาน

-

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูนำเสนอภาพหรือวิดีโอ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
2. ครูตั้งคำถามกระตุ้นการคิด
 - "ถ้าหากประเทศไทยไม่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 จะเป็นอย่างไร?"
 - "การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี?"
3. นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ขั้นสอน

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 2 ฝ่าย
 - ฝ่ายสนับสนุน : การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นสิ่งที่ดี
 - ฝ่ายคัดค้าน : การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มีข้อเสียมากกว่าข้อดี

2. กำหนดโครงสร้างการโต้วาที

- ฝ่ายเสนอฝ่ายละ 3 คน (ผู้อภิปรายหลัก, ผู้ให้เหตุผลสนับสนุน, และผู้สรุปประเด็น)
- เวลาโต้วาทีฝ่ายละ 5 นาที
- มีคณะกรรมการ (ครูและนักเรียน) คอยให้ข้อเสนอแนะ

3. การโต้วาที

- ฝ่ายเสนอและฝ่ายคัดค้านนำเสนอเหตุผลและหลักฐาน
- ฝ่ายตรงข้ามสามารถตั้งคำถามหรือโต้แย้งได้
- กรรมการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการโต้แย้งและการใช้เหตุผล

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนสะท้อนคิดโดยตอบคำถาม
 - นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรมนี้
 - ความคิดเห็นของนักเรียนเปลี่ยนไปหรือไม่หลังจากฟังการโต้วาที
 - หากนักเรียนอยู่ในปี พ.ศ. 2475 คุณจะสนับสนุนหรือคัดค้านการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของบทเรียน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. หนังสือเรียน สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ม.2
2. วิดีทัศน์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
3. Power point หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการประเมิน	เครื่องมือการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1.อธิบายสาเหตุและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (K)	ประเมินผล จากการตรวจ ใบงาน กิจกรรมสะท้อน คิด	ใบงานกิจกรรมสะท้อน คิด เรื่อง การเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. 2475	คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป ถือว่าผ่าน เกณฑ์
2.วิเคราะห์และอภิปรายข้อดี-ข้อเสียของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (P)	ประเมินผล จากกิจกรรม การโต้วาทีในชั้นเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรม การโต้วาที	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไปผ่านเกณฑ์
3. ความเห็นอย่างมีเหตุผล และเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในการอภิปรายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (A)	ประเมินผล จากกิจกรรม การโต้วาทีในชั้นเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรม การโต้วาที	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไปผ่านเกณฑ์

แบบประเมินใบงาน กิจกรรมสะท้อนคิด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475

คำชี้แจง : แบบประเมินนี้ใช้สำหรับประเมินพฤติกรรมของนักเรียน ให้ครูหรือคณะกรรมการประเมินพฤติกรรม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับพฤติกรรมของนักเรียน

รายการการประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้				รวม
	4	3	2	1	
1. แสดงความเข้าใจสาเหตุและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2475 ได้ชัดเจน					
2. วิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของเหตุการณ์ได้ครบถ้วนและมีเหตุผลรองรับ					
3. แสดงความเห็นส่วนตัวอย่างมีเหตุผล และเชื่อมโยงกับข้อมูล					
4. พิจารณาความเห็นที่ต่างจากตนเองและสะท้อนทัศนคติได้เหมาะสม					
5. ถ่ายทอดความคิดอย่างเป็นระบบ ชัดเจน สะท้อนความเข้าใจที่แท้จริง					

เกณฑ์การประเมิน

4	3	2	1
ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน

16 – 20

11 - 15

0 - 10

หมายถึง

หมายถึง

หมายถึง

ระดับคุณภาพ

ดีมาก (3)

พอใช้ (2)

ควรปรับปรุง (1)

แบบสังเกตพฤติกรรมการโต้วาที

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 วันที่ทำกิจกรรม

สมาชิกกลุ่ม.....

คำชี้แจง : แบบสังเกตนี้ใช้สำหรับประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในกิจกรรมการโต้วาที ให้ครูหรือคณะกรรมการประเมินพฤติกรรมแต่ละข้อโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับพฤติกรรมของนักเรียน

รายการประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้				รวม
	4	3	2	1	
1. ตั้งคำถามหรือโต้แย้งประเด็นได้อย่างชัดเจนและตรงประเด็น					
2. ยกตัวอย่างหรืออ้างอิงแหล่งข้อมูลเพื่อสนับสนุนความคิดเห็น					
3. สามารถแยกแยะข้อดี-ข้อเสีย หรือมุมมองที่แตกต่างได้					
4. สามารถระบุได้ว่าเหตุผลใดมีน้ำหนัก หรือข้อมูลใดน่าเชื่อถือ					
5. รับฟังความคิดเห็นฝ่ายตรงข้ามโดยไม่ปฏิเสธทันที และนำไปพิจารณาต่อ					
6. สามารถสรุปความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเป็นระบบ และมีเหตุผลรองรับ					

เกณฑ์การประเมิน

4	3	2	1
ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน

ระดับคุณภาพ

16 – 20

หมายถึง

ดีมาก (3)

11 - 15

หมายถึง

พอใช้ (2)

0 - 10

หมายถึง

ควรปรับปรุง (1)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รหัสวิชา 22102

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย เวลา 6 ชั่วโมง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

เรื่อง เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516

เวลา 1 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นางสาวกัญญารัตน์ กัณหา

สอนวันที่.....

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน

มาตรฐานที่ ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และ อารัง
รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ตัวชี้วัดปลายทาง

ส 2.2 ม.2/2 วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การปกครอง ที่มีผลกระทบ
ต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน

สาระการเรียนรู้

เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (Knowledge)

1. นักเรียนอธิบายสาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 (K)

ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

2. นักเรียนวิเคราะห์และอภิปรายบทบาทของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย ได้อย่างมี
เหตุผล (P)

ด้านคุณลักษณะ (Attitude)

3. เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการแสดงความ
ความเห็น (A)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

☒ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	☐ 5. อยู่อย่างพอเพียง
☐ 2. ซื่อสัตย์สุจริต	☒ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน
☐ 3. มีวินัย	☐ 7. รักความเป็นไทย

☒ 4. ใฝ่เรียนรู้

☐ 8. มีจิตสาธารณะ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ☒ 1. ความสามารถในการสื่อสาร : อธิบายสาเหตุและผลกระทบของของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516
- ☒ 2. ความสามารถในการคิด : วิเคราะห์และอภิปรายบทบาทของประชาชนในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีเหตุผล
- ☐ 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา :
- ☒ 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต : ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- ☒ 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี : สืบค้นหาความรู้ เรื่อง เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516

ชิ้นงานหรือภาระงาน

แผนผังความคิด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูนำเสนอคลิปวิดีโอสั้นๆ เวลาประมาณ (3 – 5 นาที) หรือภาพข่าวเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516
2. ครูตั้งคำถามกระตุ้นการคิด
 - นักเรียนคิดว่าทำไมคนรุ่นนั้นถึงออกมาเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพ
 - นักเรียนเคยเห็นเหตุการณ์ลักษณะนี้ในปัจจุบันหรือไม่
3. นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ขั้นสอน

1. ครูดำเนินการแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม โดยมอบหมายให้แต่ละกลุ่มจัดทำแผนผังความคิดจากประเด็นที่ได้รับ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516
 - กลุ่มที่ 1 : สาเหตุของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516
 - กลุ่มที่ 2 : บทบาทของนักศึกษาและประชาชน
 - กลุ่มที่ 3 : ผลกระทบทางการเมืองและสังคม
 - กลุ่มที่ 4 : บทเรียนที่สังคมไทยได้รับ

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516
2. ครูและนักเรียน ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. หนังสือเรียน สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ม.2
2. วิดีทัศน์เกี่ยวกับเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516
3. Power point หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการประเมิน	เครื่องมือการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายสาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 (K)	ประเมินผลจากการตรวจแผนผังความคิด	แผนผังความคิด	คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์
2. วิเคราะห์และอภิปรายอภิปรายบทบาทของประชาชนในสังคมประชาธิปไตย (P)	ประเมินผลจากการตรวจแผนผังความคิด	แผนผังความคิด	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์
3. ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการแสดงความคิดเห็น (A)	การสังเกตพฤติกรรม	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516

คำชี้แจง : ให้ครูผู้สอนประเมินผลการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการ แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหา			
2	การลำดับขั้นตอนของเรื่อง			
3	วิธีการนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์			
4	การใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอ			
5	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม			
รวม				

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12-15	ดี
8-11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเคารพธงชาติ และร้องเพลงชาติ			
	1.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองตอง และเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน			
	1.3 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตามหลัก ศาสนา			
	1.4 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่ โรงเรียนจัดขึ้น			
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง			
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง			
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ			
	3.2 มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ใน ชีวิตประจำวัน			
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และนำไปปฏิบัติได้			
	4.2 ศึกษาค้นคว้าความรู้จากสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างสม่ำเสมอ			
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินและสิ่งของของตนเองและส่วนรวมอย่าง ประหยัด			
	5.2 ใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัดและรู้คุณค่า			
	5.3 ใช้จ่ายอย่างประหยัดและมีการเก็บออมเงิน			
6. มุ่งมั่นในการ ทำงาน	6.1 มีความตั้งใจและพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย			
	6.2 มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ			
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย			
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย			
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม			
	8.2 เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รหัสวิชา 22102

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย

เวลา 6 ชั่วโมง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

เรื่อง เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519

เวลา 1 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นางสาวกัญญารัตน์ กัณทษา

สอนวันที่.....

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน

มาตรฐานที่ ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และ ดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

-

ตัวชี้วัดปลายทาง

ส 2.2 ม.2/2 วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การปกครอง ที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน

สาระการเรียนรู้

เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (Knowledge)

1. นักเรียนอธิบายเหตุการณ์สำคัญของเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (K)

ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

2. นักเรียนวิเคราะห์วิเคราะห์ สาเหตุและผลกระทบ ของเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 (P)

ด้านคุณลักษณะ (Attitude)

3. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (A)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

- ☒ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- ☐ 2. ซื่อสัตย์สุจริต
- ☐ 3. มีวินัย

- ☐ 5. อยู่อย่างพอเพียง
- ☒ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน
- ☐ 7. รักความเป็นไทย

☒ 4. ใฝ่เรียนรู้

☐ 8. มีจิตสาธารณะ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ☒ 1. ความสามารถในการสื่อสาร : อธิบายเหตุการณ์สำคัญของเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519
- ☒ 2. ความสามารถในการคิด : วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519
- ☐ 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา :
- ☒ 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต : แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- ☒ 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี : สืบค้นหาความรู้ เรื่อง เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2516

ชิ้นงานหรือภาระงาน

แผนผังความคิด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูนำเสนอคลิปวิดีโอสั้นๆ เวลาประมาณ (3 – 5 นาที) หรือภาพข่าวเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519
2. ครูตั้งคำถามกระตุ้นการคิด
 - นักเรียนคิดว่า เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เกิดขึ้นได้อย่างไร
 - ในเหตุการณ์นี้ มี กลุ่มบุคคลหรือฝ่ายใดบ้างที่มีบทบาทเกี่ยวข้อง
 - นักเรียน เคยได้ยินเกี่ยวกับเหตุการณ์นี้มาก่อนหรือไม่ หากเคย ได้รับข้อมูลจากแหล่งใด เช่น หนังสือเรียน สื่อออนไลน์ หรือคำบอกเล่าจากบุคคลอื่น

ขั้นสอน

1. ครูถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 พร้อมสรุปสาระสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบริบททางสังคม การเมือง และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง
2. ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็น 3 กลุ่ม โดยมอบหมายให้แต่ละกลุ่มศึกษามุมมองที่แตกต่างกันเกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 มุมมองของนักศึกษาและประชาชน
 - ศึกษาสาเหตุ ความต้องการ และข้อเรียกร้องของกลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมการชุมนุม ในช่วงเวลานั้น

- วิเคราะห์บทบาทของขบวนการนักศึกษาและประชาชนในการเคลื่อนไหว
 - คำถาม : นักศึกษากำลังต่อสู้เพื่อสิ่งใด?
 - กลุ่มที่ 2 มุมมองของรัฐบาลและกองทัพ
 - ศึกษาบริบททางการเมืองและความกังวลของรัฐบาลที่นำไปสู่การตัดสินใจใช้กำลังปราบปราม
 - วิเคราะห์เหตุผล มุมมอง และการตัดสินใจของรัฐบาลในช่วงเวลาดังกล่าว
 - คำถาม : รัฐบาลในขณะนั้นต้องการควบคุมสถานการณ์อย่างไร ด้วยวิธีใด?
 - กลุ่มที่ 3 มุมมองของสื่อมวลชนและอิทธิพลทางการเมือง
 - ศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์
 - วิเคราะห์ว่าการนำเสนอของสื่อมีอคติ หรือมีการชี้นำความคิดเห็นของสาธารณชนหรือไม่
 - คำถาม : สื่อในขณะนั้นมีอิทธิพลอย่างไรต่อความคิดเห็นของประชาชน และทิศทางของเหตุการณ์?
3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์พร้อมแผนผังความคิด ภายในเวลา 3-5 นาที พร้อมตอบข้อซักถาม

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519
2. ครูถามคำถามชวนคิด
 - เหตุใดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 จึงยังคงเป็นที่ถกเถียงในสังคมไทยจนถึงปัจจุบัน
 - ปัจจัยใดบ้างที่นำไปสู่ความรุนแรงในวันนั้น และมีบทบาทของใครหรือกลุ่มใดบ้าง
 - สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชนในเหตุการณ์ครั้งนั้นมากน้อยเพียงใด
 - หลังจากเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 การเมืองไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง
3. ครูและนักเรียน ร่วมกันสะท้อนความคิด ในหัวข้อ “เหตุการณ์ 6 ตุลาฯ สอนอะไรเรา” ผ่าน แอปพลิเคชัน ออนไลน์ เช่น Padlet หรือ Google Jam board

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. หนังสือเรียน สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ม.2
2. วิดีทัศน์เกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519
3. Power point หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการประเมิน	เครื่องมือการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายเหตุการณ์สำคัญของเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 (K)	การตอบคำถาม	คำถามปลายเปิด	คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์
2.วิเคราะห์วิเคราะห์ สาเหตุและผลกระทบ ของเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 (P)	ประเมินผลจากการ ตรวจแผนผังความคิด	แผนผังความคิด	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์
3. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (A)	การสังเกตพฤติกรรม	แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519

คำชี้แจง : ให้ครูผู้สอนประเมินผลการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการ แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหา			
2	การลำดับขั้นตอนของเรื่อง			
3	วิธีการนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์			
4	การใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอ			
5	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม			
รวม				

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12-15	ดี
8-11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเคารพธงชาติ และร้องเพลงชาติ			
	1.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองตอง และเป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน			
	1.3 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตามหลัก ศาสนา			
	1.4 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่ โรงเรียนจัดขึ้น			
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง			
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง			
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ			
	3.2 มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ใน ชีวิตประจำวัน			
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และนำไปปฏิบัติได้			
	4.2 ศึกษาค้นคว้าความรู้จากสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างสม่ำเสมอ			
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินและสิ่งของของตนเองและส่วนรวมอย่าง ประหยัด			
	5.2 ใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัดและรู้คุณค่า			
	5.3 ใช้จ่ายอย่างประหยัดและมีการเก็บออมเงิน			
6. มุ่งมั่นในการ ทำงาน	6.1 มีความตั้งใจและพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย			
	6.2 มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ			
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย			
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย			
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม			
	8.2 เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์			

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รหัสวิชา 22102
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย เวลา 6 ชั่วโมง
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567
 เรื่อง เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 เวลา 1 ชั่วโมง
 ครูผู้สอน นางสาวกัญญารัตน์ กัญหา สอนวันที่.....

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน

มาตรฐานที่ ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และ ดำรง
 รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ตัวชี้วัดปลายทาง

ส 2.2 ม.2/2 วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การปกครอง ที่มีผลกระทบ
 ต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน

สาระการเรียนรู้

เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (Knowledge)

1. นักเรียนสามารถอธิบายเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 ได้อย่างถูกต้อง พร้อม
 เชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและการเมืองของไทยในช่วงเวลาดังกล่าว (K)

ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์บทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ (ประชาชน
 รัฐบาล สื่อ) และสะท้อนมุมมองผ่านแผนผังความคิดและการนำเสนอ (P)

ด้านคุณลักษณะ (Attitude)

3. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์
 โดยยึดหลักประชาธิปไตย สิทธิพลเมือง และสันติวิธีในการแก้ปัญหา (A)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

☒ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	☐ 5. อยู่อย่างพอเพียง
☐ 2. ซื่อสัตย์สุจริต	☒ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน
☐ 3. มีวินัย	☐ 7. รักความเป็นไทย
☒ 4. ใฝ่เรียนรู้	☐ 8. มีจิตสาธารณะ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

☒ 1. ความสามารถในการสื่อสาร	: อธิบายเหตุการณ์เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535
☒ 2. ความสามารถในการคิด	: วิเคราะห์บทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์
☒ 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา	: เสนอแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์
☐ 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	:
☒ 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	: สืบค้นหาความรู้ เรื่อง พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535

ชิ้นงานหรือภาระงาน

แผนผังความคิด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

- ครูนำเสนอสื่อการเรียนรู้ ได้แก่ ภาพถ่ายทางประวัติศาสตร์ หรือวิดีโอสารคดีสั้นเกี่ยวกับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ (เช่น คลิปข่าวเหตุการณ์การชุมนุมปี พ.ศ. 2535 หรือสารคดีจากแหล่งที่เชื่อถือได้ อาทิ ไทยพีบีเอส หรือ สารคดีช่อง 9) เพื่อให้ นักเรียนได้เห็นบริบทและบรรยากาศของเหตุการณ์ในช่วงเวลาดังกล่าว
- ครูตั้งคำถามกระตุ้นการคิด
 - จากภาพหรือวิดีโอที่รับชม นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์นี้สะท้อนสภาพสังคมไทยในช่วงเวลานั้นอย่างไร
 - ใครคือบุคคลหรือกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ และบทบาทของพวกเขามีผลต่อเหตุการณ์อย่างไร
 - เหตุการณ์นี้สื่อถึงหลักการประชาธิปไตยอย่างไร และมีความหมายต่อพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยไทยในมุมมองของนักเรียนอย่างไร?

ขั้นสอน

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มรับบทบาทในการศึกษาวิเคราะห์เหตุการณ์ ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 ฝ่ายประชาชนผู้ชุมนุม : ศึกษาแรงจูงใจ เหตุผลในการออกมาเคลื่อนไหว และข้อเรียกร้องของประชาชน
 - กลุ่มที่ 2 ฝ่ายรัฐบาลและกองทัพ : ศึกษาบริบทการตัดสินใจของรัฐบาล เหตุผลในการ ใช้กำลัง และการควบคุมสถานการณ์
 - กลุ่มที่ 3 สื่อมวลชน : ศึกษาบทบาทของสื่อในการรายงานข่าว การนำเสนอข้อมูล และผลกระทบต่อการใช้รับรู้ของสาธารณชน
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูลจาก "บัตรเหตุการณ์" ที่ครูจัดเตรียมไว้ พร้อมทั้งวิเคราะห์บทบาทตามที่ได้รับมอบหมาย แล้วจำลองสถานการณ์หรืออภิปรายตามบริบทของตนเอง
3. นักเรียนสะท้อนมุมมองของกลุ่มตนผ่านการจัดทำแผนผังความคิด (Mind Map) โดยเน้นปัจจัย สาเหตุ ผลกระทบ และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบทบาทที่ได้รับ
4. แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานต่อชั้นเรียน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มอื่น เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬจากหลากหลายมุมมอง

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ โดยเน้นย้ำถึงสาเหตุ พัฒนาการ และผลกระทบที่มีต่อการเมืองและสังคมไทย
2. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน โดยใช้บทเรียนที่ได้รับจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬเป็นกรณีศึกษา
3. ครูสรุปบทเรียนหลักจากกิจกรรม พร้อมชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย สิทธิพลเมือง และการใช้สันติวิธี ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคม

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. หนังสือเรียน สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ม.2
2. ภาพถ่าย และ วิดีทัศน์ เกี่ยวกับ เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535
3. Power point หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการประเมิน	เครื่องมือการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 ได้อย่างถูกต้อง พร้อมเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและการเมืองของไทยในช่วงเวลาดังกล่าว (K)	ประเมินผลจากการตรวจแผนผังความคิด	แผนผังความคิด	คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์
2. วิเคราะห์บทบาทของกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ (ประชาชน รัฐบาล สื่อ) และสะท้อนมุมมองผ่านแผนผังความคิดและการนำเสนอ (P)	การสังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์
3. เสนอแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดหลักประชาธิปไตย สิทธิพลเมือง และสันติวิธีในการแก้ปัญหา (A)	การนำเสนอหน้าชั้นเรียน	แบบประเมินการนำเสนอ	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535

คำชี้แจง : แบบสังเกตนี้ใช้สำหรับประเมินพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคลในระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนในแต่ละรายการ

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	ร่วมมือและมีส่วนร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม			
2	แสดงความคิดอย่างมีเหตุผล และตั้งคำถามได้อย่างเหมาะสม			
3	วิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีวิจารณญาณตามบทบาทของกลุ่มที่ได้รับ			
4	เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และรับฟังด้วยความเข้าใจ			
5	สามารถสะท้อนแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยและสิทธิพลเมืองได้จากสถานการณ์ที่ศึกษา			
6	สื่อสารความคิดของตนเองอย่างชัดเจน และมีความมั่นใจในการนำเสนอ			
รวม				

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
15 - 18	ดี
10 - 14	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535

คำชี้แจง : ให้ครูผู้สอนประเมินผลการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการ แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหา			
2	การลำดับขั้นตอนของเรื่อง			
3	วิธีการนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์			
4	การใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอ			
5	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม			
รวม				

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12-15	ดี
8-11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รหัสวิชา 22102

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย เวลา 6 ชั่วโมง
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

เรื่อง เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535

เวลา 1 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นางสาวกัญญารัตน์ กัณหา

สอนวันที่.....

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน

มาตรฐานที่ ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และ ดำรง
 รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ตัวชี้วัดปลายทาง

ส 2.2 ม.2/2 วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การปกครอง ที่มีผลกระทบ
 ต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน

สาระการเรียนรู้

เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (Knowledge)

1. นักเรียนสามารถอธิบายสาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์รัฐประหารเมื่อวันที่ 19
 กันยายน พ.ศ. 2549 (K)

ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และประเมินแหล่งข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ได้
 อย่างมีวิจารณญาณ (P)

ด้านคุณลักษณะ (Attitude)

3. นักเรียนมีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมี
 เหตุผล (A)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

☒ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	☐ 5. อยู่อย่างพอเพียง
☐ 2. ซื่อสัตย์สุจริต	☒ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน
☐ 3. มีวินัย	☐ 7. รักความเป็นไทย
☒ 4. ใฝ่เรียนรู้	☐ 8. มีจิตสาธารณะ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

☒ 1. ความสามารถในการสื่อสาร	: อธิบายเหตุการณ์เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535
☒ 2. ความสามารถในการคิด	: วิเคราะห์บทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์
☒ 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา	: เสนอแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์
☐ 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	:
☒ 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	: สืบค้นหาความรู้ เรื่อง พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535

ชิ้นงานหรือภาระงาน

ใบงาน วิเคราะห์ข่าว

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

- ครูเปิดวิดีโอข่าวหรือสารคดีสั้นเกี่ยวกับเหตุการณ์รัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 เพื่อให้นักเรียนได้รับรู้บริบทของเหตุการณ์จากภาพจริงและข้อมูลเบื้องต้น
- นักเรียนร่วมกันสะท้อนความรู้สึกรากที่เกิดขึ้นหลังจากรับชมวิดีโอ เช่น ความสงสัย ความตกใจ ความเห็นใจ หรือคำถามที่เกิดขึ้นในใจ พร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน
- ครูตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และการอภิปรายร่วมกัน ดังนี้
 - เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นได้อย่างไร? มีปัจจัยใดที่นำไปสู่การรัฐประหาร
 - ใครคือผู้มีบทบาทสำคัญในเหตุการณ์นี้ แต่ละฝ่ายมีบทบาทหรือจุดยืนอย่างไร
 - เหตุการณ์นี้สะท้อนภาพของประชาธิปไตยไทยในช่วงเวลานั้นอย่างไร
 - หากคุณเป็นผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ คุณจะมีส่วนร่วมหรือการตัดสินใจอย่างไร

ขั้นสอน

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4–5 คน โดยแต่ละกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ศึกษาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ.2549 จากสื่อที่หลากหลาย เช่น ข่าวโทรทัศน์ บทวิเคราะห์จากนักวิชาการ รายงานจากเว็บไซต์ข่าว หรือความคิดเห็นจากสื่อออนไลน์
2. นักเรียนวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล โดยใช้คำถาม
 - ข้อมูลนี้มาจากแหล่งใด
 - แหล่งข้อมูลมีอคติหรือชี้นำความคิดเห็นหรือไม่
 - เราควรเชื่อถือข้อมูลนี้มากน้อยเพียงใด? เพราะอะไร
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายและนำเสนอ การวิเคราะห์ในประเด็น “เหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในด้านใดบ้าง”

ขั้นสรุป

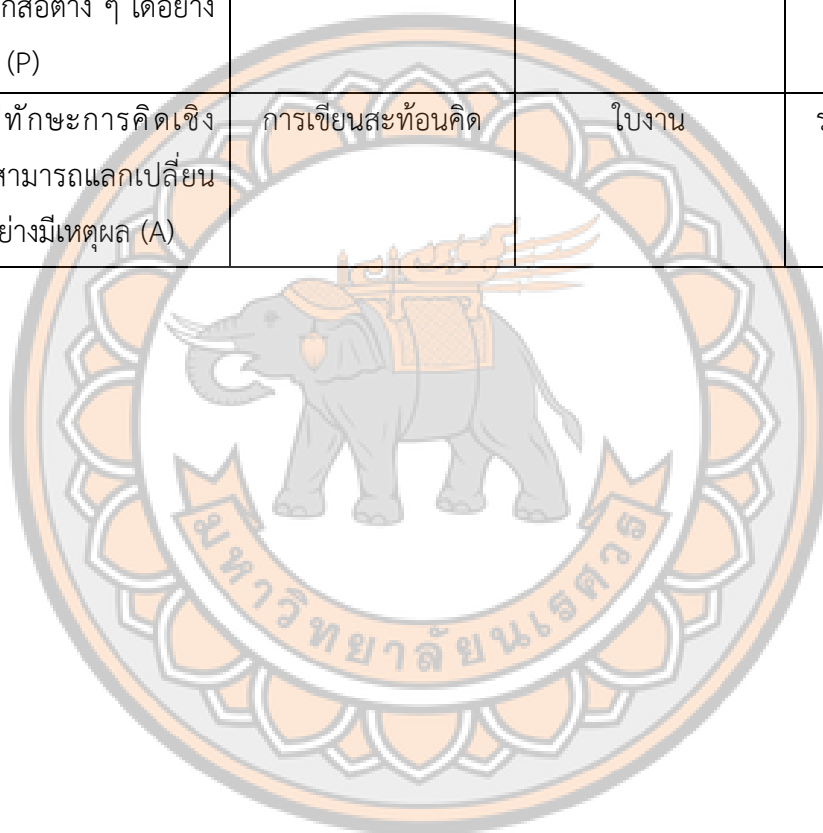
1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับรัฐประหาร 19 กันยายน 2549
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสะท้อนความรู้สึกละเอียดและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติม

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. หนังสือเรียน สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ม.2
2. ภาพถ่าย และ วิดีทัศน์ เกี่ยวกับ เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535
3. Power point หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการประเมิน	เครื่องมือการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายสาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์รัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 (K)	การตอบคำถาม	ใบงาน	คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบ และประเมินแหล่งข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณ (P)	ใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ข่าว	แบบประเมิน การนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์
3. นักเรียนมีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล (A)	การเขียนสะท้อนคิด	ใบงาน	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เหตุการณ์ปฎิวัติ 19 กันยายน พ.ศ.2549

คำชี้แจง : ให้ครูผู้สอนประเมินผลการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการ แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	ความถูกต้องของเนื้อหา			
2	การลำดับขั้นตอนของเรื่อง			
3	วิธีการนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์			
4	การใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอ			
5	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม			
รวม				

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12-15	ดี
8-11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

รหัสวิชา 22102

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย เวลา 6 ชั่วโมง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

เรื่อง เหตุการณ์ทางการเมือง พ.ศ.2549 - พ.ศ. 2566

เวลา 1 ชั่วโมง

ครูผู้สอน นางสาวกัญญารัตน์ กัณหา

สอนวันที่.....

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน

มาตรฐานที่ ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และ อารัง
รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ตัวชี้วัดปลายทาง ส 2.2 ม.2/2 วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การปกครอง ที่มีผลกระทบ
ต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน

สาระการเรียนรู้

เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (Knowledge)

1. นักเรียนสามารถอธิบายเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างถูกต้องและ
ชัดเจน (K)

ด้านทักษะ/กระบวนการ (Process)

2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และวิพากษ์วิจารณ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์
การเมืองได้อย่าง มีวิจารณญาณ (P)

ด้านคุณลักษณะ (Attitude)

3. นักเรียนมีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการติดตามข่าวสารการเมือง (A)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

☒ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	☐ 5. อยู่อย่างพอเพียง
☐ 2. ซื่อสัตย์สุจริต	☒ 6. มุ่งมั่นในการทำงาน
☐ 3. มีวินัย	☐ 7. รักความเป็นไทย

☒ 4. ใฝ่เรียนรู้

☐ 8. มีจิตสาธารณะ

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ☒ 1. ความสามารถในการสื่อสาร : อธิบายเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
- ☒ 2. ความสามารถในการคิด : วิเคราะห์และวิพากษ์วิจารณ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์การเมือง
- ☐ 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา :
- ☒ 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต : สนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการติดตามข่าวสารการเมือง
- ☒ 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี : สืบค้นหาความรู้ เรื่อง เหตุการณ์ทางการเมือง พ.ศ.2549 - พ.ศ. 2566

ชิ้นงานหรือภาระงาน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4-5 คน แจก “การ์ดข่าว” ซึ่งประกอบด้วยข่าวการเมืองที่เป็นข้อเท็จจริง (ข่าวจริง) และข่าวที่คลาดเคลื่อนหรือบิดเบือน (Fake News) โดยคละกัน
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอ่านข่าว พร้อมทั้ง อภิปรายและตัดสินใจว่าแต่ละข่าว “น่าเชื่อถือ” หรือ “อาจเป็นข่าวปลอม” พร้อมอธิบายเหตุผล
3. ครูชี้แจงคำเฉลยโดยอ้างอิงจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ พร้อมทั้งอธิบายแนวทางในการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวสาร

ขั้นสอน

1. ครูมอบหมายบทบาทให้นักเรียนในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างหลากหลาย ดังนี้
 - ผู้สื่อข่าว ทำหน้าที่สรุปข้อเท็จจริงที่ปรากฏในข่าว
 - นักวิเคราะห์ ทำหน้าที่วิเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข่าว อาทิ สาเหตุของเหตุการณ์ ผลกระทบที่เกิดขึ้น และมุมมองจากฝ่ายต่าง ๆ

- ประชาชนทั่วไป ทำหน้าที่แสดงความคิดเห็นต่อข่าวในฐานะพลเมืองผู้รับข้อมูลข่าวสาร
- 2. นักเรียนในแต่ละกลุ่มจัดการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบรายการ เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์
- 3. นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันซักถาม แสดงความคิดเห็น และโต้แย้ง โดยยึดหลักการคิดอย่างมีเหตุผล

ขั้นสรุป

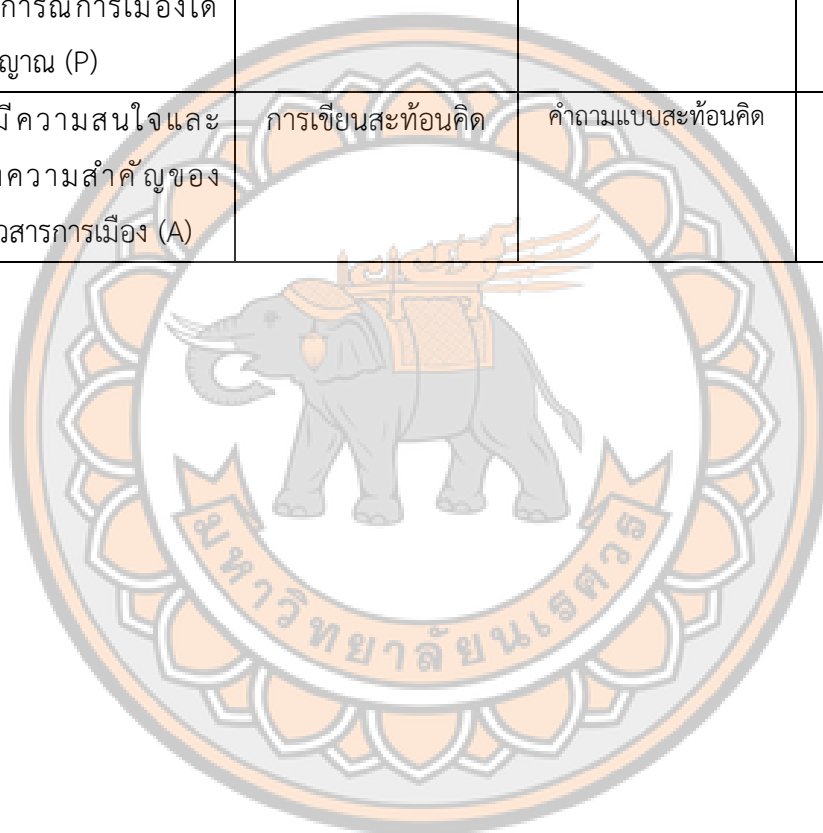
1. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ เช่น
 - ข้อมูลใดที่เปลี่ยนมุมมองของนักเรียน
 - นักเรียนจะนำทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร?"
2. นักเรียนแต่ละคนเขียนสะท้อน “บทเรียนที่ได้รับ” ลงในแบบฟอร์มหรือกระดาษออนไลน์
3. ครูสรุปหลักการคิดเชิงวิพากษ์ และเน้นย้ำถึงความสำคัญของการรับข่าวสารอย่างรอบด้าน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. หนังสือเรียน สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ม.2
2. การ์ดข่าว เหตุการณ์ทางการเมือง พ.ศ.2549 - พ.ศ. 2566
3. Power point หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เหตุการณ์ทางการเมือง พ.ศ.2549 - พ.ศ. 2566

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการประเมิน	เครื่องมือการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างถูกต้องและชัดเจน (K)	การตอบคำถาม	ใบงาน	คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และวิพากษ์วิจารณ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์การเมืองได้อย่างมีวิจารณญาณ (P)	การสังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์
3. นักเรียนมีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการติดตามข่าวสารการเมือง (A)	การเขียนสะท้อนคิด	คำถามแบบสะท้อนคิด	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

แบบสังเกตพฤติกรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เหตุการณ์ทางการเมือง พ.ศ.2549 - พ.ศ. 2566

คำชี้แจง : แบบสังเกตนี้ใช้สำหรับประเมินพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคลในระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนในแต่ละรายการ

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1	ร่วมมือและมีส่วนร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม			
2	แสดงความคิดอย่างมีเหตุผล และตั้งคำถามได้อย่างเหมาะสม			
3	วิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีวิจารณญาณตามบทบาทของกลุ่มที่ได้รับ			
4	เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และรับฟังด้วยความเข้าใจ			
5	สามารถสะท้อนแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยและสิทธิพลเมืองได้จากสถานการณ์ที่ศึกษา			
6	สื่อสารความคิดของตนเองอย่างชัดเจน และมีความมั่นใจในการนำเสนอ			
รวม				

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	3	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่	ให้	2	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
15 - 18	ดี
10 - 14	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

คู่มือกิจกรรมการเรียนรู้

เรื่อง เหตุการณ์สำคัญของระบอบการปกครองไทย โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน
เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำนำ

คู่มือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เรื่อง "เหตุการณ์สำคัญของระบอบการปกครองไทย" เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ รายวิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วยกิจกรรม จำนวน 6 กิจกรรม

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจ และ จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจพัฒนาการทางการเมืองไทย รวมถึง สามารถนำทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์

เหตุการณ์การเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. 2475

รัชกาลที่ 7 ทรงมีพระราชดำริจะพระราชทานรัฐธรรมนูญ แต่ถูกคัดค้าน
โดยอภิรัฐมนตรี ที่เห็นว่าสยามยังไม่พร้อม จนกระทั่งวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475
คณะราษฎรจึงทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
ไปสู่ระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สาเหตุ

- เศรษฐกิจที่ตกต่ำจากสมัยรัชกาลที่ 6-7
- แนวคิดการศึกษาจากอิทธิพลตะวันตก
- อิทธิพลจากสื่อมวลชน (หนังสือพิมพ์)
- ความขัดแย้งระหว่างราชวงศ์และกลุ่มผู้นำ

ลำดับเหตุการณ์ 24 มิถุนายน 2475

- เวลา 04.30 น. คณะราษฎรยึดพื้นที่สำคัญในกรุงเทพฯ
- เวลา 06.00 น. พระยาพหลฯ อ่านประกาศ ฉบับที่ 1
ของคณะราษฎร ซึ่งชี้แจงเหตุผลของการเปลี่ยนแปลง
โดยเสนอ "หลัก 6 ประการ" เพื่อปฏิรูปประเทศ

1. รักษาเอกราช
2. รักษาความปลอดภัย
3. ปฏิรูประบบเศรษฐกิจ

4. ส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ
5. ความเสมอภาค
6. การศึกษาทั่วถึง

ผลลัพธ์ของการเปลี่ยนแปลง

1. รัชกาลที่ 7 ทรงยอมรับการเปลี่ยนแปลง ประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ
การปกครองแผ่นดินชั่วคราว
2. เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 ได้มีการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475
3. เริ่มปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม : เสนอ “เค้าโครงการเศรษฐกิจ” ปฏิรูปที่ดิน-พัฒนาเศรษฐกิจ แม้ถูกต่อต้านจากฝ่ายอนุรักษนิยม

สยามราษฎร์

ใบงานกิจกรรม

การไต่วาที่ เรื่อง : การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นสิ่งที่ดีต่อประเทศไทยหรือไม่

คำชี้แจง : ให้นักเรียนบันทึกแนวคิดและความเห็นของตนเองในระหว่างและหลังจบกิจกรรมไต่วาที่

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม: _____

ฝ่ายที่ได้รับ (☒ สนับสนุน / ☐ คัดค้าน)

สมาชิกในกลุ่ม:

1. _____ 2. _____
3. _____ 4. _____

2. เหตุผลที่กลุ่มของคุณใช้ในการไต่วาที่

3. ข้อโต้แย้งที่ได้รับจากอีกฝ่าย และวิธีการตอบกลับ

4. นักเรียนคิดว่าฝ่ายใดมีเหตุผลน่าเชื่อถือมากที่สุด เพราะเหตุใด?

5. สะท้อนความคิด:

- นักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากการไต่วาที่ครั้งนี้?

- ความเห็นของนักเรียนเปลี่ยนไปหรือไม่หลังฟังเหตุผลจากทั้งสองฝ่าย?

☐ เปลี่ยนแปลง ☐ ไม่เปลี่ยน

เพราะเหตุใด?

14 ตุลาคม พ.ศ.2516

ชาวไทย

วันมหาวิปโยค

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหาร นำโดย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และต่อมา จอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งใช้อำนาจแบบเผด็จการ รวมศูนย์อำนาจจำกัดสิทธิเสรีภาพ และไม่มีรัฐธรรมนูญ ส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างกว้างขวาง นักศึกษาและประชาชนจึงเริ่มเคลื่อนไหว เรียกร้องประชาธิปไตย และผลักดันให้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่ เพื่อคืนสิทธิและเสรีภาพให้กับประชาชน

สาเหตุของเหตุการณ์

- ขาดรัฐธรรมนูญการ : ประเทศไทย ขาดรัฐธรรมนูญการ และมีการเลือกประกาศใช้อย่างต่อเนื่อง
- การปกครองแบบเผด็จการ : รัฐบาลเผด็จการภายใต้ จอมพลถนอม กิตติขจร ยกเลิกรัฐธรรมนูญ ยุบสภา ยกเลิกพรรคการเมือง
- การจำกัดเสรีภาพ : รัฐบาลควบคุมสื่อและปราบฝ่ายเห็นต่างโดยอ้างกฎหมายปราบคอมมิวนิสต์ ทำให้ประชาชนขาดเสรีภาพและอยู่ในบรรยากาศหวาดกลัว
- เศรษฐกิจตกต่ำและคอร์รัปชัน : ค่าครองชีพสูง รายได้ต่ำ ความเหลื่อมล้ำ ขยายตัว สร้างความไม่พอใจในหมู่ประชาชน
- จับกุมนักศึกษา 13 คน : จุดชนวนให้เกิดการชุมนุมใหญ่ เรียกร้องประชาธิปไตยรัฐบาล

ผลกระทบต่องสังคมไทย

- ประเทศไทยเข้าสู่ยุค รัฐบาลพลเรือน
- ขบวนการนักศึกษาและประชาชนมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น
- เกิดการฟื้นฟูประชาธิปไตย เช่น การร่างรัฐธรรมนูญใหม่ และการเลือกตั้งในปี 2518
- เป็นจุดเริ่มต้นของการตื่นตัวทางการเมืองของสังคมไทย

ลำดับเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516

ก่อนเกิดเหตุการณ์

- จอมพลถนอม กิตติขจร ยกเลิกรัฐธรรมนูญ ยุบสภา และรวมอำนาจในการปกครอง
- นักศึกษาและนักกฎหมาย 13 คน ออกมาเรียกร้องให้มีรัฐธรรมนูญ แต่ถูกจับกุมในข้อหา กบฏ
- เกิดกระแสความไม่พอใจอย่างกว้างขวางในหมู่ประชาชน

13 ตุลาคม 2516

- ประชาชนเริ่มชุมนุมใหญ่ที่ สนามหลวง เพื่อเรียกร้องให้ปล่อยตัวแกนนำนักศึกษา 13 คน
- ผู้ชุมนุมเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง และขยายการเรียกร้องไปถึง การลาออกของจอมพลถนอม

14 ตุลาคม 2516

- ประชาชนราว 500,000 คน เคลื่อนขบวนจากสนามหลวงไปยังทำเนียบรัฐบาล
- เรียกร้อง 2 ประเด็นหลัก : 1. ปล่อยตัวแกนนำนักศึกษา 2. จอมพลถนอม กิตติขจร ลาออกจากตำแหน่ง
- เวลาเช้า : รัฐบาลใช้กำลังตำรวจ-ทหารสลายการชุมนุม
- ใช้ แก๊สน้ำตา, กระสุนจริง, รถถัง เข้าสกัดขบวน
- มีการยิงปืนจาก เฮลิคอปเตอร์ ลงใส่ผู้ชุมนุม

ค่ำวันที่ 14 ตุลาคม 2516

- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสขอให้ยุติความรุนแรง
- จอมพลถนอม กิตติขจร ประกาศลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและ เดินทางออกนอกประเทศ

ใบงานกิจกรรม

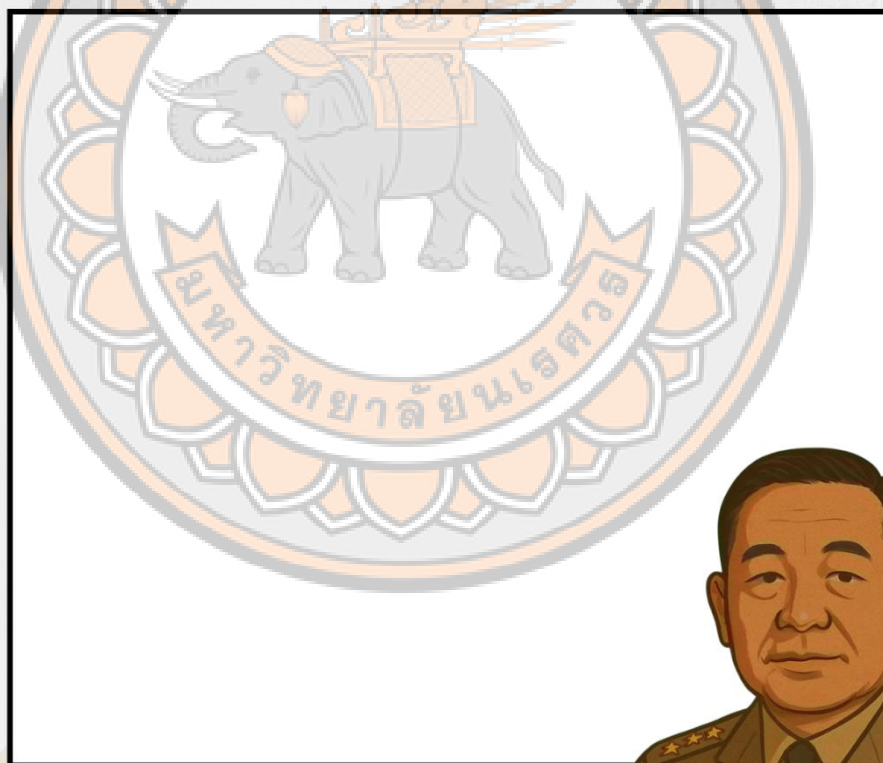
ชื่อกิจกรรม : " บทเรียนจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม เพื่อสังคมประชาธิปไตย "

ชื่อกลุ่ม: _____

สมาชิกในกลุ่ม:

1. _____ 2. _____
3. _____ 4. _____

คำชี้แจง : ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อที่กำหนด แล้วร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำ แผนผังความคิด (Mind Map) เพื่อแสดงข้อมูลอย่างเป็นระบบ

สยามรัฐ

เหตุการณ์ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

สยามรัฐ

หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ประเทศไทยเริ่มเปิดเสรีทางการเมือง นักศึกษาและประชาชนมีบทบาทมากขึ้นในการเรียกร้องประชาธิปไตย แต่ฝ่ายอนุรักษ์นิยม เช่น กองทัพและกลุ่มขวาจัด มองว่าการเคลื่อนไหวเหล่านี้เป็นภัยต่อความมั่นคง เมื่อ จอมพลถนอม กิตติขจร อดีตผู้นำเผด็จการ กลับประเทศไทยในปี 2519 นักศึกษาจึงออกมาประท้วง ทำให้เกิดความตึงเครียดและนำไปสู่การปราบปรามอย่างรุนแรงในวันที่ 6 ตุลาคม

สาเหตุของเหตุการณ์

1. บริบททางการเมืองหลัง 14 ตุลา 2516
2. ความขัดแย้งทางอุดมการณ์
3. ผลของสงครามเย็น
4. การกลับมาของจอมพลถนอม กิตติขจร

เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 นักศึกษาและประชาชนได้รวมตัวกันที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำพระจันทร์ เพื่อประท้วงการกลับมาของจอมพลถนอม กิตติขจร อดีตผู้นำเผด็จการ ซึ่งถูกมองว่าเป็นสัญลักษณ์ของการฟื้นฟูอำนาจทหาร สถานการณ์แบ่งออกเป็นฝ่ายอย่างชัดเจน ดังนี้

ฝ่าย	ลักษณะ / บทบาท
ฝ่ายซ้าย	- นักศึกษา ปัญญาชน แรงงานชาวนา - เรียกร้องประชาธิปไตยและความเป็นธรรม - ถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์
ฝ่ายขวา	- กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน นวพล กระทั่งแดง - สนับสนุนรัฐบาลและกองทัพ - ใช้สื่อปลุกระดมต่อต้านนักศึกษา
รัฐบาล/กองทัพ	- สนับสนุนฝ่ายขวา - ใช้กฎหมายและกำลังปราบปราม - ทำรัฐประหารโดยอ้างความมั่นคงของชาติ
สื่อฝ่ายขวา	- นำเสนอข่าวบิดเบือน - กล่าวหาว่านักศึกษาหมิ่นสถาบัน - กระตุ้นความเกลียดชังในสังคม

สยามรัฐ

เหตุการณ์ ๒ ตุลาคม พ.ศ. 251๙

สยามรัฐ

ลำดับเหตุการณ์สำคัญ

ก่อน วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

- จอมพลถนอม กิตติขจร เดินทางกลับประเทศไทยในฐานะพระ
- นักศึกษาชุมนุมประท้วงอย่างต่อเนื่อง

วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

- เวลา 05.30 น. กองกำลังตำรวจและฝ่ายขวาเปิดฉากยิงเข้าไปในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เวลา 07.00 น. นักศึกษาถูกจับ แขนวคอ และเผาทั้งเป็น และประหารชีวิต
- เวลา 10.00 น. รัฐบาลออกแถลงการณ์สนับสนุนการปราบปรามโดยใช้ความรุนแรง

ช่วงเย็น คณะทหารนำโดย พลเรือเอกสงัด ชลออยู่ ทำรัฐประหาร ยุติประชาธิปไตย

วันที่ 20 ตุลาคม 2520 คณะปฏิรูปา ทำรัฐประหารอีกครั้ง แต่งตั้ง พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี และประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2521

หลังเหตุการณ์

- รัฐบาลออก กฎหมายนิรโทษกรรม
- ขบวนการนักศึกษาถูกสลาย บางส่วนเข้าร่วมพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.)

ผลกระทบต่อสังคมไทย

1. การสิ้นสุดของประชาธิปไตย ประเทศกลับสู่เผด็จการทหาร
2. การละเมิดสิทธิมนุษยชน
 - นักศึกษาถูกจับกุม ทุพพิกาล และ เสียชีวิต
 - เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นถูกจำกัดอย่างเข้มงวด
3. เข้าป่าร่วม พคท.
 - นักศึกษาและปัญญาชนจำนวนมากหนีเข้าป่าร่วมกับ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.)
 - ส่งผลให้ขบวนการคอมมิวนิสต์ในไทยเข้มแข็งขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 2510
4. สังคมหวาดกลัว
 - สื่อมวลชนถูกใช้เป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อ สร้างความเกลียดชังฝ่ายที่เห็นต่าง
 - สังคมไทยเต็มไปด้วยความหวาดระแวง แบ่งแยกเป็นฝ่ายซ้าย-ขวาอย่างรุนแรง
5. ความทรงจำที่ถูกปิดกั้น
 - เหตุการณ์ถูกหลีกเลี่ยงในตำราเรียนและสื่อกระแสหลัก
 - เพิ่งได้รับการรื้อฟื้นและพูดถึงอย่างจริงจังหลังปี 2540 เป็นต้นมา

ใบงานกิจกรรม

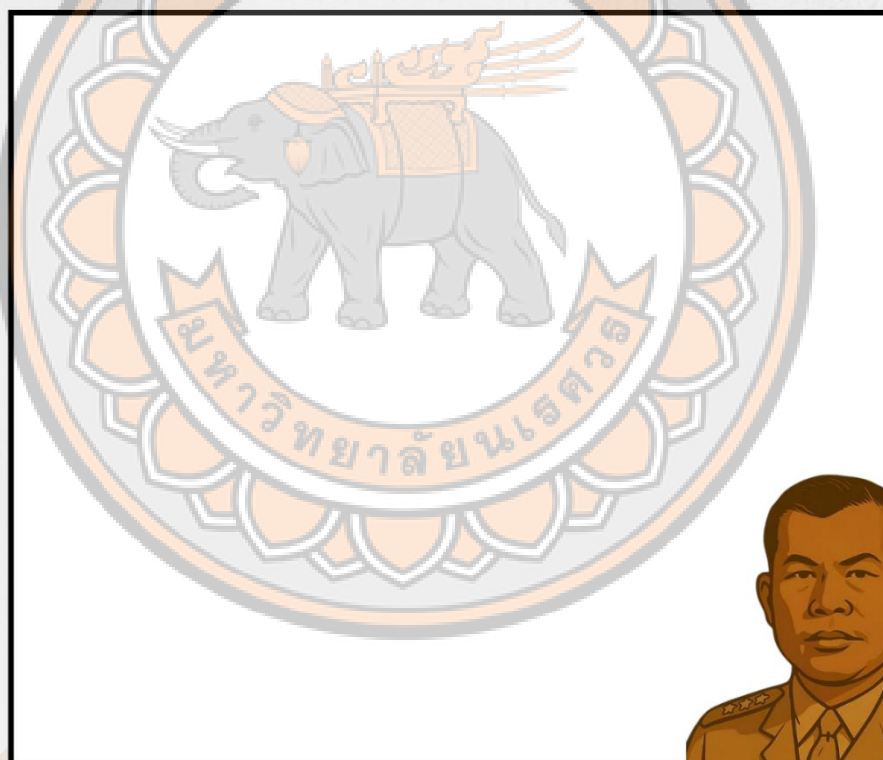
ชื่อกิจกรรม : "Democracy Under Fire"

ชื่อกลุ่ม: _____

สมาชิกในกลุ่ม:

1. _____ 2. _____
3. _____ 4. _____

คำชี้แจง : ให้นักเรียนออกแบบโปสเตอร์นำเสนอเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 จากมุมมอง
ที่ได้รับ วิเคราะห์เหตุผล และแสดงความคิดเห็นอย่างมีวิจารณญาณ

พฤษภาคมนี้

สาเหตุของเหตุการณ์

1. การรัฐประหารของคณะ รสช. (23 ก.พ. 2534)
2. การแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีที่ขัดต่อหลักประชาธิปไตย
3. ความกังวลต่อการสืบทอดอำนาจของทหาร
4. กระแสต่อต้านจากประชาชน สื่อ และพรรคการเมือง

เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) นำโดย พล.อ.สุจินดา คราประยูร ทำรัฐประหารล้มรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ และร่างรัฐธรรมนูญที่เปิดช่องให้นายกรัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้ง ต่อมาในการเลือกตั้งปี 2535 พล.อ.สุจินดา ซึ่งไม่ได้ลงเลือกตั้ง กลับขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี สวนทางกับคำมั่นสัญญาที่เคยให้ไว้ สร้างความไม่พอใจแก่ประชาชนและนักศึกษา จนนำไปสู่การชุมนุมครั้งใหญ่

ลำดับเหตุการณ์

22 มีนาคม 2535

- มีการเลือกตั้งทั่วไป แต่เกิดความวุ่นวายทางการเมือง เมื่อ พล.อ.สุจินดา คราประยูร ซึ่งไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ถือเป็นการจุดกระแสต่อต้านจากประชาชนและสื่อมวลชน

เมษายน-พฤษภาคม 2535

- นิสิต นักศึกษา และประชาชน รวมตัวกันชุมนุมต่อต้านรัฐบาลบริเวณถนนราชดำเนิน อย่างต่อเนื่อง
- แกนนำคนสำคัญ ได้แก่
 1. พล.ต.จำลอง ศรีเมือง (หัวหน้าพรรคพลังธรรม)
 2. ร.ต.ฉลาด วรฉัตร (นักเคลื่อนไหวทางการเมือง)
 3. นายปริญญา เทวานฤมิตรกุล (เลขาธิการสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย - สนนท.)
 4. นพ.เหวง โตจิราการ, นพ.สันต์ ทัศธีรัตน์, สมศักดิ์ โกศัยสุข, ประทีป อึ้งทรงธรรม, วีระ มุสิกพงศ์, จิตราวี วรฉัตร

17 พฤษภาคม 2535

- ประชาชนชุมนุมใหญ่ เดินขบวนจากสนามหลวงไปยังทำเนียบรัฐบาล

18-20 พฤษภาคม 2535

- รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและใช้กำลังทหารเข้าสลายการชุมนุม ใช้กระสุนจริง มีผู้เสียชีวิต 44 คน บาดเจ็บ 1,728 คน ถูกจับกุมจำนวนมาก รวมถึงแกนนำหลายคน

20 พฤษภาคม 2535

- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มีพระราชดำรัสเรียกร้องให้ยุติความรุนแรง ได้เชิญ พล.อ.สุจินดา คราประยูร และ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง เข้าเฝ้า เพื่อไกล่เกลี่ย

24 พฤษภาคม 2535

- พล.อ.สุจินดา คราประยูร ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ผลที่ตามมา

1. แก้วรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2535 วางแนวทางปฏิรูปการเมือง
2. ออกรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ให้นำมาจากการเลือกตั้ง
3. ยุติรัฐบาลที่พึ่งอำนาจทหาร
4. ประชาชน โดยเฉพาะชนชั้นกลาง มีบทบาททางการเมืองมากขึ้น

ผลกระทบต่องาน

1. ประชาชนตื่นตัวทางการเมือง
2. เกิด "มือบื้อมือถือ" ใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเคลื่อนไหว
3. สังคมตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพ
4. เป็นบทเรียนว่าใช้ความรุนแรงไม่ช่วยสร้างเสถียรภาพ

ใบงานกิจกรรม

ชื่อกิจกรรม : Black May Echoes of Democracy

บัตรเหตุการณ์ที่ 1 : “เสียงจากสนามหลวง”

ในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 เกิดกระแสความไม่พอใจในวงกว้างของประชาชน ภายหลังการแต่งตั้ง พล.อ.สุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรีโดยไม่ได้ผ่านการเลือกตั้ง ทั้งที่ก่อนหน้านี้เคยให้สัมภาษณ์ว่าจะไม่รับตำแหน่ง การแต่งตั้งครั้งนี้สะท้อนถึง การสืบทอดอำนาจของคณะรัฐประหาร (รชช.) ที่ได้ล้มล้างรัฐบาลพลเรือนเมื่อปี 2534 ซึ่งขัดต่อหลักการประชาธิปไตยและทำให้ประชาชนรู้สึกถูกปิดกั้นสิทธิเสรีภาพ

ในวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 ประชาชนจำนวนมากหลายหมื่นคนเริ่มรวมตัวกันที่ สนามหลวง มีการเดินขบวนไปยังถนนราชดำเนินและใกล้เขตพระราชฐาน ผู้นำการเคลื่อนไหวหลัก ได้แก่ พลตรีจำลอง ศรีเมือง นายจาตุรนต์ ฉายแสง และกลุ่มพันธมิตรประชาธิปไตยอื่น ๆ การชุมนุมในช่วงแรกมีลักษณะสงบ สันติ และไม่ใช่ความรุนแรง โดยมีข้อเรียกร้องชัดเจนคือ "พล.อ.สุจินดา คราประยูร ต้องลาออก และต้องมีการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย"

ใบงานกิจกรรม

ชื่อกิจกรรม : Black May Echoes of Democracy

บัตรเหตุการณ์ที่ 2 : “เสียงปืน เสียงประชาชน”

หลังจากที่การชุมนุมเรียกร้องให้ พล.อ.สุจินดา คราประยูร ลาออกจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลได้ออกคำสั่ง ประกาศกฎอัยการศึก ใน กรุงเทพมหานคร และพื้นที่ใกล้เคียง โดยอ้างเหตุผลเรื่อง “การรักษาความสงบเรียบร้อย ของประเทศ” ภายใต้คำสั่งนี้ กองกำลังทหารจำนวนมากถูกส่งเข้าสลายการชุมนุมในช่วง กลางคืน มีการยิงกระสุนจริงเข้าใส่กลุ่มผู้ชุมนุม มีการจับกุมอย่างไร้กระบวนการยุติธรรม มีรายงานการทรมาน และการหายตัวไปของผู้ถูกควบคุมตัว ประชาชนที่อยู่บริเวณถนน ราชดำเนิน แยกคอกวัว อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย และสนามหลวง พากันวิ่งหนีเอาชีวิตรอด ท่ามกลางความโกลาหล รายงานไม่เป็นทางการ (จากองค์กรสิทธิมนุษยชนและสื่ออิสระ) ระบุว่า มีผู้เสียชีวิตกว่า 40 ราย บาดเจ็บหลายร้อยคน มีผู้สูญหายอีกเป็นจำนวนมาก แม้รัฐบาลในขณะนั้นจะพยายามควบคุมข่าวสาร แต่ภาพและข้อมูลจากผู้เห็นเหตุการณ์และสื่อบางสำนักก็ยังเล็ดลอด ออกสู่สายตาสาธารณชน สร้างความสะเทือนใจอย่างรุนแรงในหมู่ประชาชน

ใบงานกิจกรรม

ชื่อกิจกรรม : Black May Echoes of Democracy

บัตรเหตุการณ์ที่ 3 : จุดเปลี่ยนแห่งความสงบ

หลังเหตุการณ์ความรุนแรงจากการสลายการชุมนุมในคืนวันที่ 19 พฤษภาคม ทำให้สถานการณ์ในกรุงเทพฯ ดิ่งเหวอย่างหนัก ทั้งประชาชน นักศึกษา และสื่อมวลชนเรียกร้องให้ยุติความรุนแรง และมีความพยายามหลายฝ่ายในการหาทางออก ในช่วงหัวค่ำของวันที่ 20 พฤษภาคม พลสภานิติบัญญัติได้เห็นเหตุการณ์สำคัญผ่านการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์

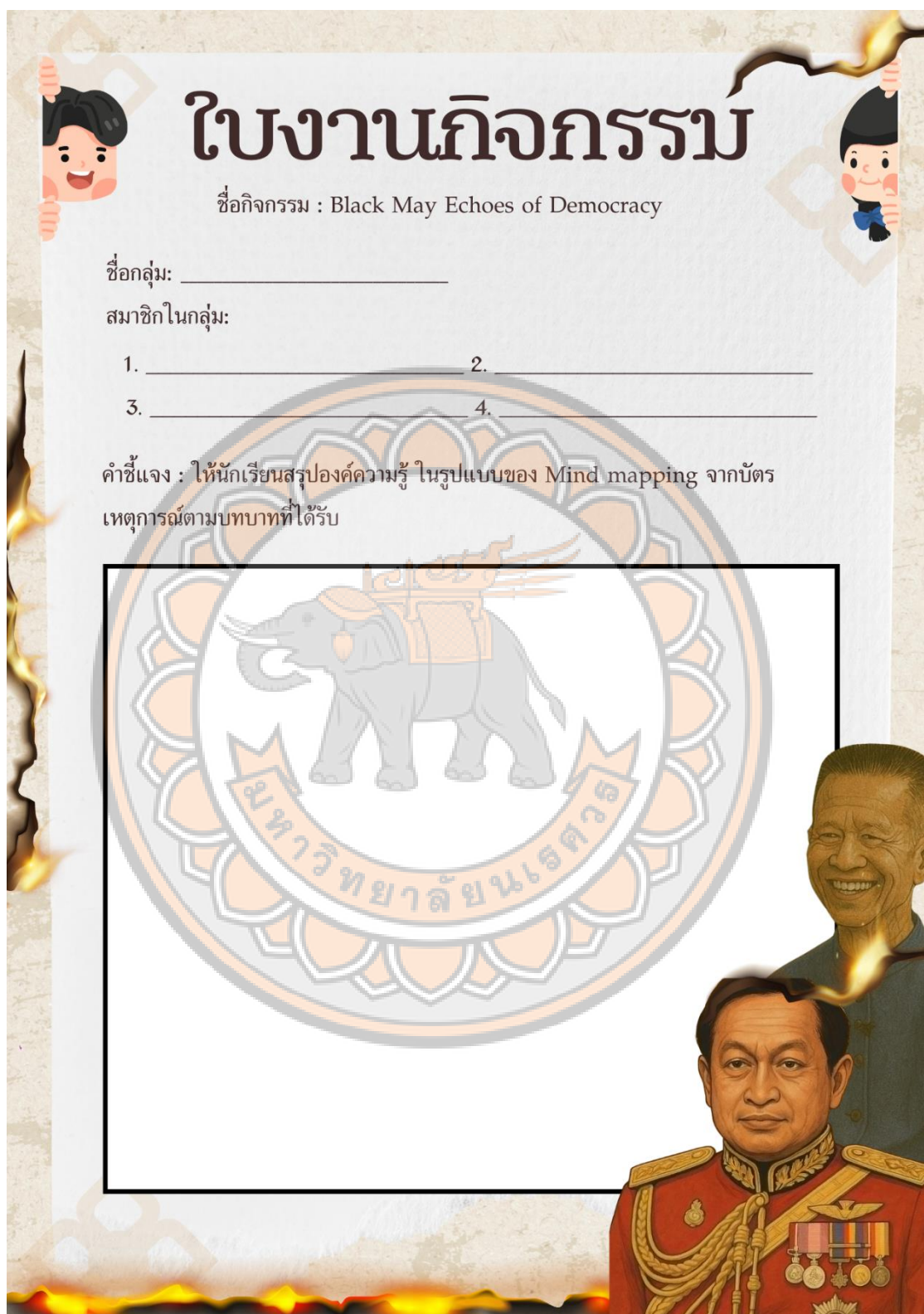
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงเรียก พล.อ.สุจินดา คราประยูร และ พลตรีจำลอง ศรีเมือง เข้าเฝ้าพร้อมกัน ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต และ ทรงมีพระราชดำรัสอย่างสงบ สุภาพ และจริงจัง เพื่อขอให้ทั้งสองฝ่ายยุติความขัดแย้งเพื่อเห็นแก่บ้านเมือง

การเข้าเฝ้าพระองค์พร้อมกันของทั้งสองผู้นำฝ่ายขัดแย้ง สะท้อนถึงน้ำพระราชหฤทัยอันแน่วแน่ในการ รักษาความสงบเรียบร้อยของแผ่นดิน โดยไม่เข้าข้างฝ่ายใด แต่ยึดประโยชน์ของประชาชนและประเทศเป็นหลัก

ผลลัพธ์

- คำปราศรัยครั้งนั้นกลายเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้สถานการณ์คลี่คลาย
- พล.อ.สุจินดา ประกาศลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในวันที่ 24 พฤษภาคม
- ประเทศเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูประชาธิปไตยอีกครั้ง

ใบงานกิจกรรม

ชื่อกิจกรรม : Black May Echoes of Democracy

ชื่อกลุ่ม: _____

สมาชิกในกลุ่ม:

1. _____ 2. _____
3. _____ 4. _____

คำชี้แจง : ให้นักเรียนสรุปองค์ความรู้ ในรูปแบบของ Mind mapping จากบัตรเหตุการณ์ตามบทบาทที่ได้รับ

เหตุการณ์ ปฏิวัติ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙

ในช่วงก่อนรัฐประหาร รัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ภายใต้พรรคไทยรักไทยได้รับความนิยมอย่างสูงจากนโยบายประชานิยม เช่น โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค และกองทุนหมู่บ้าน แต่ขณะเดียวกันก็เผชิญกับกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่อง การทุจริต คอร์รัปชัน การใช้อำนาจในทางมิชอบ การควบคุมสื่อ และการละเมิดสิทธิมนุษยชน การขายหุ้นชินคอร์ป ให้บริษัท เหมาสีของ สิงคโปร์ จุดกระแสต่อต้านอย่างรุนแรงในสังคมไทย ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ตั้งแต่ปี 2548 และขยายวงกว้างขึ้นในปี 2549

สาเหตุของเหตุการณ์

1. ความขัดแย้งกับกองทัพ
2. ข้อกล่าวหาคอร์รัปชันและใช้อำนาจโดยมิชอบ
3. แรงกดดันจากกลุ่มการเมืองและประชาชน
4. การขาดเสถียรภาพทางการเมือง

ลำดับเหตุการณ์

ต้นปี - กลางปี 2549

- ความไม่พอใจต่อรัฐบาลทักษิณเริ่มรุนแรงขึ้นจากกรณี ขายหุ้นชินคอร์ปให้เหมาสี
- กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) เริ่มการชุมนุมอย่างต่อเนื่อง
- มีข้อกล่าวหาเรื่องการทุจริต การใช้อำนาจแทรกแซงองค์กรอิสระ และควบคุมสื่อ

มีนาคม 2549

- เกิดวิกฤตศรัทธาทางการเมือง
- รัฐบาลจัดการเลือกตั้งเร็ว แต่ฝ่ายค้านบอยคอตไม่ส่งผู้สมัคร
- ศาลตัดสินให้การเลือกตั้งเป็นโมฆะ

กลางปี 2549

- ความขัดแย้งยืดเยื้อ ท่ามกลางข่าวลือการรัฐประหาร
- ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับกองทัพแย่งอย่างเห็นได้ชัด

18 กันยายน 2549

- มีความเคลื่อนไหวของกองกำลังทหารในกรุงเทพฯ
- บรรยายคาตหาการเมืองตึงเครียดอย่างมาก

19 กันยายน 2549 (ช่วงค่ำ - กลางคืน)

- พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ผบ.ทบ. นำกำลังทหารเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลทักษิณ
- ประกาศยึดอำนาจ ในนามของ "คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย" (คปค.)
- ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540
- ประกาศกฎอัยการศึกทั่วประเทศ
- สั่ง ปิดสถานีโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อทุกแขนง
- ควบคุมพื้นที่สำคัญ เช่น ทำเนียบรัฐบาล, สนามบิน, สถานีโทรทัศน์
- พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ขณะอยู่ประชุมสหประชาชาติที่ นิวยอร์ก
- พยายามแถลงผ่านสถานีโทรทัศน์ แต่ถูกตัดสัญญาณ

20 กันยายน 2549

- คปค. แต่งตั้ง พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีชั่วคราว
- ประกาศเดินหน้านำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

ผลกระทบต่องสังคม

1. การเปลี่ยนผ่านอำนาจ
 - ตั้งรัฐบาลชั่วคราว ยกเลิกรัฐธรรมนูญปี 2540
 - กระบวนการประชาธิปไตยหยุดชะงัก
2. การดำเนินคดีต่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร
 - ถูกกล่าวหาทุจริต พรรคไทยรักไทยถูกยุบ
 - แกนนำนถูกตัดสินโทษทางการเมือง
3. ความขัดแย้งทางการเมืองรุนแรงขึ้น
 - เกิดกลุ่ม นปช. และการชุมนุมใหญ่หลายครั้ง
 - สังคมแบ่งแยกทางอุดมการณ์อย่างลึกซึ้ง
4. บทบาทของกองทัพในเมือง
 - กองทัพมีอิทธิพลเหนือรัฐบาลพลเรือน
 - ประชาธิปไตยไม่มั่นคง เกิดคำถามต่อบทบาททหาร

ใบงานกิจกรรม

ชื่อกิจกรรม : เหตุการณ์ ปฏิวัติ 19 กันยายน พ.ศ.2549

ชื่อกลุ่ม: _____

สมาชิกในกลุ่ม:

1. _____ 2. _____
3. _____ 4. _____

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกข่าว บทความวิเคราะห์ หรือความคิดเห็นจากสื่อออนไลน์เกี่ยวกับเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 แล้ววิเคราะห์เนื้อหา ประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และสะท้อนความคิดเห็นของตนเองอย่างมีวิจารณ์ญาณ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของข่าว

หัวข้อข่าว :

แหล่งข่าว (เว็บไซต์ / ช่องทาง) :

วันที่เผยแพร่ข่าว :

ประเภทของข่าว:

☐ ข่าวการเมือง ☐ ข่าวเศรษฐกิจ ☐ ข่าวสังคม ☐ ข่าวบันเทิง ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 2: วิเคราะห์เนื้อหาข่าว

1. ข่าวนี้เกี่ยวกับเหตุการณ์ใด?
2. ใครคือผู้มีส่วนพาทสำคัญในข่าวนี้?
3. สาเหตุของเหตุการณ์คืออะไร?
4. ผลกระทบของเหตุการณ์คืออะไร?
5. ข่าวนี้มี “อคติ” หรือไม่? หากมี โปรดยกตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 สะท้อนความคิดและความคิดเห็น

1. คุณ เห็นด้วย / ไม่เห็นด้วย กับประเด็นใดในข่าว และเพราะเหตุใด?

2. ข่าวนี้เปลี่ยนมุมมองของคุณเกี่ยวกับเหตุการณ์อย่างไรบ้าง?

ส่วนที่ 4 การอภิปราย

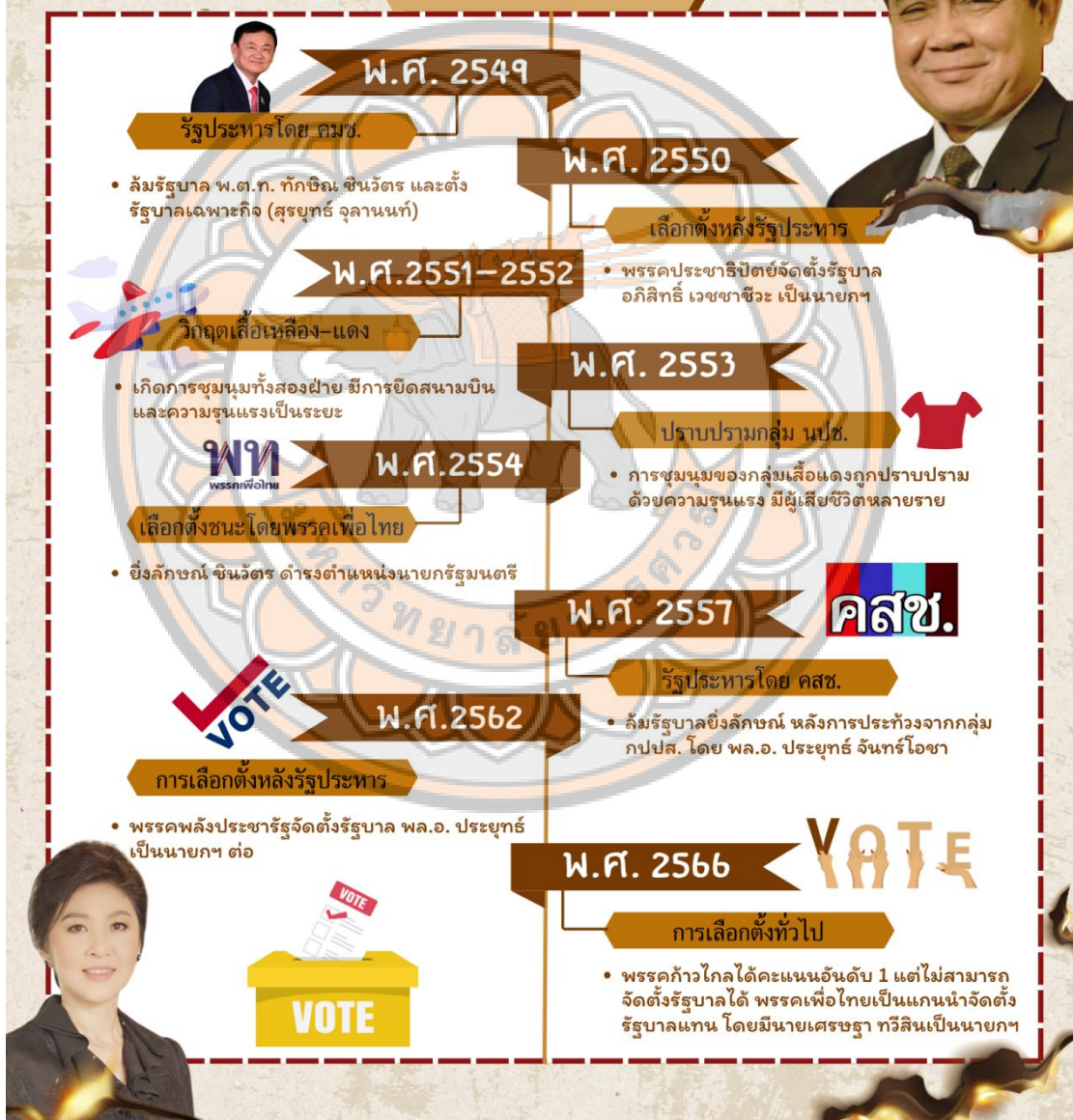
“รัฐประหาร 2549 ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างไร?”

เหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ตั้งแต่ พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2566

ช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2549 ถึง 2566 เป็นยุคของความผันผวนทางการเมืองในประเทศไทย โดยมีการรัฐประหารถึง 2 ครั้ง และการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลอย่างต่อเนื่องจากการประท้วง การเลือกตั้ง และความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมือง (เช่น เสื้อเหลือง เสื้อแดง)
สาเหตุ : ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองที่มีอุดมการณ์ต่างกัน , ข้อกล่าวหาการทุจริตของรัฐบาลจากฝ่ายตรงข้าม , ระบบตุลาการและทหารมีบทบาทแทรกแซงทางการเมือง , ความไม่พอใจของประชาชนต่อโครงสร้างอำนาจที่ไม่เป็นประชาธิปไตย

ลำดับเหตุการณ์

เหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ตั้งแต่ พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2566

ผลกระทบต่อสังคมไทย

เชิงบวก

- ดันตัวทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะเยาวชน
- มีการอภิปรายสาธารณะเรื่องการปฏิรูปโครงสร้างรัฐ

เชิงลบ

- ความขัดแย้งในสังคมระหว่างกลุ่มต่าง ๆ
ทวีความรุนแรง
- ระบบประชาธิปไตยถดถอยในบางช่วง
จากการใช้มาตรการพิเศษ
- ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและการ
ลงทุนจากวิกฤตการเมือง

การเมืองไทย
สันคละ

ใบงานกิจกรรม

ชื่อกิจกรรม : “ถอดรหัสการเมือง”

คำชี้แจงกิจกรรม

ให้นักเรียนรวมกลุ่ม 4-6 คน รับบทบาทในการจัดรายการแถลงข่าว โดยเลือก ข่าวจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์การเมืองไทย ระหว่าง พ.ศ. 2549-2566 หรือสถานการณ์ปัจจุบัน ดำเนินการสื่อสารผ่าน บทบาทที่กำหนด และ สรุปประเด็นสำคัญ พร้อมแสดง มุมมองของแต่ละฝ่าย อย่างมีเหตุผล

บทบาทในกลุ่ม (เลือกหรือลงเวรหมุนเวียน)

หน้าที่

ผู้ประกาศข่าว

นำเสนอภาพรวมของเหตุการณ์

นักวิเคราะห์

วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบ

โฆษกรัฐ/ตัวแทนฝ่ายหนึ่ง

แสดงจุดยืนและอธิบายเหตุผลของฝ่ายตน

ประชาชน / ผู้ได้รับผลกระทบ

แสดงความเห็นในฐานะผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้ควบคุมรายการ

ดูแลเวลา สรุปตอนจบของรายการ

หัวข้อที่น่าสนใจ (เลือก 1 หัวข้อ)

- ❖ เหตุการณ์รัฐประหาร 2549
- ❖ เหตุการณ์พฤษภา 2553
- ❖ การชุมนุมของเยาวชน 2563
- ❖ ข่าวการเมืองปัจจุบันที่นักเรียนเลือกเอง (ตรวจสอบโดยครู)

สรุปข้อมูลของกลุ่ม

ประเด็น สรุปข้อมูล

ชื่อกลุ่ม:

เหตุการณ์คืออะไร

หัวข้อที่น่าสนใจ:

ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

มุมมองของแต่ละฝ่าย

ผลกระทบที่เกิดขึ้น

บทเรียนที่ได้รับ